

Konfliktmægling i statsamterne

September 2004

Claus Syberg Henriksen, Marianne Malmgren
og Mette Marie Juul

Konfliktmægling i statsamterne

September 2004

**Claus Syberg Henriksen, Marianne Malmgren
og Mette Marie Juul**

Konfliktmægling i statsamterne

© CASA, September, 2004

ISBN 87-91558-26-3

Elektronisk udgave: ISBN 87-91558-27-1

Forord

Alle landets statsamter har siden efteråret 2001 tilbudt konfliktmægling til skilte forældre, der er uenige om samvær og forældremyndighed. Konfliktmægling er en metode, der har til formål at løse uenigheder. I konfliktmægling hjælper to uvildige mæglere forældrene til selv at nå frem til en løsning af de problemer, der er mellem dem. Konfliktmægling skal ses som et supplement til statsamternes børnesagkyndige rådgivning.

Civilretsdirektoratet har bedt Center for Alternativ Samfundsanalyse (CASA) om at evaluere ordningen, og det er resultaterne af denne evaluering, som nu foreligger med denne rapport.

Formålet med denne evaluering er at vurdere, om konfliktmægling er en hensigtsmæssig metode til løsning af problemerne mellem forældrene. Vi har bl.a. samlet evalueringens resultater inden for følgende områder: Motivation, mæglingsmødet, mæglerens rolle, aftalerne og effekterne.

Evalueringen bygger hovedsageligt på forældrenes vurderinger og erfaringer med konfliktmægling indhentet gennem et spørgeskema umiddelbart efter selve mæglingsmødet, telefoniske interview et halvt år efter mæglingen og kvalitative interview et halvt til et helt år efter mæglingen. Desuden har mæglere i statsamterne deltaget i dialogmøde og udfyldt registreringskemaer om mæglingerne.

Vi vil gerne rette en tak til de forældre, der har taget sig tid til at deltage i undersøgelsen, samt til mæglerne i statsamterne for deres deltagelse og arbejdsindsats i forbindelse med evalueringen.

En følgegruppe bestående af Dorrit Sylvest Nielsen, Christian Strøyer og Karin Dahlgaard fra Civilretsdirektoratet samt Lise Søgaard-Christensen og Grete Moltesen fra henholdsvis Statsamtet Århus og Statsamtet Roskilde har fulgt arbejdet undervejs. Tak til cand.jur. Charlotte Trock for at have kommenteret udkastet til rapporten.

CASA
August 2004

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	5
1.1	Konfliktmægling – en metode.....	5
1.2	Konfliktmægling ifølge forældrene.....	6
1.3	Formål med evalueringen.....	7
1.4	Metode.....	8
2	Sammenfatning	9
2.1	Forældre i konflikt om samvær	9
2.2	Motivation og forventning	10
2.3	Mæglingsmødet.....	12
2.4	Mæglernes rolle.....	14
2.5	Vurdering af mæglig alt i alt	15
2.6	Løsninger og aftaler	16
2.7	Forløb efter mæglingen	17
2.8	Konfliktniveau og kommunikation	18
2.9	Fokus på børnene	19
2.10	Visitation	20
2.11	Fædre og mødres vurderinger	21
2.12	Vurderinger i forhold til forældrenes konfliktniveau.....	21
3	Opmærksomhedspunkter	25
4	Forældrene og deres konflikt.....	29
4.1	Forældre hver for sig og i konflikt	29
4.2	En positiv case med aftale om samvær	31
4.3	En case uden aftale, men alligevel et positivt udbytte	32
4.4	Dårligt forløb uden aftale og betydning.....	33
4.5	Konflikten som proces over tid	35
4.6	Forældre med uddannelse og mindre børn deltager.....	36
4.7	Både forældre med lavt og højt konfliktniveau.....	38
5	Motivation og forventninger.....	41
5.1	Deltager for at komme i bedre dialog	41
5.2	Frivillig deltagelse.....	43
5.3	Anden rådgivning.....	44
5.4	Centralt med information om mægling.....	45
6	Mæglingsmødet.....	49
6.1	Fortælling om konflikten.....	49
6.2	Problemformulering	51
6.3	Indflydelse på løsningen	52
6.4	Kommunikation.....	54
6.5	Parternes indsats.....	55
6.6	Tid nok?	57
6.7	Køn og konfliktniveau.....	59

7	Mæglernes rolle	61
7.1	Mæglernes fag og køn	61
7.2	Neutralitet	63
7.3	Ledelse	65
7.4	Stemningen	67
8	Vurdering af mægling alt i alt.....	69
8.1	Forældrenes vurdering af mæglingen	69
8.2	Overensstemmelse mellem forældrenes vurderinger	73
9	Løsninger og aftaler	75
9.1	Flest forældre finder en løsning.....	75
9.2	Aftalens indhold	76
9.3	Vurdering af aftalen	79
9.4	Ingen aftale	83
10	Forløb efter mæglingen	85
10.1	Er aftalen overholdt?	85
10.2	Tiden efter mæglingen	88
10.3	Aftalens brugbarhed	92
10.4	Nye aftaler	94
11	Konfliktniveau og kommunikation.....	97
11.1	Er konfliktniveauet dalet?.....	97
11.2	Mæglernes vurdering af konfliktniveau	99
11.3	Bedre kommunikation	101
11.4	Anden hjælp.....	103
12	Fokus på børnene	105
12.1	Børnenes behov under selve mæglingen	105
12.2	Er børnenes situation efterfølgende forbedret?	108
12.3	Hvordan kan børn inddrages i løsning af problemet?.....	112
	Bilag	115
	Bilag 1 – Visitation	
	Bilag 2 – Tabeller	
	Bilag 3 – Metode	
	Bilag 4 – Diverse skemaer	

1 Indledning

De fleste børn bor sammen med begge deres forældre, men cirka hver femte barn oplever, at deres mor og far ophæver deres samliv. De fleste forældre løser selv spørgsmålet om deres forældreskab og samværet med deres børn, når de ikke bor sammen. Men der er imidlertid nogle forældre, som søger myndighederne om hjælp til at løse deres problemer.

Denne hjælp ydes i første omgang af statsamtet, som administrerer de familieretlige regler om forældremyndighed og samvær. Statsamterne har tidligere kun kunne tilbyde forældrene et møde med sagsbehandleren i statsamtet eller forældre og børn børnesagkyndig rådgivning. Når forældrene ikke til enighed på baggrund af rådgivningen, kan de overlade det til statsamtet at træffe afgørelse om samværet. Det er derimod domstolene, der træffer afgørelser i forældremyndighedssager.

Siden 1998 har konfliktmægling tillige været et af statsamternes tilbud til forældre i forbindelse med problemer om forældremyndighed og samvær. Først som forsøg i Københavns Statsamt og siden 2001 i hele landet. Konfliktmægling er et supplement til den børnesagkyndige rådgivning.

1.1 Konfliktmægling – en metode

Formålet med konfliktmægling er at hjælpe forældre, der ikke bor sammen, til selv at løse problemer omkring forældremyndighed og samvær samt om kommunikation og samarbejde.

Filosofien bag konfliktmægling er at give konflikten tilbage til de involverede parter – forældrene. De involverede parter er de eneste, der kender konflikten til bunds, og det er forældrene, der – sammen med børnene – fremover skal leve med de aftaler, der indgås. Gennem konfliktmægling søges det at ansvarliggøre forældrene i forhold til barnets situation, også på længere sigt.

Mere konkret drejer konfliktmæglingen sig om, at forældrene gennem mæglingsprocessen søger at nå frem til en aftale om barnet. Aftalen skal have en karakter, hvor begge forældre er enige således, at de kan og vil efterleve den. Målet er at nå frem til en “tovinder-situation”, hvor begge forældre føler, at de får udbytte af aftalen, samt at denne er til barnets bedste. Skulle forældrene ikke nå frem til en konkret aftale, kan mæglingen bidrage til at dæmpe konfliktniveauet mellem forældrene til glæde for barnet således, at fremtidige konflikter bliver nemmere at håndtere.

Konfliktmægling foregår efter den såkaldte mediationsmetode. Det vil sige, at to uvildige uddannede mæglere fra statsamtet har ansvaret for mæglingsprocessen, mens parterne selv har ansvaret for resultatet. Konfliktmæglingen foregår efter nogle bestemte grundprincipper, der bl.a. omfatter:

- En konflikt er hverken positiv eller negativ, og den kan føre frem til udvikling og forandring.
- Respekt for begge parters opfattelse af konflikten.
- Respekt for parternes vilje. Det er parterne, der definerer problemerne og konflikterne.
- Et tovinder-princip – begge parter skal føle, at de får noget ud af mæglingen.
- Det er parterne selv, der finder frem til løsninger på konflikten.
- Det er frivilligt at deltage, og begge parter kan sige fra undervejs.
- Mæglerne er neutrale og kender ikke sagen på forhånd.

Selve mæglingen foregår efter en særlig struktureret proces med følgende faser:

1. Velkomst, hvor mæglerne ridser spilleregler op for mæglingen.
2. Parterne gør rede for konflikten.
3. Parterne finder en fælles problemformulering.
4. Parterne foreslår løsninger på problemet.
5. Parterne forhandler løsninger.
6. Parterne indgår en aftale.

Aktørerne i konfliktmæglingen er først og fremmest de to forældre og de to mæglere, som styrer processen. De deltager direkte. Indirekte er barnet en slags hovedperson, men uden at være direkte part i forhold til konfliktmæglingen. Desuden kan andre personer spille en afgørende rolle, også selv om de ikke deltager aktivt i mæglingsmødet, fx familiemedlemmer, nye partnere og foreningsrepræsentanter.

I konflikten mellem forældrene er det fremherskende, at der er tale om to sider af samme sag. Forældrenes opfattelser af samme historie er ofte vidt forskellig, og det er dette, der er udgangspunktet i mæglingen. Der er tale om en konfliktproces mellem to forældre, der påvirker børnenes situation, og hvor statsamtet fungerer som mæglingsinstans i forhold til konflikten og for forældrene.

1.2 Konfliktmægling ifølge forældrene

“Mægling er at åbne dialogen mellem to mennesker.... Jeg synes, at konfliktmægling er velegnet til de forældrepar, som har forskellige ideer om, hvordan børnene skal fordeles, eller som har to forskellige opdragelsesmønstre, som betyder, at børnene bliver forvirret af det. Det er velegnet til forældre, som er uenige om, hvordan de skal leve livet videre med de børn, de har. Det drejer sig jo om børnene. Hvis

det drejer sig om forældrene, så skulle man hellere gå til en parterapeut eller en psykolog. Men når der er uenighed om børnene, er mægling et godt tilbud, fordi her bliver barnets tarv sat i centrum for dialogen.” (Mand)

Forældrenes beskrivelser af konfliktmægling tegner generelt et billede af et møde mellem parterne, hvor dialogen for et bedre forældreskab eller en nedbrydning af konflikten og magtkampen er i centrum, og hvor eksterne parter fra det offentlige system former rammerne. Udover, som i overstående citat at beskrive konfliktmægling som en åben dialog, bliver den også beskrevet som: *“Diplomatiet frem for juristeriet”*. I denne forståelse er der vægt på, at forældrene vil arbejde på at finde frem til nogle fællesnævner for at undgå, at deres konflikt ender med en juridisk afgørelse. Nogle fremhæver statsamtets tilbud og mæglernes rolle ved at sige: *“Som den kontekst, hvor man selv kan løse konflikten med lidt støtte”*. En mere kritisk forælder siger, at konfliktmægling burde hedde *“kompromismægling”*.

1.3 Formål med evalueringen

Formålet med evalueringen er at vurdere, om konfliktmægling er en hensigtsmæssig metode til løsning af problemerne mellem forældrene. Et overordnet formål er at forsøge at finde frem til, hvad der er afgørende for, at forældrene påtager sig ansvaret for konflikten og løsningen heraf.

I evalueringen vurderer vi forældrenes motivation for at deltage i konfliktmægling, og vi beskriver, hvad der karakteriserer de deltagende forældre. Desuden ser vi på forældrenes erfaringer med hensyn til, om de mener, de får tilstrækkelig og relevant information og viden om konfliktmægling således, at de kan vælge at deltage på et kvalificeret grundlag.

Forældrenes vurdering af selve konfliktmæglingen har en fremtrædende plads i evalueringen. Har de generelt været tilfredse med mæglingen? Hvilke forhold spiller ind på vurderingen af mæglingen? Konfliktmægling fungerer som en samtale mellem forældrene, hvor børnene ikke deltager. Vi spørger forældrene om, hvordan de mener, børnene skal inddrages i løsningen af konflikten. Det er mæglernes rolle at få processen til at fungere, derfor spørger vi også til forældrenes vurdering af mæglernes rolle.

Konfliktmæglingen skal være fremadrettet enten i form af en konkret aftale mellem parterne eller gennem en nedtrapning af konfliktniveauet, så kommunikationen mellem parterne lettes fremover. Derfor er et led i evalueringen at vurdere, hvilken effekt mæglingen har på lidt længere sigt. Aftalens betydning for forældrene og barnet står som en målestok for graden af succes af konfliktmæglingen. Evalueringen belyser, i hvilket omfang mæglingen ender op med en blivende løsning eller aftale. Desuden ser vi på, hvilke årsager der kan være til, at aftalen enten overholdes eller ikke overholdes.

1.4 Metode

Hovedformålet med evalueringen er som nævnt at belyse, om konfliktmægling kan være med til at løse de problemer, der er mellem forældrene. Hovedvægten i dataindsamlingen har derfor ligget på at opnå kendskab til, hvordan forældrene vurderer metoden og de aftaler, der bliver indgået.

Der er indsamlet data på flere forskellige måder – såvel kvalitative som kvantitative.

For at få forældrenes vurderinger af mæglingen har de kort tid efter mødet besvaret et spørgeskema. Af de cirka 900 forældre, der har deltaget i konfliktmægling i undersøgelsesperioden, har 58% returneret et besvaret spørgeskema. Svarprocenten fra forældrene ligger desværre lidt under det, man normalt ville anse som tilfredsstillende, og resultaterne i evalueringen må på den baggrund tages med et vist forbehold.

Forældrenes vurdering af de længerevarende effekter af mæglingen er indsamlet ved telefoninterview med cirka 200 forældre cirka et halvt år efter, at de har været til konfliktmægling. Mere uddybende vurderinger af mæglingen og betydningen af den er indsamlet gennem kvalitative interview med 26 forældre.

Desuden er mæglernes vurdering af metoden indsamlet på fem dialogmøder med mæglere fra de forskellige statsamter. Mæglerne har også registreret, beskrevet og vurderet samtlige mæglinger, nemlig 452 i en periode på et år fra marts 2003 til februar 2004.

Endelig er der sat fokus på visitationen ved, at sagsbehandlere i fire udvalgte statsamter har udfyldt registreringsskemaer på henvendelserne til statsamterne.

En uddybende gennemgang af de anvendte metoder findes i bilag 3 til rapporten. Interviewguider og spørge- og registreringsskemaer er også vedlagt.

2 Sammenfatning

I dette kapitel sammenfatter vi de væsentligste resultater fra evalueringen af konfliktmægling i statsamtene.

2.1 Forældre i konflikt om samvær

De fleste forældre bliver enige om, hvordan de skal varetage deres forældreskab, når de ikke længere bor sammen. De forældre, som deltager i konfliktmægling, er i den modsatte situation. De er så uenige om forhold vedrørende børnene, at det ikke er muligt for dem ved egen hjælp at løse problemerne. Derfor søger de statsamtet om hjælp og accepterer tilbuddet om at deltage i konfliktmægling med deres tidligere partner. Det er således forældre, som bor hver for sig, og som er i konflikt, men dog indstillet på at indgå en dialog med henblik på at finde en løsning, som deltager i konfliktmægling.

Set fra forældrenes perspektiv er mæglingsmødet et enkelt møde i et konfliktforløb, der kan vare flere år. Forældrene oplever at have et bjerg af konflikter i deres relation, som rækker bagud. Det kan handle om forskellige holdninger til, hvordan ansvaret og omsorgen for deres børn skal varetages eller, om hvilken form for information om børnene der er nødvendig at give til den anden forælder samt, hvordan kommunikationen om informationerne skal foregå. Det er imidlertid ikke udelukkende forhold vedrørende børnene, som er årsagen til konflikten, men det handler også om misforståelser, gensidige beskyldninger, anklager og trusler etc. Følelser som skyld og skam fylder også i forældrenes konflikt. Udgangspunktet for deltagelse i konfliktmægling er følelsesmæssige frustrationer, fastlåshed, og hvad der ellers følger af et opløst parforhold. Både forældre med lavt og højt konfliktniveau deltager i konfliktmægling.

Langt de fleste af de sager, der er visiteret til konfliktmægling, vedrører problemer om samvær, herefter kommer spørgsmål om forældremyndighed samt en række andre problemer og konflikter omkring samarbejdet generelt og kommunikationen mellem forældrene.

Mæglingen og aftalen må ses som et enkelt led i en kompleks og ofte også belastet og konfliktfyldt relation mellem parterne, der er vidt forskellig fra par til par. På den baggrund kan det være vanskeligt at give en standardopskrift på en god mægling og aftale med et efterfølgende godt udbytte. En succesfuld mægling med en god effekt afhænger i høj grad af forældrene, deres relationer og den proces, mæglingen er en del af. Mæglingen, aftalen og udbyttet må derfor opfattes som et led blandt mange andre i den proces, der er i forbindelse med ophør af et samliv mellem forældre til fælles børn.

Som illustreret i en af de tre cases, hvor vi beskriver forløbet for tre udvalgte par, kan mæglingsmødet betyde, at de konkrete uoverensstemmelser om afhentnings- og afleveringstidspunkter af børnene bliver løst, men den kommunikationsmæssige konflikt mellem forældrene lurer fortsat under overfladen. Eller som i den anden case kan mæglingen umiddelbart fremstå som en fiasko uden aftale og afslutning, men på længere sigt har samtalen mellem forældrene betydet en større forståelse mellem dem, og hvad de kan forvente af hinandens forældreskab. Det tredje forløb er et eksempel på et par, der vurderer konfliktmæglingen negativt, og hvor mødet ikke på sigt forandrer konflikten mellem dem.

De fleste forældre, der deltager i konfliktmægling, er mellem 30 og 39 år, de er i beskæftigelse og har et noget højere uddannelsesniveaue end blandt befolkningen som helhed. Forældrene har inden ophøret af samlivet boet sammen i seks år eller mere og har på mæglingstidspunktet været fra hinanden i et til to år. Lidt under halvdelen af forældrene lever på mæglingstidspunktet i et nyt parforhold. Der er hovedsageligt tale om forældre til mindre børn, kun få har børn over 13 år. Hovedparten af forældrene har fælles forældremyndighed på mæglingstidspunktet, og de fleste har ikke tidligere fået rådgivning til det pågældende problem fra statsamtet.

2.2 Motivation og forventning

For at se på forældrenes forhåndsviden og motivation for at deltage i konfliktmægling stillede vi nogle spørgsmål både via spørgeskemaundersøgelsen, men også i de kvalitative interview, der drejede sig om tiden inden og op til mæglingen.

Lidt mere end halvdelen af forældrene havde ingen viden om mæglingen på forhånd – den største andel af de, der havde en viden, havde fået den fra en pjece eller ved at tale med familie og venner.

De fleste synes dog alligevel, at de vidste nok om mæglingen på forhånd (66%), mens de øvrige gerne ville have vidst mere. Det er særligt forældre, der efterfølgende fandt mæglingen vellykket, der vurderer, at de vidste nok på forhånd, mens forældre, der ikke fandt mæglingen så vellykket, heller ikke synes, de vidste nok på forhånd.

Motivationen for deltagelse er for de flestes vedkommende kædet sammen med et ønske om at komme i bedre dialog med den anden forælder. Ligesom mange ønsker at vise imødekommenhed over for den anden forælder.

Motivation for deltagelse	
	Procent (der kunne gives flere svar)
Bedre dialog	83
Imødekommenhed.....	70
Hjælp til selvhjælp.....	63
Lave en bestemt aftale	62
Større indflydelse.....	53
Tage nye problemer op.....	28

Deltagelse i konfliktmægling er frivillig, og kun de færreste har da også følt sig presset til at deltage. Det er dog sådan, at en større andel blandt forældre, der vurderer, at mæglingen var mindre vellykket, end forældre, der synes mæglingen var vellykket, har følt sig presset af enten statsamtet eller den anden forælder.

Overordnet er der tre bagvedliggende årsager til, at forældrene deltager i konfliktmægling. En gruppe forældre er motiveret for deltagelse, fordi de ønsker at finde en løsning for børnenes skyld, og for denne gruppe er der forventninger og ønsker til, at deres konflikt kan blive nedtonet eller løst. En anden gruppe deltager mere af strategiske hensyn, fordi de frygter, at det vil virke negativt ind på deres sag, hvis de har afslået et tilbud om konfliktmægling, såfremt deres konflikt skulle ende i en retssag. Endelig ønsker en gruppe forældre at deltage, fordi de har behov for at få viden om, støtte og ret i deres udlægning af sagen. Sidstnævnte to grupper har ikke nogen reelle forventninger til mæglingen eller til et udbytte heraf.

Information og motivation

Interviewene med forældrene viser, at der er tydelig forskel på, hvor meget og hvad forældrene vidste om mægling på forhånd. Denne vidensforskel kan være en af årsagerne til, at mæglingerne forløber mere eller mindre vellykket.

Nogle forældre har ved information fra statsamtet og/eller ved selv at have opsøgt informationen et godt og reelt kendskab til mæglingsmetoden på forhånd. De deltager på den baggrund på de præmisser, der er stillet op for mæglingen. Disse forældre har på baggrund af den viden, de har om metoden, mulighed for at afstemme deres forventninger i forhold til mæglingen og udbyttet således, at de har en realistisk forestilling om mulighederne og begrænsningerne ved deltagelsen.

Omvendt er nogle forældre tydeligvis ikke forberedt på, hvad en konfliktmægling egentlig går ud på, og hvad der reelt kræves af dem for at deltage og få et tilfredsstillende udbytte. Informationen fra statsamtet har måske været mangelfuld, eller også ligger mægling uden for forældrenes erfaringsgrundlag. Nogle forældre har en forventning om, at når de henvender sig til statsamtet, kan de få en form for afgørelse. Er man ikke vant til selv at skulle nå frem til afgørelser via dialog, eller tror man, at statsamtet står som "bagstopper" under mæglingen, kan det være vanskeligt at indgå konstruktivt i en mægling, hvor ansvaret i høj grad er op til forældrene selv. Der er ikke nødvendigvis tale om, at statsamtet ikke har informeret nok om mægling, men at forældrenes forestilling om og/eller indstilling til mægling ikke svarer til mæglingstilbuddet, hvor der jo kræves en høj grad af ansvarlighed.

2.3 Mæglingsmødet

Der er generelt tilfredshed og positive oplevelser af selve metoden i mæglingsmødet, og forældrene støtter metodens grundprincipper. Mæglingsmødet er godt, fordi det sætter en ramme for dialogen mellem parterne, hvor "mudderkastning" og "at træde hinanden over tærne" erstattes af en dialog, som er styret mod, hvad de gerne vil.

Det, at der er plads for begge parter til hver især at give sin version af konfliktens baggrund og årsager og lytte til den anden parts version, virker positivt ind på forældrenes forståelse af konfliktens kerneområde og de mulige løsningsmodeller, der er. Netop den fælles forståelse af konflikten og løsninger synes igen at virke positivt ind på forældrenes interesse i at finde frem til en brugbar løsning for begge parter.

Forklaring på konflikten

Udgangspunktet for mæglingen er netop, at begge parter får mulighed for at forklare og beskrive konflikten ud fra deres synspunkt. Det bliver fremhævet som betydningsfuldt at få hørt problemstillingen fremlagt af den anden part.

Historiefortællingen, som er den første fase i mødet, hvor parterne fortæller deres version af konflikten, har en umiddelbar betydning under selve mæglingen, fordi den virker befordrende for den videre proces under selve mødet. Også det overhovedet at have en dialog med ekspartneren om konflikten er godt og giver en tro på, at det kan lade sig gøre at kommunikere.

Desuden har historiefortællingen en fremadrettet betydning, fordi nogle ikke tidligere har fået modpartens version og efterfølgende kan bruge den i forbindelse med ny indsigt og afsæt i samarbejdets form og indhold.

I de kvalitative interview, som foregik flere måneder efter selve mødet, fremhæver forældrene særligt historiefortællingen og kommunikationen som det, der betyder noget, når de ser tilbage på mæglingsmødet. De forældre, som ikke tillægger historiefortællingen væsentlig betydning, har forinden mæglingen typisk deltaget i andre rådgivningstilbud, og derigennem fortalt historien flere gange tidligere.

De fleste forældre vurderer, at de har haft god mulighed for at udtrykke egen oplevelse af konflikten og opnået forståelse for den andens oplevelse af konflikten. Til gengæld er der færre, der har oplevet, at den anden forælder har fået forståelse for vedkommendes situation.

Vurdering af konfliktmægling	
	Procent i høj eller nogen grad
Udtrykt egen oplevelse af konflikten.....	88
Fået forståelse for den andens oplevelse af konflikten.....	69
Oplevede du, den anden forælder fik forståelse for din situation	41

Forældrene er i konflikt, og derfor er det måske ikke unaturligt, at der i vurderingen af, hvem der på mæglingens mødet gjorde en indsats, er uenighed blandt forældrene.

De fleste forældre har oplevet, at de generelt fik lov til at tale ud under mæglingen (88%), mens en del har oplevet, at den anden forælder talte nedsettende om dem (52%).

Næsten alle vurderer, at de selv gjorde en indsats for at få mæglingen til at fungere, og de fleste vurderer også, at den anden part gjorde en rimelig indsats (68%).

Problemformulering og løsning

Et andet væsentligt aspekt ved mæglingen er, at forældrene sammen formulerer de problemer, der skal løses, og i fællesskab når frem til nogle rimelige løsninger, begge kan gå ind for.

De fleste forældre er blevet enige om, hvilke problemer der skulle behandles (77%), og nogenlunde tilsvarende andel var tilfreds med den fælles formulering af problemerne, som de nåede frem til.

De fleste oplever også, at de fik udtrykt deres forslag og ønsker til løsningen på konflikten, mens lidt færre fik et klart indtryk af den anden forælders løsningsforslag. De fleste mener, at de løsningsforslag, de fandt vigtige, blev inddraget. Der er dog en relativ stor gruppe, der mener, at

der var vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen. Forældrene forklarer dette med, at de følte sig overhørt, og at de undervejs i mødet valgte at resignere eller, at mæglingens mødet var for kort.

Vurdering af mæglingen	
	Procent i høj eller nogen grad
Udtrykt dine forslag til løsning af problemet.....	88
Indtryk af den andens forslag til løsninger.....	73
Blev de løsningsforslag, som du synes var vigtige, inddraget.....	74
Var der vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen.....	43

Erfaringerne fra de kvalitative interview peger endvidere på, at de forældre, som har kunnet konkretisere deres konflikt, har været mest tilfredse i forhold til, hvilke problemer de fik diskuteret og løsningen af samme.

Om forældrene oplever, at problemformuleringen og løsningen svarer til deres forhåbninger, handler således dels om, hvorvidt de er i stand til at konkretisere problemet og afgrænse det fra det øvrige bjerg af konflikter, der ofte er mellem dem, dels om de overhovedet har en fælles forståelse at hovedproblemet.

Undersøgelsen peger på, at manglende enighed om løsningerne skyldes alvorlige og komplekse bagvedliggende problematikker eller, at den ene part ikke vil give sig, fordi de er uenige om baggrunden for konflikten eller, når uenighederne er knyttet til barnets eller den ene forælders fysiske eller psykiske tilstand.

Tid nok?

De fleste konfliktmæglinger varer mellem 2½-3½ time. De fleste forældre finder, at tidsrammen for mæglingen har været passende (69%), men en del mener dog, at der ikke var tid nok. Forældrenes vurdering er, at baggrund og problemafdækning fylder meget under mæglingsmødet. Samtidig er det også vurderingen, at den både umiddelbart og efterfølgende har betydning for forældrenes samarbejde.

Det er særligt i forhold til udarbejdelsen af aftalen, at der mangler tid. De fleste forældre kunne således godt bruge mere tid til drøftelse af den konkrete aftale, formuleringen af den og forståelsen af den.

Det mest almindelige er, at der kun afholdes et mæglingsmøde mellem forældrene (84%), der holdes dog i nogle tilfælde to eller i meget få tilfælde flere møder.

Mæglerne blev bedt om at vurdere de mæglinger, de havde ledet, på tre områder, nemlig konfliktniveau mellem parterne ved afslutningen af mæglingen, udviklingen af konfliktniveauet under mæglingen samt vurdering af selve mæglingsprocessen. Mæglerne vurderer, at de fleste mæglinger er afsluttet på et lavt konfliktniveau, ligesom der i de fleste tilfælde er tale om, at konfliktniveauet er dalet i løbet af mæglingen. Samtidig vurderer mæglerne også, at de fleste mæglinger er gået godt.

2.4 Mæglerne rolle

Der er to mæglere til at sætte rammerne for dialogen i konfliktmæglingen og til at styre den i en konstruktiv retning.

De fleste forældre vurderer, at mæglerne har gjort en god indsats. De fleste synes, at mæglerne var neutrale og har ikke følt sig presset af mæglerne. Et fåtal har oplevet, at mæglerne var mindre neutrale. De fleste synes også, at mæglerne havde "styr" på situationen og fik forklaret spillereglerne for mæglingen på en god måde. Forældrene peger på, at det er selve mæglingen og mæglerne, der er årsagen til, at de kan tale sammen uden, at samtalen går over i skænderi eller helt stopper. Endelig fremhæver foræl

Vurdering af mæglerne	
	Procent i høj eller nogen grad
Var mæglerne neutrale?	93
Havde de styr på situationen?	88
Gode til at forklare spilleregler?	97
Følte du dig presset af mæglerne?	22

drene mæglernes evne til at oversætte deres synspunkter som meget frugtbar for forældrenes indbyrdes dialog og forståelse for hinanden.

Desuden fremhæver nogle forældre styrken ved, at der er tale om professionelle mæglere, der qua deres faglige baggrund er respekteret for deres generelle indsigt særligt i forhold til konsekvenser for børnene.

Hovedparten har stor ros tilovers for mæglernes måde at lede mødet på. De kritiske røster lyder, når mæglerne ikke lægger linien i forhold til, hvordan sprogbruget under mødet skal være eller, når de overskrider neutraliteten og fx selv stiller andre løsningsforslag end dem, forældrene er ved at blive enige om.

Mæglerne peger på, at der er brug for løbende udvikling og efteruddannelse i forhold til metoden og løbende opkvalificering.

2.5 Vurdering af mægling alt i alt

To tredje dele af forældrene vurderer, at konfliktmæglingen alt i alt var vellykket. 14% mener, at mæglingen var mislykket.

Der kan konstateres en bred overensstemmelse mellem forældrene og mæglernes vurderinger af mæglingerne. Jo lavere konfliktniveauet er – efter mæglernes vurdering – des større andel af forældrene har fundet konfliktmæglingen vellykket.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?	
	Procent
I høj grad.....	32
I nogen grad....	39
I mindre grad...	16
Slet ikke	14
I alt.....	100

Men også blandt forældreparrene er der ret stor overensstemmelse i vurderingerne af mæglingerne. Det betyder, at begge forældre i samme mægling i langt de fleste tilfælde samstemmende vurderer, at mæglingen enten var vellykket eller det modsatte. Kun i få tilfælde har den ene forælder vurderet, at mæglingen var vellykket, mens den anden har fundet den mislykket.

Når man ser på, hvad der betyder noget for forældrenes samlede vurdering af konfliktmæglingen, er forældremyndighedsplacering – om den er fælles eller, om moren eller faren har den alene – og forældrenes konfliktniveau vigtige parametre. Således er forældre, der efter mæglernes vurdering har et lavt konfliktniveau, mere positive over for mæglingen end forældre med et mellem eller højt konfliktniveau.

Samtidig finder forældre, der har fælles forældremyndighed, konfliktmæglingsmødet mere vellykket end både forældre, hvor den ene forælder har forældremyndigheden alene, og forældre, der ikke har forældremyndigheden over egne børn. Mindst tilfredse er forældre, der ikke har forældremyndigheden. Forældrenes alder, uddannelsesbaggrund, samlivslængde spiller

ikke nogen rolle for forældrenes vurdering af mæglingen. Ej heller spiller forhold, som hvor længe forældrene har boet sammen, eller hvor længe de har været fra hinanden, nogen rolle for vurderingerne.

2.6 Løsninger og aftaler

Et væsentligt mål med konfliktmæglingerne er, at forældrene gennem mæglingsprocessen når frem til en eller anden form for løsning, der kan forbedre børnenes og deres egen situation på længere sigt. En vellykket mægling er ikke udelukkende ensbetydende med en skriftlig aftale, fordi for nogle par er dialogen under mødet, og den konklusion, som afrunder det, tilstrækkelig. Men at forældrene når frem til en løsning, må være et succeskriterium for mæglingen.

Fandt parrene en løsning? (mæglerens besvarelser)	
	Procent
Ja.....	53
Delvis.....	31
Nej.....	16
I alt.....	100

Over halvdelen finder en løsning

Over halvdelen af forældrene når frem til en løsning på deres konflikt. 30% finder frem til en delvis løsning enten, fordi der er tale om en midlertidig ordning eller, fordi der også var problemstillinger, som de ikke blev enige om eller fandt løsninger på. 16% når ikke frem til en løsning. Det drejer sig hovedsageligt om forældre med et højt konfliktniveau.

Undersøgelsen peger på, at når forældrene ikke når frem til en løsning, så skyldes det, at de ikke er enige om deres problemer og derfor heller ikke kan finde en løsning. I familier, hvor der er alvorlige og komplekse problemstillinger som vold, misbrug og incest bag konflikten, når forældrene typisk ikke frem til en løsning. Desuden kan magtkampen være af en sådan karakter, at det er umuligt at nå en løsning. I enkelte tilfælde påpeger forældrene, at en manglende løsning skulle begrundes med mæglerens manglende ledelse af mødet.

Flest aftaler om kommunikation

Ser vi på aftalernes indhold, viser det sig, at de for størstedelens vedkommende handler om, hvordan forældrene fremover skal kommunikere med hinanden samt om, hvilken vidensdeling der skal være mellem dem. Herefter kommer "løbende samvær" og "det konkrete indhold af samarbejdet" mellem forældrene, og dernæst kommer løsninger vedrørende feriesamvær. Løsninger vedrørende forældremyndighed og økonomi er der generelt færre af.

Det er værd at bemærke, at aftalerne i mange tilfælde drejer sig om kommunikation og samarbejde, mens uenighed om samvær var det dominerende visitationsgrundlag.

Forældrenes vurdering af aftalen

Det generelle billede er, at de forældre, der indgik en aftale, vurderer, at den på de fleste punkter er tilfredsstillende. De fleste mener, den er tydelig og præcis nok, at den har forbedret situationen for begge forældre, og langt de fleste er enige i aftalens indhold. Langt de fleste føler sig også forpligtet til at overholde aftalen.

Der er stor variation i forhold til, hvilken betydning forældrene tillægger aftalen. Nogle ser den primært som en konklusion på mødet, andre som en kontrakt eller et tillidsskrift, som parterne indbyrdes har indgået. Andre som en manual for det fremtidige samarbejde om børnene. Skriftligheden bliver fremhævet, fordi det signalerer noget mere bindende. Endelig er der nogle, som ikke tillægger aftalen væsentlig betydning, fordi de ikke føler sig forpligtet af den, eller fordi de ikke er enige i indholdet.

Umiddelbart efter mæglingmødet vurderer de fleste forældre aftalen positivt. Der er imidlertid også forholdsvis mange, som mener, at aftalen ikke eller i mindre grad har forbedret deres situation, samt at aftalen ikke svarer til deres forventninger. Der kan være tale om de forældre, som ikke har fået deres forslag indarbejdet eller, som har måttet afgive tid sammen med børnene.

2.7 Forløb efter mæglingen

I denne evaluering har det været muligt at se på, om aftalerne holder på længere sigt samt analysere, i hvilket omfang forældrene vurderer, at aftalerne har været brugbare. Vi har dels på baggrund af telefoniske interview med cirka 200 forældre spurgt ind til overholdelsen af aftalen et halvt år efter mæglingen, dels brugt de kvalitative interview til at tegne et billede af forældrenes samarbejde efter mæglingen.

Det viser sig ved geninterview med forældrene efter ca. ½ år, at lidt over halvdelen af forældrene vurderer, at aftalen er blevet overholdt helt eller delvis. En fjerdedel mener kun, det er sket i mindre grad, mens en femtedel slet ikke mener, at aftalen er blevet overholdt.

Er aftalen overholdt? (½ år efter mæglingen)	
	Procent
Fuldstændig	20
Det meste	32
I mindre grad	23
Slet ikke	19
Ved ikke	7
I alt	100

Sammenholder man spørgsmålet om, hvorvidt aftalen er blevet overholdt med et andet spørgsmål om, hvorvidt forældrene har indgået en ny aftale, viser følgende billede sig.

- 15% af forældrene har overholdt aftalen (fuldstændig eller det meste) og har indgået en ny aftale.
- 39% har overholdt aftalen, men ikke indgået en ny aftale.
- 14% har ikke overholdt aftalen, men har til gengæld indgået en ny aftale.

- 34% har ikke overholdt aftalen og har heller ikke indgået en ny aftale.

Det kan således konstateres, at i alt to tredjedele af forældrene har en eller anden form for aftale ½ år efter mæglingen. På baggrund af de kvalitative interview har vi identificeret følgende typer af forløb efter mæglingen, hvad angår brug af aftalen:

- Et godt udbytte og den gode aftale, hvor aftalen bruges som et konstruktivt udgangspunkt for det fortsatte samarbejde mellem forældrene eller som bagstopper, når konflikterne viser sig.
- Uproblematisk når begge parter er enige om at bryde aftalen, fx som følge af, at den konkret har været vanskelig at implementere i den daglige praksis.
- Det går op og ned og handler om, at nogle par i perioder har et godt udbytte af aftalen og i andre ikke. Det kan fx være begrundet i, at den ene part får en ny livssituation.
- Utilfredshed med aftalen, når forældrene bliver klar over, at den ikke er juridisk bindende eller følger deres sag videre frem.
- Forskellige måder at fortolke aftalen på handler om et dårligt forløb begrundet i, at aftalen har været tvetydig og givet anledning til mange forskellige fortolkningsmuligheder.
- Problematisk, når den ene part ikke overholder aftalen, hvilket kan virke segmenterende i forhold til et dårligt samarbejde.

2.8 Konfliktniveau og kommunikation

Mindre konfliktniveau

40% af forældrene vurderer, at konfliktniveauet er dalet et halvt år efter mæglingen. Kvindernes vurdering er mere positiv end mændenes. Desuden er det hovedsageligt par, som har overholdt aftalen, som er positive. Cirka 40% mener, at konfliktniveauet er det samme, og en mindre andel på 13% mener, at det er blevet værre.

Bedre kommunikation

Fire ud af ti vurderer, at mæglingen har hjulpet dem til en bedre kommunikation, og en tilsvarende andel vurderer, at kommunikationen er den samme. Godt en tiendedel mener dog, at kommunikationen er blevet værre efter mæglingen. Tilsvarende vurderinger findes på spørgsmål vedrørende forbedring af børnenes situation, og om konfliktniveauet er dalet som følge af mæglingen. Forældrene vægter den bedre kommunikation og dialogen mellem forældrene højt og som frugtbar for det videre samarbejde mellem dem.

Anden hjælp efterfølgende

For nogle forældre er dialogen og drøftelserne under konfliktmæglingen med til at afklare forskellige forhold vedrørende dem selv eller deres børn. For nogle betyder det, at de efterfølgende søger anden hjælp fx psykolog for at få bearbejdet deres følelser i forhold til ophøret af samlivet eller andet. Det kan også være, at barnet efterfølgende har fået støtte eller rådgivning i forhold til forskellige problemstillinger. En fjerdedel af forældrene har efterfølgende fået anden hjælp til at løse konflikten.

2.9 Fokus på børnene

Konfliktmægling drejer sig grundlæggende om at forbedre situationen for børnene. Selv om det er forældrenes konflikt, mæglingen handler om, er børnenes situation den bagvedliggende problemstilling. Vi har derfor forsøgt på baggrund af forældrenes vurderinger at indfange, om konfliktmæglingen har haft betydning for børnene, og hvis den har, hvilken?

Børnenes situation er forbedret

42% mener, at børnenes situation er blevet forbedret som følge af konfliktmæglingen, heraf flere mødre end fædre og en større del af de forældre, som indgik en aftale.

Forbedringerne handler for det første om, at børnene ikke længere oplever skænderierne og konfrontationerne mellem forældrene. For det andet, at konkrete forhold er blevet forbedret således, at barnet kan føle sig mere tryk og sikker. For det tredje, at forældrenes perspektiv er blevet skubbet i retning af, hvad der er bedst for barnet i stedet for deres ret til barnet.

38% mener, at børnenes situation er uforandret, enten fordi aftalen ikke omhandlede barnet, eller fordi mæglingen ikke har haft nogen effekt i forhold til barnet. Enkelte mener, at børnenes situation er forværret, fx fordi konfliktmæglingen medførte en skærpelse af konflikten.

Mæglerne får børnenes behov til at træde frem

Selv om børnene ikke direkte deltager ved mæglingen, har vi ønsket at se på, om og hvordan børnene bliver inddraget under mæglingen. De fleste forældre mener, at der er taget nok hensyn til børnenes behov, nemlig 71%. Dette er helt tydeligt mæglerens fortjeneste. Gennem forskellige spørgeteknikker i løbet af mæglingsprocessen sikrer de, at forældrene vender perspektivet til at se på henholdsvis problemstilling og særligt løsningen fra børnenes side.

Børnene skal ikke deltage, men de ældre børns synspunkter kan høres

I Danmark er konfliktmægling en konfliktløsningsmetode, der ikke inddrager børnene direkte. Vi spurgte derfor forældrene og mæglerne om, hvordan de mener, børnene kan inddrages i løsningen af problemet, herunder om de

skulle deltage under mæglingen. Der er bred enighed om, at børn ikke skal deltage i mæglingerne, fordi de er for unge, og fordi det ikke er dem, der er problemet, eller deres problem. Kun 9% ser en mulighed for, at de ældre børn kunne deltage i selve mødet. Dog er der i gruppen af forældre med børn over 12 år flere, der kunne forestille sig dette. Desuden mener nogle, at børnenes synspunkter skal inddrages i mæglingen enten ved, at forældrene bringer dem med på mødet, eller en professionel gør det på baggrund af en samtale med barnet.

2.10 Visitation

Som udgangspunkt visiterer statsamtene ikke forældre med misbrugsproblemer, forældre med en psykisk lidelse, forældre, der ikke taler dansk, eller som er i alvorlig krise. Visitationen beror på sagsbehandlerens skøn, og vurderingsgrundlaget varierer. Mæglernes erfaringer peger på, at de velegnede sager til konfliktmægling er, når forældrene har et åbent sind og er villige til at forhandle, og at de mindre velegnede eller vanskelige sager fx er, når konflikten er ny, og hvor forældrene har en magtkamp og ikke er indstillet på forhandling. Mellem de egnede og de ikke egnede er der de måske egnede sager. I nogle statsamter, hvor mægling har været højt prioriteret og profileret, er de også blevet tilbudt mægling, og i andre statsamter er de måske ikke.

Registreringen fra fire udvalgte statsamter peger i retning af, at forholdsvis få forældre ender med at gennemføre en konfliktmægling.

Som led i evalueringen er gennemført en undersøgelse af visitationen i fire udvalgte statsamter. Ser vi på de forældre, der henvender sig til statsamtet om spørgsmål vedrørende samvær eller forældremyndighed, fik godt 40% enten tilbud om konfliktmægling eller børnesagkyndig rådgivning. 19% fik begge tilbud, 19% fik specifikt tilbud om rådgivning, mens 5% fik tilbud om mægling. 8% af alle henvendelser om samvær eller forældremyndighed ender med børnesagkyndig rådgivning, og 2% af alle henvendelser ender med konfliktmægling.

Statsamternes sagsbehandlere har udfyldt et sagsregistreringsskema ved hver sag. Heraf fremgår tydeligt, at de i hver enkelt sag har taget stilling til, om forældrene skulle have et tilbud og i givet fald, hvilket tilbud de skulle have.

Når forældrene bliver tilbudt rådgivning eller mægling, kan grundene være helt formelle, nemlig at det er et lovkrav. Men der kan også være tale om, at man forventer en god effekt af tilbuddet. I nogle tilfælde vælges det ene eller andet tilbud fra, fordi sagsbehandlerne vurderer, at forældrene vil have mest gavn af det andet tilbud.

Forældre, der henvender sig første gang, får oftere end andre forældre et tilbud om mægling eller børnesagkyndig rådgivning.

Ser vi på tilbuddet i forhold til henvendelsesårsag, er der ikke nogen væsentlig forskel mellem tilbuddene til forældre, der henvender sig med henholdsvis sager om samvær og forældremyndighed. Derimod får forældre, der henvender sig med begge typer sager, oftere tilbud om mægling eller rådgivning.

Der kan kun ses en mindre forskel i visitationsmønstret mellem sagsbehandlere, der selv er mæglere, og sagsbehandlere, der ikke er det. Der er dog en tendens til, at mæglere oftere visiterer direkte til mægling.

Forældre, der får tilbudt mægling, får oftere tilbudt dette ved personlig kontakt til statsamtet i forhold til forældre, der får tilbudt rådgivning. Forældre, der har fælles forældremyndighed, får oftere tilbud om mægling og rådgivning end forældre, hvor den ene part har forældremyndigheden alene.

2.11 Fædre og mødres vurderinger

Generelt er det meget begrænset, hvilke forskelle der er fundet mellem fædre og mødre. På det overordnede plan kan der ikke konstateres nogen større og markante forskelle på fædrene og mødrenes vurderinger eller udbytte af mæglingerne. Dog finder en lidt større andel af mødrene, at mæglingen – alt i alt – var vellykket.

Til gengæld er der kun meget små forskelle i fædrene og mødrenes vurderinger, når vi ser på de forskellige enkeltelementer i mæglingen (fx forklaring på konflikten, problemformulering og -løsning samt kommunikation m.v.). Heller ikke, når man ser på vurderingerne af aftalerne eller de længevarende effekter af mæglingen, er der nogen væsentlig forskel mellem fædre og mødre.

2.12 Vurderinger i forhold til forældrenes konfliktniveau

Hvor der kun har vist sig mindre forskelle mellem fædre og mødre, har der til gengæld vist sig markante forskelle på baggrund af konfliktniveauet mellem parterne. Mæglerne har vurderet forældrenes konfliktniveau efter mæglingen.

Generelt vurderer forældre med et lavt konfliktniveau, at mæglingen er gået tilfredsstillende, mens en relativ stor del forældre med højt konfliktniveau ikke har oplevet konfliktmæglingen tilfredsstillende. På samme måde er udbyttet – fx i form af aftaler – højere for forældre, hvor der er lavt konfliktniveau sammenlignet med forældre med højt konfliktniveau.

Ser vi på forskellene på forældrenes vurderinger af de forskellige delelementer i mæglingen (fx forklaring på konflikten, problemformulering og løsning samt kommunikation m.v.), viser det sig, at der generelt er væsentlige forskelle. De forældre, der har et lavt konfliktniveau, er generelt mere tilfredse med de forskellige elementer i mæglingen end de forældre, der har et højt konfliktniveau. Det er særligt på spørgsmål vedrørende den anden forælders indstilling og indsats, at forældre med højt konfliktniveau vurderer mæglingen mindre positivt end forældre med lavt konfliktniveau.

Aftaler

Der er en tydelig sammenhæng mellem konfliktniveauet mellem parterne, og om de er nået frem til en løsning på deres konflikt. Således er næsten alle med et lavt konfliktniveau nået frem til en løsning, mens det gælder under halvdelen af forældreparrene med højt konfliktniveau.

Andel der fandt en hel eller delvis løsning (mæglerens besvarelser)	
Konfliktniveau:	Procent
Lavt	97
Mellem	82
Højt	44

Ser man på forældrenes vurderinger af aftalerne, er der også her forskel mellem forældre alt efter konfliktniveau. Generelt er forældre med lavt konfliktniveau mere tilfredse med aftalen end forældre med højt konfliktniveau.

Overholdelse af aftaler

Til gengæld er der ikke nogen markant forskel med hensyn til, om aftalerne bliver overholdt på længere sigt, når vi ser på forældre med lavt og mellem-højt konfliktniveau – det viser tabellen.

Er aftalen overholdt? (½ år efter mæglingen – procent)					
Konfliktniveau	Fuldstændig	Det meste	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Lavt	21	38	21	21	100
Mellem.....	22	32	28	17	100
Højt *	23	15	39	23	100

*kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget

Ser man derimod på forældrenes vurderinger af effekten af mæglingerne i øvrigt, er der større forskelle mellem forældrene i forhold til konfliktniveau. Dette gælder således mæglingens indflydelse på kommunikationen mellem parterne, om børnenes situation er forbedret, og om konfliktniveauet er dælet. I alle tilfælde vurderer forældre med lavt konfliktniveau udviklingen mere positivt end forældre med højt konfliktniveau.

Mæglerens rolle

Ser vi på forældrenes vurdering af mæglerne, viser det sig, at der er størst forskel på vurderingerne med hensyn til, om mæglerne havde styr på situationen, og om de pressede forældrene. Det vil sige, at forældre med stort konfliktniveau i noget højere grad end forældre med lavt konfliktniveau har

oplevet, at mæglerne ikke havde styr på situationen og/eller, at mæglerne har presset dem.

3 Opmærksomhedspunkter

Denne evaluering har på forskellig måde søgt at belyse forældrenes udbytte af deltagelse i konfliktmægling i statsamtene. Der er mange forskellige nuancer og forskelle i forældrenes vurderinger og effekten af mæglingen. Men overordnet er der ikke tvivl om, at konfliktmægling er et godt redskab i arbejdet med løsning af forældrenes problemer. Det er særligt væsentligt, at forældrene gennem mæglingen selv er med til at sætte rammerne for de løsninger og aftaler, de skal leve med fremover.

En af mæglerens væsentligste rolle er at fastholde børnenes perspektiv, når forældrene mødes til mægling. Det generelle indtryk er, at forældrene er tilfredse med dette omdrejningspunkt, og at netop denne fokusering kan være med til at skabe en holdbar og brugbar løsning, som begge forældre kan være enige i.

Forældrene henvender sig til statsamtet med problemer om samvær og forældremyndighed, men det viser sig, at mæglingerne ofte kommer til at handle om kommunikation mellem parterne og om det generelle samarbejde.

De fleste forældre når frem til en aftale, og efterfølgende overholdes aftalen i mange tilfælde. Det er forældrenes vurdering, at netop gode aftaler, der overholdes, kan være med til at skabe tillid mellem parterne, og en god mægling og efterfølgende aftale kan være med til at udbygge et konstruktivt samarbejde mellem forældrene.

Mæglingerne er mest succesfulde, når begge forældre er motiverede for deltagelse på forhånd. Generelt er der størst udbytte blandt forældre med et lavt konfliktniveau. Men det går også godt i andre tilfælde, og der er eksempler på, at forældre med et højt konfliktniveau også har haft glæde af mæglingen. Det forudsætter dog motiverede forældre, som ved, hvad de kan forvente.

Det er væsentligt for forståelsen af effekterne af mæglingerne, at man ser dem på baggrund af den konflikt, forældrene står i. Konfliktmæglingen foregår således ofte i et minefelt. Udgangspunktet for mæglingen er netop en konflikt og ikke enighed eller konsensus mellem forældrene.

Der er oftest tale om dybtliggende konflikter, der fx kan bunde i en lang historie mellem parterne eller et traumatisk samlivsophør. Der kan være tale om ulige magtforhold, brudte løfter og svigt, og forældrene gennemlever i forbindelse med deres separation og skilsmisse et kriseforløb. Konflikt skal ses som en proces, og mæglingen er – set fra forældrenes synsvinkel – kun et nedslagspunkt i denne proces.

Vi fremstiller efterfølgende nogle opmærksomhedspunkter, der efter vores opfattelse må indgå i en drøftelse af, hvordan man kan udvikle og fastholde konfliktmægling som et godt redskab til løsning af konflikter mellem forældre. Vi har delt punkterne op i fire temaer:

- Før mæglingen
- Under mæglingen
- Efter mæglingen – løsninger og aftaler
- Organisering.

Før mæglingen

Information

- Det kan være væsentligt for udbyttet, at det er gjort klart for forældrene, hvad konfliktmægling går ud på. Et væsentligt aspekt i mæglingsmetoden er, at forældrene selv gør en aktiv indsats for at nå frem til en løsning på deres problem. Tilsyneladende er der nogle forældre, der ikke helt er klar over, hvad ideen bag mægling er. De forventer, at statsamtet tager en beslutning, hvis de ikke selv kan nå frem til én. Det vil derfor være væsentligt at styrke og fokusere informationen til forældrene. En mulighed vil være som hovedregel at informere forældrene personligt og ikke kun via et brev.
- En mulighed for at øge fokuseringen kunne – i nogle tilfælde – være at bede forældrene forberede sig. Hovedspørgsmålene kunne her dreje sig om, hvorvidt de er indstillet på at indgå i en forhandlingssituation, hvor der både skal gives og tages.

Visitation

- Det kan på baggrund af denne evaluering være vanskeligt at stille meget konkrete forslag op til visitationskriterier. Udgangspunktet for en god mægling er, at begge forældre vil deltage konstruktivt. Forældre med lavt konfliktniveau har generelt set størst udbytte af deltagelsen, men der er også eksempler på, at forældre med højt konfliktniveau har et godt udbytte. Spørgsmålet er således, om det er muligt at visitere sig til større succes end i dag. Der er selvfølgelig sager, hvor mægling oplagt ikke vil kunne fungere, men der må opereres med en vis risikovillighed.
- Man kan spørge, om det er muligt at udbrede målgruppen således, at statsamterne kan tilbyde mægling til de grupper, der i den nuværende ordning er udelukket fra mægling.
- Nogle af de interviewede forældre har givet udtryk for, at de gerne ville have haft tilbuddet om mægling på et tidligere tidspunkt i deres skilsmiseforløb, fx i forbindelse med separationen. Noget taler dog også imod dette, da tiden lige efter et brud mellem forældrene ofte er meget krisepræget.

Under mæglingen

- Mæglingsmetoden ser grundlæggende ud til at være en god metode. Mæglingen opleves som en god måde at bearbejde konflikten på. For forældrene er det væsentligt, at der er fokus på børnene under mæglingen.
- Forældrene udtrykker i langt de fleste tilfælde meget stor tilfredshed med mæglernes rolle under mæglingen. I de tilfælde, hvor forældrene udtrykker mindre tilfredshed, drejer det sig ofte om, at mæglerne ikke har formået at styre processen.
- De fleste forældre synes, at der har været tid nok, og at de er kommet igennem de forskellige faser i mæglingen: Historiefortællingen, problemformuleringen og løsningen – men nogle forældre peger på, at der ikke var tid nok til at drøfte løsningen i slutningen af mæglingen. Aftalen bliver lavet i hast.
- Spørgsmålet er, om og hvordan man kunne udnytte erfaringerne fra mægling i en bredere sammenhæng i statsamtterne. Der er ingen tvivl om, at forældrene generelt ser mægling som en mere attraktiv mødeform end andre tilbud, de har været ude for. Også mæglerne peger på, at de med fordel kan bruge erfaringerne fra mæglingsmetoden i deres øvrige arbejdsfunktioner.
- Nogle forældre efterlyser større fleksibilitet i forbindelse med mæglingerne – nogle peger fx på, at de gerne vil dele møderne op i to.
- Ved par med højt konfliktniveau (efter mæglernes vurdering) kunne det være konstruktivt og fordelagtigt allerede tidligt at indkalkulere et andet mæglingsmøde. Det vil sikre, at der er tid til at få talt konflikten igennem og evt. få talt om løsningsforslag. Samtidig vil et andet mæglingsmøde betyde, at parterne ikke behøver at sidde sammen i flere timer, hvilket kan være psykisk og fysisk krævende for forældrene.

Efter mæglingen – løsninger og aftaler

- Gode løsninger og aftaler kan være katalysatorer for et bedre samarbejde mellem forældrene efter mæglingen. Løsninger og aftaler, der overholdes, skaber tillid mellem forældrene. Det er derfor væsentligt for det efterfølgende udbytte, at begge parter forstår det samme ved aftalen. I den forbindelse kunne det i nogle tilfælde være hensigtsmæssigt at afsætte tid til, at forældrene drøfter aftalen og afstemmer deres forventninger.
- Nogle af de aftaler, vi har kendskab til, er meget konkrete i deres indhold. Det kan der være mange (gode) grunde til, men spørgsmålet er, om man i aftalen og under mæglingen kan lægge større vægt på empower

mentaspektet, dvs. at der lægges mere op til hjælp til selvhjælp end på konkrete aftaler. En mulighed er, at der indbygges nogle dele i aftalen, der handler om, hvad forældrene skal gøre, hvis aftalen ikke overholdes.

- Flere forældre har peget på, at de ønsker mulighed for opfølgende mæglingssmøde efter en periode. Dette skulle være et tilbud fra statsamtet, som forældrene kunne vælge til og fra efter 3-6 måneder. Problemet for mange forældre er, at når deres aftale skal stå sin prøve i hverdagen, viser det sig, at man ikke har taget højde for alle forhold.
- Flere forældre efterlyser også, at aftalen indgår i sagsakterne. Aftalerne ses som uforpligtende, når de ikke kan indgå som led i den offentlige (juridiske) sagsbehandling i statsamtet. Det kan virke omsonst at have deltaget i et mæglingssmøde og udarbejdet en aftale i offentligt regi, når den ikke kan anvendes i en eventuel efterfølgende sagsbehandling. Dette peger i retning af mere information om, hvad man kan med en aftale, også hvis den senere ikke bliver overholdt.

Organisering i statsamterne

- Mæglerparret består i de fleste tilfælde af en jurist og en børnesagkyndig. Forældrene udtrykker generelt, at det er en fordel, at de to mæglere kan supplere hinanden og har forskellig indfaldsvinkel til konflikten, og hvordan man løser den.
- Det tilstræbes, hvor det er muligt, at mæglerparrene består af en mand og en kvinde. Dette kan være med til at skabe lighed i mæglingssituationen mellem moren og faren.
- Mæglingsmetoden er ved at vinde bred anerkendelse i Danmark. Det er væsentligt, at mæglerne holder sig orienteret om udviklingen generelt og henter inspiration fra lignende tilbud. Det gælder fx retsmægling, konfliktråd mellem ofre og gerningsmænd og familieråd. Generelt er det væsentligt, at mæglerne opdateres i forhold til mæglingsmetoden således, at tilbuddet fortsat lever op til forventningerne og således, at mæglingsmetoden også kan bruges i bredere sammenhænge i statsamterne.
- Erfaringsudveksling mellem mæglerne anses som væsentlig. Der er visse muligheder i dag, men man bør måske formalisere mulighederne således, at mæglerne kan mødes indbyrdes på tværs af statsamterne.

4 Forældrene og deres konflikt

Fra forældrenes perspektiv er konfliktmæglingen et enkelt møde af et par timers varighed i et konfliktforløb, som gennem en årrække udspiller sig mellem dem. De to parter er uenige og har forskellige holdninger til forhold vedrørende børnene. Konflikten og deres indbyrdes relation er af en sådan karakter, at de ikke kan blive enige. Derfor beder de myndighederne om hjælp til at løse deres konflikt.

I dette kapitel gives en kort, overordnet karakteristik af forældrenes konflikt og konflikten set i et tidsperspektiv. Vi beskriver tre pars situation før, under og efter mæglingen for konkret at illustrere dels forskelligheder parrene imellem, dels den tidsmæssige faktors indflydelse på konflikten. Sidst i kapitlet præsenterer vi karakteristika ved de forældre, der har deltaget i konfliktmægling.

4.1 Forældre hver for sig og i konflikt

Forældreskab og måder at være familie på er under konstant forandring, og der findes mange forskellige former for familier. De forældre, hvis synsvinkel vi stiller skarpt på i denne evaluering, er karakteriseret ved at være forældre hver for sig. Børnene har bopæl hos den ene og besøger den anden på samvær.

Hovedparten af de forældre, der deltager i konfliktmægling, er flyttet fra hinanden for et til to år siden.

Hvor længe siden er det, forældrene flyttede fra hinanden?	Procent
Under 1 år	23
1-2 år.....	37
3-5 år.....	27
6 år og derover	14
I alt	100

Det er helt afgørende for forståelsen af konfliktmæglingen og det efterfølgende udbytte at understrege, at der er tale om forældre i konflikt, og at forældrene også ofte er i en eller anden form for krisetilstand.

Det er forældre, som ikke kan blive enige om, hvordan de skal varetage deres fælles forældreskab, efter at de ikke længere er et par. De er i en konfliktsituation, hvor de ikke selv kan finde ud af at finde en løsning. En kvinde beskriver konflikten på følgende måde:

“Konflikten var lige som en snebold, den rullede og blev større og større, og i virkeligheden var problemet meget lille. Det er fx ikke så vigtigt, om vores datter har lyserøde strømper på, når kjolen er rød. Skænderierne var der mere for at have dem. Derfor er det vigtigt, at der er en professionel, som kan gå ind og hjælpe med at finde sagens kerne.” (Kvinde)

Udgangspunktet for deltagelse i konfliktmægling er altså uenighed, følelsesmæssige frustrationer, fastlåshed, og hvad der ellers følger med et opløst parforhold. Konfliktmægling er et tilbud, der først og fremmest gives til forældre, der er uenige, og derfor må det forventes, at effekten er påvirket af dette udgangspunkt.

Konfliktmægling omhandler som udgangspunkt først og fremmest sager, hvor forældrene er uenige om samvær og forældremyndighed. Langt de fleste sager, der er visiteret til konfliktmægling, drejer sig om samvær, nemlig lidt mere end otte ud af ti. Knap en tredjedel handlede om forældremyndighed, og en tredjedel handlede om noget andet.

Hvad er grunden til, at sagen er visiteret til konfliktmægling?

	Procent (Der kunne gives flere svar)
Samvær.....	82
Forældremyndighed.....	31
Andet.....	33

Ser vi på de sager, hvor mæglerne har svaret “andet”, viser det sig her, at kommunikation og samarbejde bredt set er altdominerende problemstillinger i forbindelse med visitationen. Herudover er der i enkelte tilfælde nævnt andre problemer, fx vedrørende børnebidrag, børnenes bopæl, involvering af barnet, valg af institution samt økonomi. Den bagvedliggende årsag til konflikten kan imidlertid handle om mange andre forhold, men konflikten kommer til udtryk i den indbyrdes kommunikation om samarbejdet og samværet med børnene.

For konkret at illustrere den historie og konflikt, der gør sig gældende hos forældre, der deltager i konfliktmægling, præsenterer vi tre cases. Et forløb med et godt udbytte ifølge forældrene, fordi mæglingsmødet betød, at forældrene fik drøftet deres problem og fik en større forståelse for hinanden samt fik afklaret konkrete problemer omkring samværssituationen. Deres generelle kommunikationsproblemer lurer imidlertid fortsat under overfladen.

Et andet forløb, hvor det ikke lykkedes for forældrene at indgå en aftale, men hvor de trods dette har fået et positivt udbytte af mæglingsmødet, bl.a. fordi de har fået revideret deres forventninger til hinandens forældreskab efter, at de ikke længere danner par.

Et tredje forløb, hvor forældrene ikke kunne nå frem til en aftale på grund af for store uenigheder, og hvor udbyttet af mæglingsmødet vurderes som rigtig dårligt.

4.2 En positiv case med aftale om samvær

Karin og Søren går fra hinanden efter 12 års samliv. De har sammen to piger på henholdsvis to og fire år. I forbindelse med, at de flytter fra hinanden, laver de en foreløbig aftale for fire måneder om, indtil de begge bolig-mæssigt er kommet på plads, at børnene skal være hos henholdsvis Karin og Søren en uge ad gangen.

De er begge enige om, at de skal fastholde den fælles forældremyndighed, men da de tre måneder er gået, og de skal finde en ny aftale, begynder samarbejdet og kommunikationen at gå galt. De har svært ved at få det til at fungere med hensyn til aftaler omkring samvær med børnene. Der er misforståelser om aftaletidspunkter, og de oplever begge, at de ikke kan tale sammen uden, at det ender i store diskussioner. De føler begge, at de hele tiden løber panden mod en mur.

De tager imod statsamtets tilbud om en samtale med en børnesagkyndig rådgiver i håbet om, at det vil hjælpe på deres indbyrdes samarbejde. Mødet hos den børnesagkyndige går imidlertid ikke godt. Karin oplever, at den børnesagkyndige ikke formår at få Karin og Søren til at tale sammen, som det var intentionen. Karin bliver vred og går. Søren oplever på samme måde, at mødet er mislykket, fordi kommunikationen mellem ham og Karin ender, som det plejer, når de er alene og skal løse ting sammen – de kommer op at skændes.

Karin er så stresset over situationen – usikkerheden om, hvornår hun har børnene, og manglende faste aftaler betyder, at hun ikke kan koncentrere sig hverken om sit arbejde eller sine børn. Fra kolleger, som selv er skilt, finder Karin ud af, at man via statsamtet kan komme i konfliktmægling. Karin indhenter materiale og foreslår dette som en løsning til Søren. Søren er positiv og særligt, hvis det kan hjælpe børnene. Seks måneder efter, at de er gået fra hinanden, er de til deres første konfliktmødelingsmøde.

Mødet oplever de begge som meget konstruktivt. Børnene er i centrum for diskussionen, og det handler om at finde frem til en løsning, der tilgodeser børnenes behov. Mødet handler både om Karins og Sørens indbyrdes kommunikationsform og selve samværet med børnene.

Hver for sig fremhæver de mæglerens måde at styre og lede mødet på som meget frugtbar. De skulle selv indkredse konfliktpunkter og finde frem til løsningerne. Mæglerne formåede at få styret mødet uden om de mindre

centrale konflikter, så de faktisk får talt forholdene omkring børnene igennem.

Det er Karins oplevelse, at hun på mødet får større indsigt i Sørenns måde at anskue deres konflikt på, men hun bliver også opmærksom på sin egen måde at kommunikere på. Søren oplever på den anden side et møde, hvor han som far bliver taget alvorligt, og hvor hans ønsker og behov bliver diskuteret.

Søren og Karin får efter to mæglingmøder lavet en aftale, som de begge er tilfredse med og føler sig forpligtet af.

Aftalen har et meget konkret indhold og beskriver, hvornår de hver især har børnene i det daglige og i forhold til sommer-, efterårs-, jule- og påskeferie. Endvidere er der nedfældet retningslinier for, hvordan ekstraordinært samvær i forbindelse med eksempelvis familiefødselsdage skal foregå.

Søren beskriver aftalen som en god manual, hvor de begge kan se, hvem der har børnene hvornår. Det betyder også, at de kan undgå mange af de sædvanlige diskussioner. Begge parter er af den holdning, at de fik lavet en aftale, der har fået struktureret og organiseret samværet med børnene. Dog har selve mæglingmødet ikke hjulpet på samarbejdet mellem Karin og Søren i øvrigt. Konflikten lurer lige under overfladen, og de er derfor nødt til i en vis periode fremover at holde sig strikt til aftalen, fordi ellers bryder det hele sammen.

Selve mæglingen oplever både Søren og Karin som et konstruktivt løsningstilbud og et møde, som forhindrede en retssag om forældremyndigheden.

4.3 En case uden aftale, men alligevel et positivt udbytte

Efter at have boet sammen i seks år bliver Michael og Charlotte skilt. Sammen har de to børn, som bliver boende hos Charlotte. Michael flytter sammen med sin nye kæreste.

Ud over bitterhed og sorg over forholdets ophør starter konflikten, da Charlotte vil skilles og have forældremyndigheden over børnene. Michael vil ikke afgive forældremyndigheden. Endvidere er de uenige om, hvordan børnene skal opdrages, og endelig er det Charlottes vurdering, at det yngste barn har nogle psykiske problemer, som kræver behandling. Sidstnævnte forhold er Michael uenig i, da han mener, at Charlotte sygeliggør datteren.

I det efterfølgende år er Charlotte og Michael til møder i statsamtet, Civilretsdirektoratet, afgørelse i retten om forældremyndigheden, fogedretten

etc. Michael og Charlotte kan slet ikke snakke sammen. De bryder begge de indgåede aftaler omkring samvær med børnene, og der er intet samarbejde.

To år efter, at Charlotte og Michael er gået fra hinanden, bliver de i statsamtet tilbudt konfliktmæglingsmøde. Michael siger ja til mødet, fordi det kan være, at det kan hjælpe lidt på det manglende samarbejde, der er mellem ham og Charlotte. Også fordi hans nuværende kæreste synes, at det er en god idé. Michael vil gerne have sine børn mere, også hvis det kan aflaste Charlotte, som er alene. Michael ved dog meget lidt om konfliktmægling som metode og har derfor ingen forventninger til mødet. Charlotte derimod håber på, at de på mødet kan komme nærmere hinanden, således at de kan få etableret en nogenlunde kommunikationsform og begynde et samarbejde omkring børnene.

Mødet ender efter to timer, hvor Charlotte vælger at gå, fordi hun er så vred og ked af det. Charlotte oplevede, at de på mødet ikke formåede at komme ind til kernen af problemerne, men hele tiden kredsede omkring nogle mindre centrale konfliktpunkter. De diskuterede forskellige løsningsmodeller, men de var efter Charlottes vurdering alt for ukonkrete til, at de kunne bruges i praksis.

Michael oplever det som meget frustrerende, at Charlotte vælger at gå, og det bekræfter ham bare i hans oplevelse af, at Charlotte ikke vil en løsning med ham. Han er dog samtidig også lidt passiv, fordi han ikke har store forventninger til mødet.

Efter mæglingsmødet har retten afgjort, at Charlotte får forældremyndigheden over begge piger. Det har ifølge Charlotte givet mere ro i konflikten, fordi de nu begge ved, hvad de skal forholde sig til.

På trods af at Charlotte forlod mæglingsmødet, oplever hun det som meget frugtbart i deres konfliktforløb, fordi hun har fået justeret sine forventninger til Michaels ansvar og rolle i forhold til børnene.

Han tager sig godt af dem i weekenderne, og det er det. Hun har accepteret tingenes tilstand og har på den måde lettere ved at indgå i et samarbejde med Michael, fordi der ikke længere er nogen frustrationer over uindfrie forventninger. Michael fik på den anden side luft for sine frustrationer og oplever også, at samarbejdet med Charlotte er blevet nemmere – på trods af, at mødet forløb dårligt. Konfliktmæglingen gav dem et nyt syn på hinanden.

4.4 Dårligt forløb uden aftale og betydning

Erik og Susanne flytter fra hinanden efter 12 års ægteskab. Sammen har de to børn. Susanne får umiddelbart efter, at de er flyttet fra hinanden, forældremyndigheden over børnene. Erik er meget frustreret over situationen og

føler slet ikke, at der i den proces er blevet lyttet til hans ønsker. Erik ville gerne have haft fælles forældremyndighed, også fordi han gerne ville have haft mulighed for at have større indflydelse på de forhold, der vedrører børnene. Susanne er af den opfattelse, at hun i deres samliv har været hjemme med børnene, og Erik har været optaget af sit arbejde – så hun synes, at det er naturligt, hun får forældremyndigheden alene. Susanne flytter kort tid efter, at de er gået fra hinanden, sammen med en ny mand.

I den første tid efter, at de er flyttet fra hinanden, oplever Erik, at samarbejdet omkring børnene fungerer – om end ikke godt, så tåleligt. Han ser sine børn hver anden weekend samt en dag i ugen, og han er med til diverse arrangementer på børnenes skole etc. Imidlertid begynder samarbejdet og kommunikationen mellem Erik og Susanne at blive værre og efterhånden efter begges opfattelse – ulideligt. De har voldsomme konflikter. Erik mener, at Susanne bevidst forhindrer ham i at se sine børn, fordi han nu langsomt er kommet ovenpå, har fået bopæl i nærheden af børnenes og ny kæreste. Susanne forklarer forværringen med, at Erik ikke overholder de aftaler, som de har indgået, og at han pludselig vil engagere sig i børnene.

Undervejs i forløbet bliver der i statsamtet udarbejdet en samværsresolution, fordi der er uenighed om forældrenes samvær med børnene. Efterhånden går al kommunikation mellem dem via statsamtet. Statsamtet tilbyder dem konfliktmæglingssmøde, som de begge takker ja til. Susanne er interesseret i mødet, fordi hun gerne vil have, at nogle forklarer Erik, at de aftaler, som de har indgået, skal overholdes. I øvrigt har hun ingen interesse i, at der skal ændres på de gældende ordninger. Susanne har dog ikke store forventninger til mødets udbytte. Erik er meget motiveret for mødet, fordi han gerne vil diskutere præmisserne for samværet med sine børn. Han føler sig skubbet til side og frygter at glide yderligere ud af børnenes liv.

Både Erik og Susanne oplever mødet som meget dårligt, fordi der overhovedet ikke var styring på mødet, der var ikke enighed om de emner, der skulle diskuteres og måden, hvorpå de skulle diskuteres. Ingen af de to føler, at deres forventninger tilnærmelsesvis blev indfriet. Susanne oplever, at Erik fik lov til at råbe og tale nedsættende til og om hende i lange perioder på mødet – uden at det blev stoppet. Erik oplever, at Susanne fik lov til at fortælle et utal af usande historier og samtidig ikke var parat til at ændre på nogle forhold, fordi hun har forældremyndigheden og derfor intet har at tabe. Efter tre timer er de ikke nået til nogen form for aftale, og mødet stopper. Mæglerne taler om muligheden for et nyt møde, men Susanne er ikke interesseret i et nyt møde.

Erik er efter mødet endnu mere frustreret over situationen og føler sig magtesløs i forhold til et ønske om at se sine børn mere og på nogle andre betingelser. Idet Susanne har den fulde forældremyndighed, oplever han, at han ikke har noget at “handle” med i sin kommunikation med Susanne og

deres fælles børn. Han fortsætter sine skrivelser via statsamtet. Susanne er ligeledes frustreret over deres kommunikation via statsamtet, men føler ikke, at der er noget, der på nuværende tidspunkt kan ændre på situationen. Så længe de indgåede aftaler ikke overholdes af Erik, så er hun ikke parat til at indgå nye aftaler.

4.5 Konflikten som proces over tid

Generelt beskriver forældrene det at blive skilt som vanskeligt. For nogle er bruddet kommet som et chok, og det har været "en hæsleg proces". Der kan være tale om, at forældrene ikke har talt sammen fra de konkret flyttede fra hinanden til under mæglingssmødet.

Konfliktmægling er, set fra forældrenes synsvinkel, et "nedslagspunkt" i en proces eller et konfliktforløb mellem forældrene. Konfliktmæglingen ses ikke af forældrene som et isoleret og afsluttet fænomen, der får konflikten til at stoppe, men som et tiltag blandt flere i den kæde af hændelser, der udgør processen omkring det ikke at danne par længere.

Forældrene har en historie både forud for og efter mæglingen, og deres forståelse af mæglingen, og de behov de har i den forbindelse, skal ses som led i denne proces.

Processen at være par til ikke at være det længere består af forskellige elementer, hvor der er konflikten mellem forældrene, problemerne for børnene og de forskellige løsningsmetoder, der kan inddrages, herunder statsamtets tilbud om konfliktmægling.

Konflikten er ikke statisk, men en foranderlig proces over tid med hensyn til emner og magtrelationer mellem parterne. Konflikten kan aftrappes eller eskalere som følge af forandringer i forældrenes indbyrdes relation eller deres ændrede familieform.

Nye familiekonstellationer med nye partnere, deres børn og fælles børn i den nye familie kan fx være anledning til ændringer i konflikten og/eller magtrelationen mellem forældrene.

Børnenes trivsel eller mangel på samme kan også være med til at ændre konflikten mellem forældrene. Hvis børnenes situation forværres, giver det anledning til nye konflikter og uoverensstemmelser mellem forældrene.

Forældrene har, når de kommer til konfliktmægling, en fortid sammen med fælles børn, men også en krisesituation, hvor samlivet brydes op.

Som det fremgår af nedenstående tabel, har næsten alle de forældre, som har deltaget i konfliktmægling, boet sammen og de fleste i mere end fem år.

Boet sammen og hvor længe?

	Procent
Ikke boet sammen og under 1 år	5
1-3 år	15
4-5 år	12
6-10 år	35
11 år og længere	33
I alt.....	100

Forældrene er i en konflikt, som de ikke selv er i stand til at løse på en tilfredsstillende måde, selv om de er motiverede for at få den løst. Der vil ofte være "et bjerg" af tillidsbrud, misforståelser og uenigheder samt en del vanetænkning i forhold til: *"Jeg kender min kone/mand, og hun/han tænker sådan og sådan"*.

Fra forældrenes synspunkt er det ikke altid muligt at skelne de samlede konflikter mellem parterne og den historik, der ligger forud, fra de mere konkrete problemstillinger.

4.6 Forældre med uddannelse og mindre børn deltager

For at få et billede af, hvilke forældre der deltager i konfliktmægling, blev forældrene bedt om at svare på en række baggrundsspørgsmål. Gennemsnitsalderen for de deltagende forældre er på 37 år, og de fleste er da også mellem 30-39 år. En del af forældrene er 40 år og derover, mens kun en mindre gruppe er under 30 år (tabel 1 i bilag 2).

Aldersfordelingen på samtlige børn er angivet i følgende tabel. Der er en jævn fordeling af de yngre år, mens der ikke er en ret stor del af børnene, der er 13 år og derover.

Børnenes aldersfordeling?

	Procent
0-3 år	18
4-6 år	25
7-9 år	26
10-12 år	21
13 år og derover	10
I alt.....	100

Det mest almindelige er, at forældrene har fælles forældremyndighed. Herefter kommer, at moren har forældremyndigheden alene. Kun de færreste

fædre har forældremyndigheden alene. I enkelte tilfælde er der endvidere forskellige ordninger for forskellige børn.

Havde du forældremyndighed inden konfliktmæglingen?

Procent	Fædre	Mødre
Nej.....	33	3
Ja, alene	1	32
Ja, fælles.....	62	61
Forskellig ordning for forskellige børn.....	3	4
I alt	100	100

Fire ud af ti forældre lever ikke i parforhold i dag, en tilsvarende andel bor sammen med en ny partner, mens en fjerdedel er i parforhold, men bor ikke sammen med den nye partner. Dette fremgår af nedenstående tabel.

Parforhold i dag?

	Procent
Nej.....	39
Ja, vi bor sammen.....	38
Ja, men vi bor ikke sammen	23
I alt	100

De fleste af de forældre, der har været i mægling, er i dag i beskæftigelse, en tiendedel er arbejdsløs, nogle få er pensionister, og knap en tiendedel er studerende.

Beskæftigelsessituation?

	Procent
Beskæftiget	78
Arbejdsløs	10
Pensionist	2
Studerende	8
Andet.....	1
I alt	100

På samme måde spurgte vi forældrene om deres uddannelsesbaggrund, dvs. hvilken uddannelse de senest har afsluttet. En tiendedel har senest afsluttet en folkeskole- eller grundskoleuddannelse.

En tilsvarende andel har afsluttet en ungdomsuddannelse. Erhvervsuddannede og personer med en videregående uddannelse udgør to lige store grupper på hver fire ud af ti.

Senest afsluttet uddannelse?

	Procent	Procent i befolkningen fra 25-49 år*
Grund/folkeskole	10	24
Ungdomsuddannelse (student, hf, HHX o.l.)	10	8
Erhvervsuddannelse (efg, egu, elev- eller lærlingeudd.)	39	38
Videregående uddannelse	40	26
Anden/uoplyst	2	2
I alt.....	100	100

*Danmarks statistik: Statistikbank 2002

Vi har sammenlignet tallene for konfliktmæglingsdeltagerne med den 25-49 årige befolkning som sådan, og her viser det sig, at uddannelsesniveaut er noget højere blandt konfliktmæglingsdeltagerne end blandt befolkningen som helhed.

4.7 Både forældre med lavt og højt konfliktniveau

I dette afsnit fremstiller vi mæglerens vurdering af, hvordan konfliktniveauet mellem forældrene var, da mæglingen sluttede, baseret på de statistikskemaabesvarelser, de har lavet. Mæglerne blev bedt om at vurdere konfliktniveauet på en skala, der gik fra 1-6, hvor 1 betyder, at konfliktniveauet var lavt, og 6 at det var højt. Tabellen viser, at mæglerne vurderer, at de fleste mæglinger er afsluttet på et lavt konfliktniveau. En fjerdedel af sagerne endte på et meget lavt konfliktniveau, og en lidt større andel endte med et lidt højere konfliktniveau. Tilsammen vil det sige, at lidt mere end halvdelen af mæglingerne endte på et lavt konfliktniveau (53% på niveau 1 eller 2). Knap en tredjedel endte med et middel konfliktniveau (30% på niveau 3-4), mens knap en femtedel endte på et højt konfliktniveau (17% på niveau 5-6).

Hvordan vurderer I (mæglerne), at konfliktniveauet var mellem parterne, da mæglingen var afsluttet?

	Procent
1 Lavt.....	25
2	28
3	16
4	14
5	12
6 – Højt.....	5
I alt.....	100

Nogle af de analyser, der findes i de følgende kapitler, er baseret på mæglerens vurdering af konfliktniveauet ved afslutningen af mæglingen. Det optimale ville have været at bruge en vurdering af konfliktniveauet ved starten af konfliktmæglingen som baggrund for mange af analyserne, men en sådan vurdering ville imidlertid kræve, at mæglerne havde kendskab til parterne på forhånd. Men mæglerne har ikke kendskab til sagen og parterne på forhånd og har derfor heller ikke mulighed for præcist at vurdere konfliktniveauet ved starten af mæglingen.

5 Motivation og forventninger

“Min motivation var at vise imødekommenhed over for vores konflikt – i stedet for, at det eventuelt skulle ende i en retssag.” (Kvinde)

Dette kapitel handler om, hvilke forventninger og med hvilken motivation forældrene vælger at deltage i konfliktmægling. Vi har bedt forældrene forholde sig til følgende:

- Motivation for deltagelse
- Oplevede forældrene et pres for at deltage
- Anden rådgivning
- Kendskab til konfliktmægling

5.1 Deltager for at komme i bedre dialog

Motivationen for deltagelse i konfliktmægling kan være meget forskellig.

“Jeg gik med til konfliktmægling, fordi vi slet ikke kunne snakke sammen. Jeg var parat til at gøre hvad som helst for at komme i tale med ekskonen. Jeg gik med til konfliktmægling, fordi der ikke var andre veje.” (Mand)

“Jeg kendte ikke til det. Vi havde prøvet at få den børnesagkyndige rådgivning før. Det, synes jeg, var meget godt. Så tænkte jeg, så kan vi da også prøve det her.” (Mand)

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at ønsket om at komme i bedre dialog med den anden part er den dominerende årsag til, at forældrene gerne vil deltage i konfliktmægling.

Hvad fik dig til at deltage i konfliktmæglingen?

	Procent (Der kunne gives flere svar)
Jeg ville gerne.....	
- komme i bedre dialog med den anden forælder.....	83
- vise imødekommenhed over for den anden forælder.....	70
- have hjælp til selvhjælp	63
- lave en bestemt aftale	62
- have større mulighed for indflydelse.....	53
- tage nye problemer op.....	28
- andet.....	18

Herefter kommer ønsket om at vise imødekommenhed i forhold til den anden forælder.

Hjælp til selvhjælp er der også mange, der peger på, ligesom en del ønsker at lave en ny aftale. Færre, men dog over halvdelen, peger på ønsket om større indflydelse. Ønsket om at tage nye problemer op, er det færrest, der har peget på.

Nogle forældre har nævnt andre motivationsfaktorer, hvor det bl.a. drejer sig om, at dialogen mellem parterne er bedre, når der er andre til stede. Nogle er blevet rådet til at deltage, mens andre håber, det kan forbedre børnenes situation.

Forældrenes motivation for at deltage i konfliktmægling kan grundlæggende inddeles i tre forskellige former for intentioner med deltagelsen.

For børnene og vores skyld

“Mægling tiltalte mig, fordi vi selv skulle løse vores konflikt – “Vi er jo voksne mennesker” – det er vigtigt, at vi kan få et samarbejde til at køre (for børnenes skyld).” (Mand)

En gruppe af forældre deltager i konfliktmægling ud fra et ønske om at få hjælp til selv at løse deres indbyrdes konflikter. De håber, at mæglingen og mæglerne vil give dem nogle værktøjer, der kan sætte dem i stand til selv at mindske eller løse konflikten mellem dem. Det handler primært om at finde frem til løsninger for børnenes skyld, men også for at få fred og ro i deres egen hverdag således, at konflikten ikke bliver til en stressfaktor.

Forældrene ved på forhånd, hvad konfliktmægling er, og hvad det går ud på, fordi de kender nogle, der har prøvet det, eller fordi de selv har indhentet information om metoden.

Af strategiske hensyn

“Da jeg fik brevet omkring konfliktmægling, var min første reaktion – nå hvorfor helt ærligt – fordi vi kan jo ikke tale sammen – hvorfor skulle jeg spille tre timer på det.” (Kvinde)

Kvinden vælger at deltage, fordi hun er nervøs for, at det vil se dårligt ud i hendes sagspapirer, hvis det skulle fremgå, at hun har afslået et tilbud om konfliktmægling, såfremt det skulle komme til en forældremyndighedssag om deres fælles barn.

En gruppe forældre deltager i konfliktmæglingen på anmodning af deres ekspartner eller efter forslag fra statsamtet. De har ikke særlige ønsker, forventninger eller ideer til løsning af konflikten med deres ekspartner. Nogle deltager med en forholdsvis skeptisk tilgang til mæglingen og nærer ikke nogen forhåbning om, at de kan finde ud af at tale sammen eller indgå en aftale. Deltagelsen i konfliktmæglingen skal primært ses som et strategisk skridt, hvis deres konflikt skulle ende med at blive til en retssag.

En mand, hvis ekskone deltog i mødet af mere strategiske hensyn, havde meget store forventninger til mødet og havde håbet på at få etableret et begyndende samarbejde med ekskonen. Imidlertid oplevede manden ingen interesse heri fra ekskonens side eller nogen indsats for at komme frem til en fælles forståelse af deres problem eller en løsning. Parret indgik ikke nogen aftale, hvilket var meget frustrerende for manden, som på den baggrund oplevede mæglingen som en fiasko.

Før at få ret eller støtte i sin sag

“Jeg tænkte, at det kan godt være, at det, der skal til, er noget autoritet over for min eksmand. At nogen siger, at sådan er reglerne... Jeg tænkte, at det kan godt være, at en jurist kan forklare ham, hvad en resolution egentlig betyder.” (Kvinde)

En tredje begrundelse for at deltage i konfliktmægling omhandler støtte og opbakning i egen udlægning af konflikten og den fælles situation. Når forældre er i konflikt, oplever de ofte, at de i forhold til hinanden løber panden imod en mur. Den anden forstår eller tolker konflikten eller en afgørelse forkert efter deres vurdering.

Derfor er der et stort behov blandt nogle for at få fremlagt deres side af sagen over for en uvildig part. Konfliktmæglerne opleves som en sådan part.

For disse forældre er ønsket om at indgå i en forhandling eller finde frem til en fælles løsning noget, som kommer i anden række. Der kan snarere være tale om et behov for konkret rådgivning og omsorg.

En fjerde grund hænger sammen med en forventning om at kunne få noget viden og information hos professionelle mæglere om, hvilke regler der gælder for eksparrets særlige situation. Der er behov for juridisk bistand, men også information fra en børnesagkyndig om, hvad deres fælles barn har behov for.

5.2 Frivillig deltagelse

Udgangspunktet for konfliktmægling er, at det er frivilligt at deltage, og resultatet af konfliktmæglingen formodes at blive bedst, hvis parterne selv ønsker at deltage.

De fleste forældre har da heller ikke følt sig presset til at deltage i konfliktmægling, hverken af den anden forælder eller af statsamtet. Der er dog godt en tiendedel af forældrene, der har svaret, at de “i høj grad” eller “i nogen grad” følte sig presset.

Følte du dig presset til at deltage i konfliktmæglingen?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ikke relevant/ ubesvaret	I alt
Af den anden forælder	6	7	9	58	20	100
Af statsamtet	4	7	9	61	20	100

Sammenholder man svarene på de to spørgsmål, viser det sig, at det er en mindre gruppe på lidt under 5%, der både har følt sig presset af den anden forælder og af statsamtet.

Der er ingen forskel mellem mødre og fædre med hensyn til, hvorvidt de har følt sig presset til deltagelse, jf. tabel 3 i bilag 2.

Når man ser på forældrenes konfliktniveau, er der ikke nogen forskel på, hvorvidt man vurderer, at man har følt sig presset af den anden part i forhold til højt, mellem eller lavt konfliktniveau.

Dog gælder det, at forældre med højt og mellem konfliktniveau i højere grad (17-18%) vurderer, at de har følt sig presset til deltagelse af statsamtet end forældre med lavt konfliktniveau (11%), jf. tabel 5 i bilag 2.

5.3 Anden rådgivning

Forud for konfliktmæglingen har en tredjedel af deltagerne modtaget en anden form for rådgivning om det problem, konfliktmæglingen handlede om.

Har du modtaget anden form for rådgivning om det problem, konfliktmæglingen omhandlede?

	Procent
Nej.....	68
Ja.....	32
I alt.....	100

Blandt dem, der har modtaget rådgivning, er det mest almindelige at have modtaget råd fra en advokat – en del har fået råd fra en psykolog, og en del har fået hjælp fra kommunen.

Forældrene konsulterer forud for konfliktmæglingen deres advokat for at få rådgivning og vejledning i forhold til konsekvenser ved at deltage og ikke at gøre det.

Tidligere benyttet statsamtets tilbud

“Vi har prøvet at få børnesagkyndig rådgivning før.” (Kvinde)

“Vi har fået lavet en resolution.” (Kvinde)

Forældrene blev spurgt, om de tidligere har benyttet statsamtets tilbud. En tredjedel har modtaget børnesagkyndig rådgivning, mens nogle få forældre har deltaget i konfliktmægling tidligere.

Har du tidligere benyttet nogle af statsamtets tilbud?

	Procent (Der kunne gives flere svar)
Ja, børnesagkyndig rådgivning (§28)	33
Ja, konfliktmægling	4
Ja, andet	7

Nogle har benyttet andre tilbud, herunder nævnes fx samtale med rådgiver, jurist eller psykolog.

Ser vi på tidligere benyttelse af statsamtets tilbud ud fra konfliktniveauet, viser det sig, at en større andel forældre med højt konfliktniveau end forældre med mellemhøjt eller lavt konfliktniveau har modtaget børnesagkyndig rådgivning (51% mod 27% i gruppen med mellemhøjt konfliktniveau og 32% i gruppen med lavt konfliktniveau).

Der er ingen væsentlig forskel med hensyn til tidligere deltagelse i konfliktmægling eller benyttelse af andre tilbud.

Samme spørgsmål kan ses ud fra, om parterne indgik en aftale. Blandt de forældre, der ikke nåede en aftale, har størst andel tidligere modtaget børnesagkyndig rådgivning (42%), mens det drejer sig om lidt færre i gruppen, der delvis nåede frem til en løsning (37%), og endnu færre blandt de forældre, der nåede frem til en dækkende løsning på problemet (29%).

Heller ikke på denne baggrund kan der konstateres nogen forskel med hensyn til tidligere deltagelse i konfliktmægling eller anden form for tilbud.

5.4 Centralt med information om mægling

“Kendte det slet ikke. Først syntes jeg, at det var noget underligt noget. Min tanke var, hvad det var for noget ..., hvad vil min eks med det her?” (Mand)

“Jeg har en veninde, der også er blevet skilt. Hun har været igennem konfliktmægling og er i nogenlunde samme situation.” (Kvinde)

“Vi har et møde med den børnesagkyndige, hvor jeg siger, at vi skal have en ordning, der tjener børnenes bedste, og at vi ikke bliver uvenner. Juristen bliver herefter indkaldt, og hun foreslår os konfliktmægling... Vi vidste slet ikke, at det eksisterede.” (Kvinde)

Lidt over halvdelen havde slet ikke hørt om konfliktmægling, før statsamtet foreslog det.

Blandt dem, der havde hørt om konfliktmægling på forhånd, havde flest læst om det i en pjece og/eller hørt det fra familie eller venner. Færre havde hørt om det i radio eller tv og færre endnu læst om det i en avis.

Havde du hørt om konfliktmægling, før statsamtet foreslog det?

	Procent (Der kunne gives flere svar)
Nej.....	53
Ja, fra pjece.....	18
Ja, fra avis.....	3
Ja, fra radio/tv.....	10
Ja, fra venner/familie.....	18
Ja, andet.....	12

En del havde hørt om det på anden måde. Det drejer sig om mange forskellige kilder, herunder fx de rådgivere, der er nævnt ovenfor (dvs. advokater, psykologer m.fl.), hjemmeside/internet.

Viden om konfliktmægling

De fleste – to tredjedele – vurderer, at de vidste nok på forhånd, men en tredjedel af forældrene giver dog udtryk for, at de ikke vidste nok.

Vidste du nok om konfliktmægling på forhånd?

	Procent
Ja, i høj grad.....	19
Ja, i nogen grad.....	47
Kun i mindre grad.....	25
Nej, slet ikke.....	9
I alt.....	100

“Jeg vidste ikke nok om mægling første gang, fordi jeg troede, at det gik ud på at løse konflikten. Det er forkert, at det hedder konfliktmægling – det skulle hedde kompromismægling i stedet for. Jeg havde forventet, at der var nogle psykologer, som ville få os til at se objektivt på tingene.” (Mand)

Næste tabel viser forskellen mellem fædre og mødre. Der er ikke tale om nogen stor forskel, men lidt mindre andel af fædre end af mødre vurderer, at de vidste nok om konfliktmæglingen på forhånd.

Vidste du nok om konfliktmægling på forhånd?

Opgjort efter køn

Procent	Vidste du nok om konfliktmægling på forhånd?		
	I høj eller Nogen grad	I mindre grad eller slet ikke	I alt
Fædre	63	37	100
Mødre.....	68	32	100

Endvidere spurgte vi forældrene, om de havde talt med nogen om deltagelsen, inden de sagde ja til at være med. Noget mindre end halvdelen har ikke talt med nogen på forhånd, mens det mest almindelige er, at man taler med venner eller familie samt en nuværende partner/ægtefælle. En del har også talt med en eller anden rådgiver om det og nogle også med deres tidligere partner/ægtefælle. Nogle få har talt med "andre" om det. Her er det særligt statsamtet, der nævnes. Jf. tabel 6 i bilag 2.

Man kan forestille sig, at der er en sammenhæng mellem forældrenes samlede vurdering af konfliktmæglingen, og om de synes, de vidste nok om mæglingen på forhånd.

Vidste du nok om konfliktmægling på forhånd?

Opgjort efter samlet vurdering af selve konfliktmæglingen

Procent	Vidste du nok om konfliktmægling på forhånd?		
	I høj eller nogen grad	I mindre grad eller slet ikke	I alt
Mæglingen var i høj grad vellykket	77	23	100
Mæglingen var i nogen grad vellykket	63	37	100
Mæglingen var i mindre grad vellykket	58	43	100
Mæglingen var slet ikke vellykket	59	41	100

Tabellen ovenfor viser, at der netop er sådan en sammenhæng, idet størst andel blandt de forældre, der mener, mæglingen var vellykket, har svaret, at de vidste nok på forhånd, mens en noget mindre andel vidste nok blandt de forældre, der ikke fandt mæglingen så vellykket.

6 Mægling mødet

“Konfliktmægling tager udgangspunkt i en krise, som man forsøger at løse med meget professionelle mennesker. Det var rart. Man var ikke enig, og man får ikke ret, men det var en meget positiv oplevelse. Så får man lavet en eller anden form for kontrakt, får skrevet det ned. Kontrakten er ikke juridisk gyldig, men det virker godt, at der er kommet noget på papir.” (Kvinde)

Dette og det efterfølgende kapitel handler om selve konfliktmægling mødet. I dette kapitel præsenterer vi resultaterne af forældrenes vurderinger af mæglingerne på en række punkter, der tilsammen dækker forskellige faser og aspekter af konfliktmæglingen. Det drejer sig om:

- Forklaring på konflikten
- Problemformulering og løsning
- Kommunikation mellem forældrene
- Parternes indsats
- Var der tid nok?

I næste kapitel sætter vi fokus på mæglerne og deres rolle.

6.1 Fortælling om konflikten

Et indledende element i mæglingen er, at forældrene fortæller om deres opfattelse af konflikten og dermed kan få mulighed for at opnå en gensidig forståelse for hinandens måde at se konflikten på. Nedenstående tabel viser, at de fleste – næsten ni tiendedele – vurderer, at de “i høj grad” eller “i nogen grad” har fået udtrykt deres egen oplevelse af konflikten, mens en tiendedel kun gjorde det i mindre grad, og en lille del slet ikke vurderer det.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fik du udtrykt din egen oplevelse af konflikten?	43	45	11	2	100
Fik du forståelse for den anden forælders oplevelse af konflikten?	21	48	21	9	100
Oplevede du, den anden forælder fik forståelse for din situation?	9	32	32	28	100

Godt to tredjedele fik “forståelse for den anden forælders oplevelse af konflikten”, mens en femtedel kun fik det i mindre grad, og en tiendedel slet ikke fik det.

Når vi ser på forældrenes oplevelse af den anden forælder, ser det ud til, at mæglingen generelt vurderes mindre positivt.

Kun godt fire tiendedele oplevede, at den anden forælder fik forståelse for deres situation, mens seks tiendedele oplevede det modsatte, nemlig at den anden kun i mindre grad eller slet ikke fik forståelse for deres situation.

Forældrene har forskellige udgangspunkter for at fremlægge konflikten og fortælle historien bag problemerne. Nogle er afklarede i forhold til sagens kerne, andre er ikke. Dette kan bl.a. hænge sammen med, om de tidligere har haft mulighed for at fortælle deres version af konflikthistorie til andre fx til familiemedlemmer, nuværende og tidligere partnere eller venner eller i forbindelse med anden rådgivning. Eller om de ikke tidligere har formuleret konflikten og forløbet hverken over for hinanden eller andre.

Historiefortællingen har fra forældrenes perspektiv både en umiddelbar og fremadrettet betydning. At fremlægge sin egen version af konflikten og årsagerne hertil uden at blive afbrudt giver så at sige luft for ofte indestængte følelser, hvilket kan være forudsætningen for overhovedet at få startet en dialog om problemstillingen.

Som kvinden i det følgende citat giver udtryk for, så havde hun et stort behov for at fortælle historien fra hendes perspektiv. Desuden havde hun brug for, at både manden og mæglerne hørte den og forholdt sig til den.

“Vi brugte meget tid på at skitsere forløbet, og jeg havde behov for at skitsere, hvor sindssygt det hele var, og hvor urimelig min eksmand var. Jeg syntes, at det var vigtigt at få sat rammerne for konflikten, og anskueliggjort for nogle, hvor svært det var... Det var godt, at min eksmand hørte den samlede historie fra mit perspektiv, og at han hørte nogle andres reaktion på den. Nogle, som siger, at det er heftige sager, og hvor de oversætter undervejs og fx sagde, “at det, din ekskone siger, er, at det her er gået meget hurtigt, og kunne du ikke lige træde på bremsen et øjeblik...” Det var godt for mig, at der var nogle andre, som sagde det, fordi når jeg siger det, så hører han det ikke.”

(Kvinde)

Kvinden giver udtryk for en umiddelbar betydning af at få udtrykt sin version af konflikten både over for sin ekspartner og over for mæglerne. Konfliktmæglingen giver således mulighed for, at hver forælder kan høre den anden forælders version af og syn på konflikten.

Desuden giver den indledende historiefortælling et fundament og et grundlag for den fremadrettede proces mod løsning af problemstillingerne og for det fremtidige samarbejde. Også på længere sigt oplever nogle forældre en effekt af historiefortællingen, fx at den medvirker til at give parterne en større forståelse for den andens handlinger og grundlag for handlingerne, og

at denne forståelse danner udgangspunkt for et bedre samarbejde eller for en afklaring.

Andre vurderer, at historiefortællerfasen er meget lang, og de har umiddelbart svært ved at se formålet med den beskrivelse af baggrunden for konflikten.

“På den ene siden synes jeg, at det var lidt malplaceret med den meget historiefortælling om baggrunden, fordi det på en måde var sagen uvedkommende, men på den anden side var det måske godt nok at få det syn frem.” (Mand)

Historiefortælling kan således virke formålsløs, når det ikke lykkedes for parterne at få en forståelse for den anden parts udlægning af konflikten.

6.2 Problemformulering

Næste afgørende skridt i en konfliktmægling er, at forældrene er med til at formulere og indkredse de væsentlige problemer i konflikten. Næsten 80% af forældrene bliver enige om, hvilke problemer de skal behandle og diskutere under mæglingsmødet.

De kvalitative interview viser, at når årsagen til konfliktmæglingen handler om mere konkrete problemstillinger, når forældrene hurtigere til enighed. En forælder erfarer ved konfliktmæglingsmødet, at hun og eksmanden faktisk er meget enige om nogle forhold vedrørende deres søn. Forhold, som hun hidtil havde troet, at faren havde en helt anden holdning til. Hun oplever således en enighed om en fælles problemforståelse, som ikke havde været udtalt tidligere.

En fjerdedel af forældrene blev kun i mindre grad eller slet ikke enige om, hvilke problemer der skulle behandles.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Blev I enige om, hvilke problemer der skulle behandles i konfliktmæglingen?	37	40	17	7	100
Er du tilfreds med den fælles formulering af problemerne?	31	44	15	10	100

De kvalitative interview viser en tendens til, at der, hvor forældrene ikke bliver enige om problemformuleringen, vil den ene sige, at de blev enige, og den anden, at de ikke gjorde.

Uenigheden kan fx skyldes, at de oplever, at deres modpart kommer med den ene usande betragtning efter den anden, eller at de ikke selv fortæller, hvad de egentlige problemer er, måske fordi de er bange for at gøre det over for deres ekspartner. Der kan være tale om alvorlige problematikker som vold og incest.

Der er også eksempler på sager, hvor faren ønsker at udvide samværet, og moren ikke ønsker dette, og hvor de ikke kan blive enige om nogle argumenter for at udvide samværet. Eller hvor hun er utilfreds med måden, faren er sammen med deres barn på under samværet, men det bliver ikke drøftet, men derimod deres kommunikation.

Der er også par, hvor begge parter vurderer, at de ikke bliver enige om problemformuleringen, fordi de grundlæggende er uenige og ikke har mulighed for at nå hinanden. Fx hvis den ene part mener, at der er noget galt med barnet, eller hvor den ene part ser den anden forælders handicap eller psyke som problemet.

6.3 Indflydelse på løsningen

Næste fase i mæglingen handler om løsninger på de problemer, som forældrene har defineret. De fleste oplever, at de får udtrykt deres forslag/ønsker til løsningen, mens lidt færre får et klart indtryk af den anden forælders forslag til løsning.

Udgangspunktet for forældrene er, at de er i konfliktmægling, fordi de er uenige om flere forskellige forhold, og det er uenigheder, der har kørt i lange perioder. De oplever det derfor som positivt, at de under mæglingen er tvunget til at tænke på, hvad de gerne vil, i stedet for bare "*at træde hinanden over tæerne*".

Tre fjerdedele af forældrene mener, at de løsningsforslag, de synes var vigtige, blev inddraget, mens en fjerdedel vurderer, at dette kun er sket i mindre grad eller slet ikke. En fjerdedel mener, at der "i høj grad" var vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen, mens en femtedel mener, at det gælder i nogen grad. Men flertallet finder dog ikke, at der var vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fik du udtrykt dine forslag/ønsker til løsning af problemet?	47	41	10	3	100
Fik du et klart indtryk af den anden forælders forslag til løsninger?	36	37	19	8	100
Blev de løsningsforslag, du syntes var vigtige, inddraget?	37	37	16	10	100
Var der vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen?.....	24	19	28	29	100

En forælder fortæller, at hun ikke ville ødelægge den gode proces, og derfor holdt hun ikke fast ved vigtige løsningsforslag. Hun oplever således, at det var delelementer, som blev taget op under mæglingen.

En anden havde svært ved at få sagt og dermed inddraget de for hende relevante løsningsforslag, fordi hun oplevede at have en marginal position i mæglingen.

En forælder, som vurderer, at der var vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen, er meget kritisk i forhold til konfliktmæglingens mødet. Han oplevede, at det løsningsforslag, som han stillede op, slet ikke blev drøftet. Derimod blev morens forslag gennemdiskuteret, og mæglerne kom også med et løsningsforslag, som de drøftede.

I den sammenhæng er et synspunkt, at det er urealistisk, at forældrene gennem mæglingens mødet skal nå frem til en konkret løsning på praktiske problemer, hvis de aldrig når ind til kerneproblemet. Således mener en kvinde, at konfliktmæglingens mødet er meget konkret orienteret *“så klipper vi en hæl og hugger en tå, og så får vi en løsning”*.

Når der ikke er konkrete problemer, kan det være urealistisk at nå frem til en løsning på et møde. Spørgsmålet er, hvorvidt mægling er det rette tilbud på det tidspunkt i konfliktforløbet eller i forhold til de mere omfattende konflikter. Der kan eventuelt være tale om, at forældrene skulle have mere psykologisk eller terapeutisk støtte.

Om forældrene oplever, at problemformuleringen og løsningen svarer til deres forhåbninger, handler således dels om, hvorvidt de er i stand til at konkretisere problemet og afgrænse det fra det øvrige bjerg af konflikter, der ofte er mellem dem, dels om de overhovedet har en fælles forståelse at hovedproblemet.

6.4 Kommunikation

I spillereglerne for konfliktmægling er udgangspunktet, at kommunikationen mellem forældrene skal hjælpes på vej. Derfor skal der afsættes tid til, at man får lov til at tale ud, og forældrene må ikke tale nedsættende om hinanden.

Langt de fleste har da også oplevet, at de fik lov til at tale ud uden at blive afbrudt. Derimod har en relativ stor del af forældrene oplevet, at den anden forælder talte nedsættende om vedkommende. Dette gælder faktisk for over halvdelen af forældrene.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fik du lov at tale ud?	56	32	9	4	100
Talte den anden forælder nedsættende om dig?	24	28	29	19	100

Overhovedet at have dialogen og få talt sammen

Forud for konfliktmæglingen har forældrene typisk meget vanskeligt ved at kommunikere. På den baggrund oplever forældrene mæglingen som et positivt gennembrud i forhold til overhovedet at få talt sammen og få gang i en dialog med deres ekspartner om forhold vedrørende deres fælles barn/børn.

“Det handler også om, hvor meget vi ellers hører på hinanden, fordi når man er i en voldsom konflikt, så er spørgsmålet, hvad hører man egentlig? Under mæglingen følte jeg, at jeg fik lejlighed til at sige noget, og der var noget af det, som min eksmand fik sagt, og hvor diskussionen plejede at stoppe, men det hjalp mæglerne os over. Vi fik lov til at sige det, og så var der en pause, hvor mæglerne gik ind og sagde, at det var en dårlig måde at stoppe på.” (Kvinde)

Når der sidder to upartiske og neutrale mæglere i et offentligt rum, åbner det op for en mere åben dialog om forældrenes konflikt. En kvinde fortæller, at konflikten var så voldsom, at hun tidligere har været tilbageholdende med at konfrontere sin eksmand med sine oplevelser af konflikten af frygt for konsekvenserne heraf. Mæglingsmødet var et trygt og upartisk forum, der gav den mulighed.

“Det var rigtig godt for mig at være til konfliktmægling, fordi ellers kunne jeg aldrig have taget den situation med min mand op. Jeg ville have været bange for, at der kunne ske noget, som jeg ikke kunne kontrollere.” (Kvinde)

Der kan dog også være grænser for, hvad man siger, og hvilke emner man tager fat i, fordi det trods alt er et offentligt rum. I den forbindelse bliver de

vanskelige og tabuiserede emner som fx vold, trusler og misbrug ikke altid bragt frem under mæglingen.

Dialogen stopper ikke med skænderi

“Var jeres måde at snakke om det på anderledes, fordi der var en tredjepart? Er du rigtig klog – det betyder, at han bliver siddende, og ikke bare går i vrede, når han synes, at jeg får sagt noget, der rammer ham for hårdt. Det er ellers det, som tit sker. Så bliver han meget hidsig, og jeg bliver også ondskabsfuld og kommer til at sige nogle ting, som ikke er relevante i den situation i forhold til dialogen om børnene... Det, at der er andre voksne og kyndige mennesker til stede, gør, at det sætter nogle rammer, som gør ens egen opførsel rimelig” (Kvinde)

Forældrene vurderer det positivt, at dialogen hjælpes videre og over de vant og sædvanlige stopklodser. De støttes af rammerne og mæglerne i at lytte til hinanden, hvilket virker frugtbart på motivationen for at finde en løsning. Dialogformen under mæglingen giver forældrene en bedre mulighed for at høre, hvad der bliver sagt, de lytter og får dermed mulighed for at se situationen fra den andens perspektiv. En mulighed, som de ikke har formået at skabe under andre rammer for kommunikationen.

“Det positive ved mæglingen er, at der bliver mulighed for at tage nogle rygter op, give forklaringer og spørge til forskellige ting... Det var positivt at få lejlighed til at forklare noget, som var blevet misforstået eller tolket forkert. I mægling er man tvunget til at forholde sig til hinanden og lytte.” (Mand)

Beskyldninger og sammenbrud

Ikke i alle tilfælde lykkes det at få en positiv og konstruktiv dialog. Tværtimod kan mødet være præget af beskyldninger, skældsord og af, at den ene part bliver fornedret. Forældrene forklarer dels dette med, at mæglerne ikke formåede at sætte rammerne for en ordentlig tone på mødet, dels at konfliktmæglingen var for tæt på bruddet mellem parterne.

6.5 Parternes indsats

“Jeg oplevede, at jeg kom ud til midtbanen og lagde op til forhandling, og at min eksmand sagde, at det han havde, ville han ikke afgive. Han gik med for at se, hvad han kunne få mere. Den indstilling duer ikke til en forhandling. Det bunder i, at vi har meget lidt tillid til hinanden.” (Kvinde)

Forudsætningen for en vellykket mægling er, at begge parter gør en indsats for at få mæglingen til at fungere. Er den ene part kun med “på skrømt”, er sandsynligheden for, at begge parter vil opleve et tilfredsstillende udbytte af mødet, meget lille.

Næsten alle mener, at de selv gjorde en indsats for at få mæglingen til at fungere, mens der er en forholdsvis stor gruppe, der ikke mener, den anden forælder gjorde en indsats eller kun gjorde det i mindre grad.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Gjorde du selv en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	69	29	2	0	100
Gjorde den anden forælder en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	30	38	23	9	100

Forældrene indtager forskellige positioner under mæglingen. Der er par, hvor begge giver noget til forhandlingen, og hvor de beskriver sig selv som værende rimelige effektive, og hvor begge parter er meget motiverede for at løse konflikten:

“Jeg var også på forhånd meget overbevist om, at konfliktmæglingen ville lykkes for os, fordi min eks også er ok. Folk, som er vant til at indgå i dialog, vil have stor glæde af konfliktmægling. Men det handler også om, at man er meget klar på, hvad man vil, og at barnet er i centrum.” (Kvinde)

Der er også par, hvor den ene forælder er passiv og ikke engageret i mødet. En kvinde forklarer sit eget manglende engagement med, at hun ikke under mødet formåede at få den for hende mest centrale problemstilling diskuteret. Hun ville gerne diskutere farens forældrerolle, men under mødet var der alene sat fokus på deres indbyrdes kommunikation. Kvinden trak sig tilbage som aktiv medspiller, da hun indså, at hendes ønsker til diskussionspunkter ikke ville blive taget op.

Andre har set sig selv som den mest givende i en mere resignerende forstand – idet den anden part ikke har villet give noget i mæglingen.

“Det endte med, at jeg ikke kom på ferie med børnene, så problemet blev vel ikke løst – jeg bøjede af og fandt to andre uger at holde sommerferie i. Det er sådan, at jeg giver og giver, men får ikke noget tilbage. Jeg synes ikke, at hun gjorde en indsats.” (Mand)

Eller:

“Mødet var som sådan positivt nok ... Der blev da lyttet til mig. Men jeg synes, at det var lige meget, hvad jeg sagde, så skulle jeg indgå et kompromis ... fordi moren bankede jo bare igennem, at nu havde hun forældremyndigheden, så det var hende, der havde det sidste ord.. Så sagde mæglerne til mig, at de ikke kunne røkke ved min kone, fordi hun jo havde forældremyndigheden og havde så det sidste ord. Så kiggede de på mig og spurgte, om jeg ikke godt kunne flytte mig. Det var

„jeg så nødt til, fordi ellers kom vi jo aldrig hjem deroppe fra.”
(Mand).

Udbyttet af mæglingen kan således opleves mindre tilfredsstillende, når magtrelationen mellem forældrene er ulige. I den sammenhæng ses forældremyndigheden og de fælles børn/barn som et væsentligt magtmiddel. Dette hænger sammen med, som citatet ovenfor indikerer, at den forælder, som ikke har forældremyndigheden, ikke oplever at have noget at “handle” med. De oplever således, at de alene yder en indsats – ved at give efter – for at nå frem til en aftale eller en hensigtserklæring.

6.6 Tid nok?

“Tiden var tilstrækkelig, men mindre kunne heller ikke have gjort det, fordi de sidste ting skulle hastigt sættes på plads og lige så hurtigt skrives ned.” (Kvinde)

Fra mæglernes registreringer fremgår det, at der i langt de fleste sager bliver afholdt ét mæglingssmøde. Det gælder for 84% af sagerne. I 15% af sagerne bliver der holdt to møder, og i enkelte tilfælde har der været afholdt tre til fire mæglinger. De fleste mæglinger har varet mellem 2½-3½ time. En del har varet længere, mens færre har taget kortere tid. Det er naturligt særligt de mæglinger, der har strakt sig over to eller flere gange, der samlet set har varet længst (se tabel 7 og 8 i bilag 2).

Selv om de fleste mæglinger tager relativt lang tid, er der alligevel en del af forældrene, der ikke mener, der var tid nok. Det gælder knap en tredjedel, mens de øvrige to tredjedele mener, der var tid nok.

Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Var der tid nok?.....	38	31	19	11	100

Om der var tid nok under mæglingen handler bl.a. om, hvilke forventninger forældrene havde til resultatet af mæglingen. For dem, som ønskede en aftale om ret konkrete problemstillinger vedrørende fx samvær i hverdagen og i ferier, har der været rimelig tid. Når mæglingen derimod har handlet om eksempelvis forældremyndighed, er det forældrenes vurdering, at der var for lidt tid.

Prioriteringen af tiden under mæglingssmødet er ikke altid helt forståelig for forældrene. Der blev brugt meget tid på at fortælle om konflikten og historikken, og pludselig skal forældrene haste igennem med at formulere en aftale. Forældrene finder det positivt, at der var tid til at fortælle og forklare konfliktens indhold, jf. afsnit ovenfor, men der blev for lidt tid til at tale om selve aftalens indhold og til at sikre, at den er entydig.

“Der var et tidspunkt, hvor det pludselig blev meget vigtigt, at vi fik lavet en aftale – og der var det, som om de stressede lidt. Det kan godt være, at det er en del af metoden, at vi nu skulle tage stilling til noget og ikke bare sidde og snakke. Jeg synes, at vi blev presset for meget.”
(Kvinde)

Der er imidlertid tale om en afvejning af, hvor lang tid en mægling bør være. På den ene side er der grænser for, hvor lang tid forældrene synes, at de kan bevare koncentrationen. På den anden side tager det tid, hvis der skal nås en aftale, der er entydig.

Det er, som en kvinde fortæller, hårdt rent følelsesmæssigt og ressourcemæssigt at være i dialog og fysisk tæt på sin tidligere partner. På den anden side er der også behov for en gennemdiskuteret aftale.

“Efter 2½ time var vi ikke nået ind til kerneproblemet endnu, men normen er 3 timer. Inden mødet tænke jeg, at det var rimelig tid. Men det er også spørgsmålet om, hvor langt tid man kan holde. Det ville have været bedre, hvis vi efter 2½ time havde forsøgt at samle trådene, og så var blevet indkaldt til et nyt møde. Så kunne vi måske have nået til en aftale, men jeg ved det ikke.” (Kvinde)

Når mæglingen strækker sig over to møder kan psykiske pres fra andre relationer påvirke allerede indgåede aftaler. En mand fortæller, at han var til konfliktmægling i fem timer og var meget tilfreds med, at det blev afsluttet på ét møde, fordi han tidligere havde erfaret, at hvad de indbyrdes var blevet enige om, blev til uenigheder efter, at de hver især har snakket med deres nuværende partnere, familie og venner. Desuden mener han, at det var rart – så at sige – at få det overstået og så kunne komme videre på baggrund af den aftale, som de har udarbejdet.

Konfliktmægling over flere møder

For nogle forældre har konfliktmøglingsmødet været fordelt på to møder med det formål enten at forsøge at implementere aftalen eller for at forhandle de aftaler på plads, som det ikke lykkedes at blive enige om ved første møde.

I den forbindelse fortæller en mand, at netop det, at mæglingen var delt i to møder, virkede godt, fordi de hver især fik en opgave til næste møde, som de så havde tid til at overveje. Oplevelsen var, at det, at der var tid til de enkelte elementer i mæglingen, betød, at de nåede frem til en god og holdbar løsning for dem begge.

Mæglernes erfaringer peger både på fordele og ulemper ved at strække mæglingen over flere møder. Fordelen er, at det kan være givtigt at få afprøvet nogle af aftalerne og give forældrene mulighed for at arbejde videre med problemstillingerne mellem møderne. Ulempen er, at det er vanskeligt at genskabe dialogen om den samme problemstilling samt starte processen op igen.

Opfølgingsmøder

Nogle forældre fremhæver, at det ville være givtigt for aftalens holdbarhed, hvis der fra statsamternes side var indbygget et opfølgende møde:

“Min store kritik er, at man ikke siger, at seks måneder efter skal vi ses igen. Det har jeg savnet meget. Fordi når man kommer til konfliktmægling, så er man i krise, og man går ikke ud ad døren og er lykkelig. Det kan ikke lade sig gøre. Men man kommer til en eller anden form for overenskomst, som gør, at man kan fungere.” (Kvinde)

Kvindens erfaring er, at de fandt en god løsning på deres konflikt, og de overholdt den også og fik på baggrund af aftalen hverdagen til at fungere igen i en lang periode, men at det ville have været givtigt med et opfølgende møde et halvt år efter mæglingen med det formål at fastholde og bygge videre på aftalen. Selv om der er mulighed for, at hun tager kontakt til eksmanden og statsamtet igen, mener hun, at opfølgningen skulle være indbygget i det første tilbud, fordi hun ellers kommer til at indikere meget stor utilfredshed over for sin eksmand, og det kan få konflikten til at eskalere.

Mægling med ét møde tager ikke afsæt i, at konflikten mellem forældrene er en proces over tid, men på den anden side vil et indbygget opfølgende møde også stride mod mæglingens formål om at give konflikten tilbage til forældrene ud fra idealet om, at de selv skal og kan løse konflikten. Et synspunkt er, at det ville være problematisk ved mæglingens afslutning, hvor stemningen som regel er høj og forsonende mellem forældrene, at antyde, at det givet vis ikke holder ved at planlægge endnu et møde.

6.7 Køn og konfliktniveau

Generelt er der få forskelle i fædrenes og mødrenes vurderinger, når man ser på de enkelte dele af konfliktmæglingen. Kun på spørgsmålet om, hvorvidt den anden part gjorde en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere, er en større andel af mødrenes end fædrenes vurderinger positive, men der er ikke tale om markante forskelle. Se eventuelt tabel 9 i bilag 2.

Til gengæld er der mere markante forskelle på vurderingerne, når forældrene deles op efter konfliktniveau. Det gælder således, at de forældre, hvor mæglerne har vurderet, at der er et lavt konfliktniveau, vurderer generelt også de forskellige aspekter i mæglingen mere positivt end de forældre, hvor der er et højt konfliktniveau.

I den efterfølgende tabel har vi opstillet vurderingerne i rangorden således, at de elementer i mæglingen, hvor der er størst forskel mellem par med lavt konfliktniveau og par med højt konfliktniveau, er øverst i tabellen, og de elementer, hvor der ingen forskel er, er nederst.

For overskuelighedens skyld har vi kun medtaget andelen af de par, hvor mæglerne har svaret “i høj grad” eller i “nogen grad” henholdsvis lavt og højt konfliktniveau.

Procent	Lavt konfliktniveau I høj eller nogen grad	Højt konfliktniveau I høj eller nogen grad	Forskel
Gjorde den anden forælder en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	82	44	38
Oplevede du, at den anden forælder fik forståelse for din situation?	54	17	37
Er du tilfreds med den fælles formulering af problemerne?	86	51	35
Blev de løsningsforslag, du synes var vigtige, inddraget?	86	57	29
Talte den anden forælder nedsættende om dig?.....	47	71	24
Blev I enige om, hvilke problemer der skulle behandles i konfliktmæglingen?.....	88	65	23
Var der vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen?.....	35	58	23
Var der tid nok?.....	81	62	19
Fik du et klart indtryk af den anden forælders forslag til løsninger?	79	63	16
Fik du lov at tale ud?	90	75	15
Fik du udtrykt dine forslag/ønsker til løsning af problemet?	94	79	15
Fik du udtrykt din egen oplevelse af konflikten?	92	79	13
Fik du forståelse for den anden forælders oplevelse af konflikten?	72	62	10
Gjorde du selv en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?.....	98	96	2

Forældre med lavt konfliktniveau har generelt vurderet, at den anden forælder gjorde en rimelig indsats. Mens forældre med højt konfliktniveau vurderer, at den anden forælder ikke gjorde nogen særlig indsats.

Forældre med et lavt konfliktniveau synes generelt, at man har fået formuleret problemerne og løsningerne på en god måde, mens der er en relativ stor del af forældrene med højt konfliktniveau, der er mere negative i deres vurderinger.

Både forældre med højt og lavt konfliktniveau vurderer, at de selv har haft mulighed for at udtrykke sig, og selv har gjort en rimelig indsats for at få mæglingen til at fungere.

7 Mæglernes rolle

“Mæglerne var virkelig gode til at belyse vores situation, så vi forstod den.” (Mand)

Forældrenes vurdering af selve konfliktmæglingen er i høj grad betinget af både mæglernes rolle og de konkrete rammer for mæglingen. For at få indsigt i forældrenes vurdering af mæglernes rolle under konfliktmæglingen stillede vi dem nogle spørgsmål, der belyser forskellige aspekter af mæglerens indsats under mæglingen. Indledningsvis ser vi på forældrenes og mæglernes vurdering af mæglernes faglige baggrund og køn.

7.1 Mæglernes fag og køn

“Mæglerne var gode til at dirigere og holde diskussionen til sagens kerne. De gjorde det meget fint.” (Mand)

Mæglingerne gennemføres typisk af to mæglere, hvoraf den ene er jurist og den anden børnesagkyndig, fx psykolog eller socialrådgiver. I en del tilfælde kommer den ene mægler udefra, dvs. vedkommende er ikke ansat i statsamtet.

Tabellen nedenfor viser, at der i de fleste mæglinger har været en jurist fra statsamtet til stede. Kun i meget få mæglinger har der været en jurist udefra. Psykologer – enten fra statsamtet eller udefra – er den faggruppe, der mægler i næstflest tilfælde. Derefter kommer forskellige andre børnesagkyndige mæglere, det drejer sig fx om socialrådgivere (flest), familieterapeuter (næstflest) og psykiatere.

Hvem var mæglere i sagen?		
Procent	Fra statsamtet	Udefra
Jurist	71	2
Psykolog	22	20
Andre	18	22

Der mangler registreringer fra en del mæglere. Dette kan muligvis skyldes, at det kun er den mægler, der har udfyldt skemaet, som er registreret.

Mæglernes indbyrdes samspil og faglighed

Langt de fleste forældre, nemlig op mod ni tiendedele, mente, at mæglerne var gode til at supplere hinanden.

“Damen fra amtet var ordfører og god til at styre os hen imod at få lavet en aftale. Psykologen var god til at spore os ind på, hvad det handlede om samt holde os på sporet.” (Mand)

At der var en jurist, der kunne forklare de juridiske aspekter ved sagen, og en psykolog/børnesagkyndig, der kunne se sagen fra børnenes side, fremhæver flere forældre som rigtig godt og en god kombination.

Kombinationen af faglighed betyder, at forældrene har fået viden om forskellige forhold, men også at der har været forskelligt fokus i mødet.

Forældre med forventning om at kunne få løst grundkonflikten efterspørger imidlertid en psykolog som en af mæglerne, udfra en formodning om, at en sådan person ville kunne gennemskue konflikten.

Mæglerne erfaringer

Mæglerne erfaringer peger på, at det er værdifuldt, inspirerende og lærerigt, at der er to faglige baggrunde repræsenteret ved mæglerne. Rådgiveren er mest procesorienteret samt evner at spørge dybere ind til problemerne og skal ikke nødvendigvis komme frem til ét resultat. Juristen går mere stringent efter håndfaste resultater. Kombinationen af proces og struktur samt kombinationen af faglig viden om børns udvikling og kriser og faktisk juridisk viden anses for vigtig. De børnesagkyndige bliver fremhævet, fordi de ofte har en terapeutisk baggrund og er rustet til at spørge ind til det inderste følelsesmæssige, hvor forældrenes problemer ofte stammer fra. Desuden kan de trække børnenes reaktioner ind.

Uanset faglig baggrund er det mæglerne vurdering, at to mæglere er nødvendig, fordi der skal to til at styre mæglingsprocessen og to til at få drøftelserne til at omhandle hele familien samt i forhold til praktisk rollefordeling. Desuden fremhæver mæglerne et behov for løbende efteruddannelse og erfaringsudveksling.

Mæglerne køn betyder ikke så meget

Som udgangspunkt er idealet, at mæglerne er henholdsvis en mand og en kvinde for på den måde at understrege en ligestilling for både moren og faren. I praksis er det imidlertid ikke altid muligt med kønsblandede mæglerpar. Det er også mæglerne erfaring, at køn ikke er afgørende, fordi det er processen, der er i centrum, og der er således ikke nogen problemer i, at to kvinder mægler sammen. Det kan ikke udelukkes, at det vil kunne anspore nogle forældre til at bruge mæglerne kønsfordeling som et argument, hvis de ikke får fordel af aftalen.

Mæglerne køn er ikke noget, som forældrene i interviewene har kommenteret så meget. En mand påpeger dog meget specifikt:

“Der var en mand og en kvinde – det var godt. Hvis jeg sad med to kvinder – så ville jeg føle, at jeg ikke sad med samme kort som (eks-konen). Fordi kvinder tænker på en anden måde end mænd. Det var fairplay, og det, synes jeg, var ret vigtigt.” (Mand)

Når mæglerne er af hvert sit køn, fremhæves det af forældrene som positivt, fordi mæglerens køn dermed ikke bliver en barriere for den ene part i forbindelse med forklaring og forståelse af konflikten og løsninger hertil. Det sætter en umiddelbar ligeværdig ramme for mødet.

Interviewmaterialet peger således i retning af, at det i praksis er uden betydning, om det er to kvindelige mæglere eller en mand og en kvinde, der mægler. Men nogle forholder sig teoretisk til, at det må være bedst med en mand og en kvinde.

7.2 Neutralitet

“Jeg har kun ros til mægling. Mæglerne brugte også en time mere, end der var sat af. Så vi fik virkelig noget konstruktivt ud af det. Det er godt at være et neutralt sted med neutrale mæglere. Det bevirker, at begge parter slapper af, og det er vigtigt for at nå frem til en aftale. Mæglerne var super til at styre samtalen. De greb ind med det samme, og for vores vedkommende var det tit. ... Uden mæglerne havde vi overhovedet ikke kunnet få noget fornuftigt ud af samtalen. Det var første gang, vi “talte” sammen i et år.” (Kvinde)

Alt i alt er der tale om positive vurderinger af mæglerens indsats.

Hvordan vurderer du mæglerens rolle under konfliktmæglingen?

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Var mæglerne neutrale?	64	29	5	2	100
Var mæglerne gode nok til at forklare spillereglerne for konfliktmæglingen?	79	18	3	1	100
Følte du, at mæglerne havde “styr” på situationen?.....	57	31	8	5	100
Var mæglerne gode til at supplere hinanden?	56	31	10	4	100
Følte du dig presset af mæglerne?....	9	13	17	61	100

Et væsentligt krav til mæglerne er, at de er neutrale og ikke tager parti for den ene eller anden forælder. Langt de fleste forældre har da også oplevet, at mæglerne var neutrale.

“De tager jo ikke parti derinde – overhovedet.” (Mand)

For forældrene er det befriende og befordrende for kommunikationen, at mæglerne er neutrale i forhold til deres konflikt og uden interesse i den ene eller anden part. Forældre, der kommer med en forventning om at få opbakning til deres syn på problemstillingen og løsningen, har dog vanskeligt ved at blive konfronteret med mæglerens neutralitet. En forælder, som godt vid

ste, at mæglerne var en neutral part, synes, at det var vanskeligt at takle undervejs:

“Jeg kunne godt tænke mig, at de også fremlagde deres mening. De er fuldstændig neutrale... Jeg kunne godt tænke mig, at de reagerede og ikke var berøringsangste. Når to som os opfører os så vanvittigt. Der er ingen grænser, der er ingen konsekvenser. De kunne godt, når det kørte ud af en tangent, sige, at den måde kunne vi godt glemme, hvis I skal komme videre... Det er en balancegang, fordi jeg ved godt, at de ikke skal gå ind og dømme – det handler ikke om, hvem der er bedst til at sælge sagen... I stedet for at vi skal forsøge at løse vores magtkamp selv, så kunne de godt sige – I har en magtkamp, og så forsøge at hjælpe os med at arbejde os ud af magtkampen.” (Kvinde)

Kun ganske få har ikke oplevet mæglerne som neutrale.

“Jeg oplevede, at de allerede fra starten havde taget parti for faren. Det kan jeg godt forstå, fordi det er tit faren, der sidder i en forfærdelig situation – men man kunne godt kigge lidt på moren også. Vi skulle hver især udlægge sagen fra vores eget synspunkt, og jeg har en modpart, der er meget veltalende og sidder i jakkesæt og slips, stor mand og virker meget overbevisende – jeg følte, at hvis jeg sagde noget, så blev jeg bare set på som en rejekælling.” (Kvinde)

Forældrene befinder sig i en sårbar situation og har forventning om upartisk støtte og rådgivning, også selv om man kunne virke negativ over for et løsningsforslag eller lignende. I et sådant møde søger parterne ubevidst efter forståelse og sympati og derfor kan tilkendegivelser fra mæglernes side hurtigt blive opfattet som manglende neutralitet. Dette virker samtidig som anledning til, at den “forsmåede” part trækker sig fra deltagelsen i mødet. Som en kvinde fortæller, så opgav hun at komme med ideer eller løsninger, da hun følte, at der alene blev lyttet til mandens ideer.

En anden form for upartiskhed har vist sig for forældre, der oplever, at mæglerne træder ud af deres rolle og drager andre aspekter eller regler ind i mødet.

“Der var et sted, hvor sagsbehandleren trådte ud at sin rolle og faktisk trådte forkert, synes jeg, for ellers var de gode til at åbne dialogen fra begge sider. Nemlig da juristen på et tidspunkt siger, at nu er hun nødt til at tage sin statsamtskasket på og sige, at havde det været en sag i statsamtet, så havde du (manden) haft ret til at have barnet flere dage. Der træder hun ud af sin rolle og begår en stor fejl, fordi det er det, min mand kan huske, og som han mange gange skyder mig i skoene, “jamen jeg skulle have haft ham flere dage”, og så glemmer han fuldstændig den diplomatiske løsning, vi fandt frem til.” (Kvinde)

Spillereglerne

Som indledning til konfliktmæglingen ridser mæglerne spillereglerne op for mødet. Næsten alle forældre vurderer (96%), at mæglerne var gode til at forklare spillereglerne for konfliktmæglingen.

“Det var først under selve mæglingen, at jeg og vist også min ekskone fandt ud af, hvilken rolle mæglerne havde. Jeg troede, at de skulle diskutere med os, men jeg fandt ud af, at vi skulle klare det på egen hånd. Mæglerne var blot styrende. De skulle lede os på sporet, få os til at holde sporet og lede os frem til en aftale. Mæglerne eller informationsmaterialet skulle have været mere klart i forhold til det.” (Mand)

Da dette stod klart, forløb mødet fint.

7.3 Ledelse

Mæglerens rolle er at styre dialogen mellem forældrene på en konstruktiv måde således, at forældrene når gennem de forskellige faser i mæglingen og efterhånden når frem til en fælles forståelse af problemerne og løsningen herpå. Langt de fleste (88%) mener, at mæglerne havde “styr” på situationen.

“Der var ikke tale om mudderkastning, og når der blev trukket små petitesser frem, så blev det hurtigt stoppet (af mæglerne).” (Kvinde)

Mæglerne har været gode til at give plads til, at hver part har kunnet fortælle sin historie og komme med sine synspunkter uden afbrydelser fra den anden part. Det opleves som befriende at være i et forum, hvor nogle udefra styrer samtalen og formår at rette samtalen og diskussionerne ind mod det væsentlige således, at der bliver en struktureret dialog.

“Han var så enormt truende og dominerende (på et tidspunkt) – så siger jeg, at nu må han slappe af, og så siger mæglerne til mig, at nu må jeg give min eksmand lov til at tale ud... Der kunne jeg mærke, at jeg steg af i processen ... Hvis en jurist og en psykolog vil finde sig i, at han står og råber i et kvarter, så synes jeg, at festen må stoppe.” (Kvinde)

Forældrene har forventninger til mæglerne om, at de kan forhindre og stoppe parterne, når den ene begynder at tale grimt eller nedsættende om den anden part. Når der forekommer “mudderkastning”, begrundes det med, at mæglerne har været dårlige til at styre mødet – snarere end, at det har været dårlig opførelse fra den anden part.

Som nævnt i forrige kapitel oplever forældre i nogle tilfælde, at der er for kort tid til selve den fase, hvor aftalen skal indgås. Det tillægges mæglerens manglende styr på eller ledelse af mødet.

Oversættelsesfunktion

På spørgsmålet om, hvad forældrene synes om mæglerens indsats og rolle under mæglingsmødet, fremhæver forældrene mæglerens måde at oversætte det, som forældrene hver især sagde – til den anden – som utroligt frugtbart.

“De brugte det med at sige, at hvordan tror du, at [eksmanden] har det, når [ekskonen] siger sådan... Sådan talte de indbyrdes sammen. Det gjorde de flere gange, og det var utroligt dygtigt – og det fik mig da til at tænke på, hvad vores kommunikation gjorde ved os, og hvorfor de misforståelser opstod.” (Kvinde)

Det gav anledning til refleksion over egen måde at kommunikere og formidle budskaber på, men bidrog også til en forståelse af, hvad den anden part faktisk mente.

Mæglerne fik på den måde forældrene til at lytte og kommunikere på en anden måde og tænke på fælles løsninger.

Presset af mæglerne?

Det er frivilligt at deltage i mægling, og forældrene skal ikke presses i en bestemt retning af mæglerne. Mæglingens resultater bør være på begge forældres vilkår. De fleste forældre har da heller ikke følt sig presset af mæglerne, men knap en fjerdedel af forældrene har dog i en eller anden grad følt sig presset af mæglerne.

I en sag fortæller en kvinde, at hun følte, at det var vigtigt for mæglerne, at mødet blev afsluttet med en aftale, og af den grund følte hun sig meget presset hen imod en sådan. Parret fik lavet en aftale, som det efterfølgende viste sig, at de havde forskellige forståelser af.

Mødres og fædres vurdering af mæglerne

Følgende tabel viser, at der ikke er nogen væsentlig forskel mellem mødre og fædres vurdering af mæglernes indsats, bortset fra spørgsmålet om mæglernes neutralitet, hvor en lidt større andel af mødre end fædre vurderer, at mæglerne var neutrale.

Hvordan vurderer du mæglernes rolle under konfliktmæglingen?

Procent	Fædre I høj eller nogen grad	Mødre I høj eller nogen grad
Var mæglerne neutrale?	89	96
Var mæglerne gode nok til at forklare spillereglerne for konfliktmæglingen?	96	97
Følte du, at mæglerne havde “styr” på situationen?	87	89
Var mæglerne gode til at supplere hinanden?	84	89
Følte du dig presset af mæglerne?	21	21

Konfliktniveauets betydning for vurderingerne

Derimod er der nogen forskel på vurderingerne af mæglerne på baggrund af konfliktniveauet mellem forældrene.

Især lader det til, at færre forældre med højt konfliktniveau har oplevet, at mæglerne havde styr på situationen i forhold til forældre, hvor der er lavere konfliktniveau mellem parterne.

Hvordan vurderer du mæglerens rolle under konfliktmæglingen?

Procent	Lavt konfliktniveau I høj eller nogen grad	Højt konfliktniveau I høj eller nogen grad
Var mæglerne neutrale?	96	89
Var mæglerne gode nok til at forklare spille- reglerne for konfliktmæglingen?	98	92
Følte du, at mæglerne havde "styr" på situati- onen?	95	74
Var mæglerne gode til at supplere hinanden?...	90	82
Følte du dig presset af mæglerne?	19	30

7.4 Stemningen

For at få et indtryk af, hvilken stemning forældrene har oplevet under mæglingen, stillede vi tre modsætninger op over for hinanden. Det drejede sig om følgende:

- Tryk – utryk
- Venlig – uvenlig
- Afslappet – anspændt

Vi bad forældrene beskrive stemningen ved at markere, hvilken stemning der svarede bedst til deres oplevelse. De fleste har oplevet, at stemningen var tryk, der er dog lidt mere end en femtedel, der ikke har oplevet det på den måde.

De fleste har også oplevet, at stemningen var venlig, men en femtedel har dog haft en anden mindre positiv oplevelse.

Endelig har godt halvdelen oplevet, at stemningen var afslappet, mens lidt mindre end halvdelen fandt den anspændt.

Hvordan var stemningen under konfliktmæglingen?

Procent					I alt
	Tryg			Utryg	
	1	2	3	4	
Tryg/utryg	37	41	16	6	100
	Venlig			Uvenlig	
	1	2	3	4	
Venlig/uvenlig	37	43	15	5	100
	Afslappet			Anspændt	
	1	2	3	4	
Afslappet/anspændt	23	34	29	15	100

Der ikke er væsentlig forskel på fædrenes og mødrenes vurdering af stemningen under konfliktmæglingen.

Hvordan var stemningen under konfliktmæglingen?

Opgjort efter konfliktniveau mellem forældrene (mæglerens vurdering)

	Lavt konfliktniveau	Højt konfliktniveau
Procent	Tryg (1-2)	Tryg (1-2)
Tryg/utryg	84	67
	Venlig (1-2)	Venlig (1-2)
Venlig/uvenlig	87	64
	Afslappet (1-2)	Afslappet (1-2)
Afslappet/anspændt	69	40

Til gengæld er der væsentlige forskelle mellem forældre med højt og lavt konfliktniveau, som det fremgår af overstående tabel. Generelt vurderer forældre med lavt konfliktniveau, at stemningen var mere positiv end forældre med højt konfliktniveau. Særlig stor er forskellen med hensyn til, om stemningen var afslappet eller anspændt.

8 Vurdering af mægling alt i alt

“Konfliktmægling er vejen frem, fordi det er en tryk og personlig måde at føre to frustrerede mennesker gennem systemet på. Pengene til konfliktmægling må være givet godt ud, fordi det giver ro til forældre, så de kan fungere på arbejde, og de bliver sundere og får livet til at fungere. Derfor skulle mægling være et almindeligt og obligatorisk tilbud, når forældre henvender sig til statsamtet.” (Mand)

“Jeg var skeptisk ved mødets start, men jeg blev hurtigt positivt overrasket. Konfliktmægling kan varmt anbefales til andre med samarbejdsproblemer.” (Kvinde)

To tredjedele af forældrene mener, at konfliktmæglingen alt i alt var vellykket. I dette kapitel fremstiller vi forældrenes samlede vurdering af mæglingen. Vi ser på om bl.a. køn, alder, myndighedsforhold og uddannelsesbaggrund har betydning for, hvorvidt forældrene vurderer mæglingen positivt eller mindre positivt.

8.1 Forældrenes vurdering af mæglingen

“Jeg synes, at det er optimalt, at man selv kan finde ud af at snakke sig til rette om, hvordan tingene skal være. Det er fint at få hjælp til det. Der er ingen tvivl om, at konfliktmæglingen havde en meget stor virkning for os.” (Kvinde)

En tredjedel af forældrene vurderer, at mæglingen “i høj grad” var vellykket. Lidt større andel mener det “i nogen grad”. Lidt mindre end en tredjedel vurderer, at mæglingen ikke var så vellykket. Heraf synes halvdelen, at den “i mindre grad” var vellykket, mens den anden halvdel synes, den slet ikke var vellykket.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?¹

	Procent N=513
I høj grad.....	32
I nogen grad.....	39
I mindre grad.....	16
Slet ikke	14
I alt	100

¹ Vi har i denne og de følgende tabeller i rapporten valgt at se bort fra “ubesvarede”, idet sammenligninger af forskellige svar er mere overskuelig, hvis ubesvarede ikke medtages. Generelt udgør andelen af ubesvarede kun 1-3% af besvarelserne.

Køn

Ser vi på forældrenes vurderinger opgjort efter køn, viser det sig, at der kun er mindre forskelle. Lidt større andel af mødrene end fædrene synes dog, at mæglingen i høj grad var vellykket, mens lidt større del af fædrene synes, at mæglingen var mindre vellykket.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort for fædre og mødre

Procent N=508	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fædre (N=222).....	28	40	17	15	100
Mødre (N=286).....	35	38	15	12	100

Alder

Vi kan også se forældrenes vurderinger opgjort efter alder. Her viser det sig, at en lidt højere andel af yngre forældre end af ældre forældre er positive i deres samlede vurdering af konfliktmæglingen.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort for aldersgrupper

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
-29 år	38	38	12	12	100
30-39 år	32	40	14	14	100
40 år og derover	29	37	20	14	100

Varighed af samliv

Vurderingen af konfliktmæglingen i forhold til, hvor længe parret har boet sammen, viser, at der er færrest meget positive, men også færrest meget negative blandt de forældre, der ikke har boet sammen eller har boet sammen under et år.

Størst andel positive forældre findes i gruppen, der har boet sammen i 1-3 år, mens størst andel negative findes i gruppen af forældre, der har boet sammen i 4-5 år.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort efter om og hvor længe forældrene har boet sammen

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Ikke boet sammen eller under 1 år ..	22	59	15	4	100
Boet sammen 1-3 år.....	36	40	14	10	100
Boet sammen 4-5 år.....	32	37	10	22	100
Boet sammen 6-10 år.....	35	34	20	12	100
Boet sammen 11 år eller mere	28	43	14	14	100

Hvornår forældrene flyttede fra hinanden?

Næste tabel viser, at konfliktmægling især opleves som vellykket af par, der er flyttet fra hinanden inden for det seneste år inden mæglingen, mens par, der er flyttet fra hinanden for 3-5 år siden, er de relativt mindst positive. Derimod er der større andel blandt de forældre, der er flyttet fra hinanden for 6 år siden eller derover, der synes, at mæglingen var vellykket.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort efter hvor længe det er siden, forældrene flyttede fra hinanden (ekskl. forældre, der ikke har boet sammen)

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Under 1 år	41	30	20	9	100
1-2 år	33	36	15	16	100
3-5 år	23	48	14	16	100
6 år og derover	32	36	17	15	100

Samme tabel viser samtidig, hvor lang tid efter at forældrene er flyttet fra hinanden, at de har deltaget i konfliktmægling.

I den sammenhæng viser de kvalitative interview med forældrene, at der er forskellige forståelser af, hvornår efter samlivets ophør, det er hensigtsmæssigt, at tilbuddet om konfliktmægling gives. Det er erfaringen, at når mæglingen ligger kort tid efter bruddet, så er der endnu for mange uafklarede følelser til, at forældrene kan handle konstruktivt og fremadrettet. På den anden side, som ovenstående tabel viser, så kan der ligeledes gå for lang tid efter bruddet til, at mæglingen opleves som brugbar og vellykket for forældrene. Det kan hænge sammen med, at efter lang tid finder forældrene ind i nogle mønstre, der kan være vanskelige at bryde.

Forældremyndighed

Større andel af forældre med fælles forældremyndighed har haft positive mæglinger i forhold til forældre, der ikke har forældremyndigheden. Dette fremgår af næste tabel.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort på baggrund af indehaver af forældremyndighed

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fælles forældremyndighed	34	38	16	12	100
Har eneforældremyndighed	27	41	15	16	100
Har ikke forældremyndighed.....	27	35	20	18	100

Uddannelsesbaggrund

Vi har også set på vurderingen af konfliktmæglingen i forhold til, hvilken uddannelse forældrene har.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort efter forældrenes uddannelse (senest afsluttede)

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Grund-/folkeskole	28	49	9	15	100
Ungdomsudd. (student, hf o.l.).....	43	41	4	12	100
Erhvervsudd. (efg, egu, lærling o.l.)....	27	40	21	12	100
Videregående uddannelse	34	37	16	14	100

Størst andel blandt forældre, der senest har afsluttet en ungdomsuddannelse, er tilsyneladende positiv, mens mindst andel blandt forældre med en erhvervsuddannelse er positiv.

Konfliktniveau

Der er ligeledes en sammenhæng mellem konfliktniveau og forældrenes vurdering af mæglingen. I sager, hvor mæglerne vurderer, at konfliktniveauet var lavt ved afslutningen af mæglingen, har langt størst andel af forældrene vurderet, at mæglingen var vellykket, mens det forholder sig omvendt ved mæglinger, hvor mæglerne betegner konfliktniveauet som højt.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort efter mæglerens vurdering af konfliktniveau

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Lavt konfliktniveau.....	45	43	9	4	100
Mellem konfliktniveau.....	17	40	25	19	100
Højt konfliktniveau.....	14	27	23	36	100

Der er desuden en tydelig sammenhæng mellem mæglerens vurdering af mæglingsprocessen, og hvordan forældrene vurderer mæglingen.

De mæglinger, som mæglerne har vurderet som gode, synes de fleste forældre også, er vellykkede, og de mæglinger, der ifølge mæglerne ikke gik så godt, finder forældrene heller ikke vellykkede.

Motivationen for deltagelse og den samlede vurdering af mæglingen hænger ligeledes sammen. Blandt de forældre, der vurderer, at mæglingen var vellykket, finder vi den lavest andel, der har følt sig presset til at deltage, mens det forholder sig omvendt blandt de forældre, der ikke synes, at mæglingen var vellykket, jf. tabel 4 i bilag 2.

Tid

Spørgsmålet er, hvorvidt tidspunktet for mæglingen har betydning for forældrenes vurdering – om mæglingen finder sted umiddelbart efter ophøret af samlivet eller mange år efter?

En mand fortæller bl.a., at han og hans ekskone tidligere havde deltaget i konfliktmægling. Mødet forløb ikke godt, hvilket forklares med, at det foregik tre måneder efter, at deres samliv var ophørt, og det var for tæt på deres brud, fordi der endnu var for mange uafklarede følelser til, at de kunne handle konstruktivt. Ved deres anden konfliktmægling, som var to år efter ophøret af samlivet, opnåede parret en aftale.

I den forbindelse viser interviewene med forældrene, at der er forskellige forståelser af, hvornår det er hensigtsmæssigt, at tilbuddet om konfliktmægling gives i forhold til tidspunktet efter ophøret af samlivet.

Konfliktmæglingen kan, som beskrevet ovenfor, finde sted hurtigt efter bruddet, men der kan ligeledes gå for lang tid efter bruddet til, at det er rigtig gavnligt.

8.2 Overensstemmelse mellem forældrenes vurderinger

En tredje måde at belyse forældrenes vurderinger på er at se, hvorvidt der er overensstemmelse mellem forældrenes vurderinger af samme mægling. Det vil sige, om moren og faren har samstemmende vurdering af mæglingen.

Desværre er der nogle mæglinger, hvor det kun er den ene forælder, der har svaret. I alt indgår svarene fra 292 forældre i denne opgørelse. Derfor må tallene i tabellen nedenfor tages med et vist forbehold.

I langt den største del af mæglingerne er der overensstemmelse mellem forældrenes vurdering af mæglingen.

Tabellen nedenfor viser, at der i mange tilfælde er helt overensstemmelse mellem forældrenes vurdering. Fx er der 19% af mæglingerne, hvor begge har svaret, at de "i høj grad" synes, at mæglingen var vellykket.

I de tilfælde, hvor der ikke er overensstemmelse, er der en tendens til, at mødre vurderer mæglingen mest positivt. Det viser analyserne nedenfor.

De tilfælde, hvor der er fuld overensstemmelse, er markeret med mørk skravering. De tilfælde, hvor der slet ikke er overensstemmelse, er ikke skraverede.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Overensstemmelse mellem parrenes besvarelser

Procent Total		Mødre			
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Fædre	I høj grad	19	8	1	1
	I nogen grad	14	19	5	3
	I mindre grad	3	5	4	5
	Slet ikke	0	5	5	5

Samlet set ser det således ud:

- I 45% af mæglingerne er der overensstemmelse i forældrenes vurdering (mørk skravering).
- I 42% er der kun en mindre variation mellem vurderingerne – en forskel på en “karakter” (lidt lysere skravering).
- I 12% er der stor forskel i vurderingen – på to “karakterer” (lys skravering).
- I 1% er der meget stor forskel på vurderingerne (ingen skravering).

En anden måde at analysere tallene på er ved at se, om det er moren eller faren, der er mest positiv i deres vurderinger.

- I 45% af mæglingerne er der helt enighed.
- I 31% af mæglingerne er mødre mere tilfredse end fædre.
- I 23% af mæglingerne er fædre mere tilfredse end mødre.

De kvalitative interview viser, at forældrenes forskellige vurderinger af mæglingen kan have forskellige årsager. Et eksempel er fra case to, som er beskrevet i kapitel 4. Her vurderer manden, at mæglingen var mislykket, fordi kvinden forlader mæglingen inden mødet er slut, og der dermed ikke blev indgået en aftale mellem parterne. Kvinden vurderer derimod, at mæglingen i nogen grad var vellykket, fordi hun på mødet fik nye erkendelser om sig selv, sin eksmand og deres indbyrdes samarbejde. På den baggrund var kvinden glad for, at hun deltog.

Et andet eksempel på forskellige oplevelser og vurderinger af samme møde giver et par, hvor kvinden oplever, at hun hverken kan eller får mulighed for at forklare nogle af de mere alvorlige bagvedliggende problemstillinger. Hun er derfor negativ over for mødet, fordi hun mener, at der er tale om en farce baseret på et usandt grundlag. Manden derimod vurderer, at mæglingen var vellykket, fordi parterne blev holdt fast til det relevante emne og ikke havde en dialog baseret på fortidens problematiske relationer. Desuden fordi aftalen var positiv for ham.

9 Løsninger og aftaler

Et væsentligt mål med konfliktmæglingerne er, at forældrene gennem mæglingsprocessen når frem til en eller anden form for løsning eller aftale, der kan forbedre børnenes og deres egen situation på længere sigt. Løsningen eller aftalen skal være udformet således, at begge parter kan gå ind for den og ønsker at efterleve den. I dette kapitel ser vi på de aftaler og løsninger, forældrene er nået frem til. Det gælder følgende:

- Fandt parterne en løsning på deres konflikt?
- Aftalens indhold
- Hvordan vurderer forældrene aftalen?
- Hvad er årsagen til, at nogle forældre ikke nåede frem til en løsning?

I næste kapitel ser vi nærmere på holdbarheden af de indgåede aftaler.

9.1 Flest forældre finder en løsning

I nogle tilfælde kan forældrene ikke enes om en løsning (16%), og de indgår ingen aftale. I andre tilfælde oplever forældrene, at det er unødvendigt at nedfælde aftalen på skrift, eller de vurderer, at mødet i sig selv har været tilstrækkeligt, så de ikke behøver en aftale. En vellykket mægling er således ikke entydig og udelukkende lig med udarbejdelse af en skriftlig aftale.

Men i lidt mere end halvdelen af mæglingerne fandt forældrene imidlertid frem til en løsning på deres konflikt. Mæglingen sluttede for de fleste par med, at de udarbejder en skriftlig aftale.

Fandt parterne en løsning på deres konflikt?

(Mæglernes besvarelser – samtlige mæglinger²)

	Procent
Ja	53
Delvis	31
Nej.....	16
I alt	100

I knap en tredjedel af mæglingerne fandt de frem til en delvis løsning. Der kan fx være tale om, at det er midlertidige løsninger eller, at de fandt en løsning på nogle af deres uoverensstemmelser, mens det ikke kunne lade sig gøre for de resterende.

² Vi har her valgt at tage udgangspunkt i mæglernes besvarelser. Det er fordi, vi hermed får alle mæglinger med. Ved en krydskørsel kan det dog konstateres, at der er meget stor overensstemmelse mellem mæglernes og forældrenes opfattelse af, om der fremkom en løsning/aftale.

9.2 Aftalens indhold

“Vi fik lavet en aftale. Den gik mest ud på kommunikation. Jeg ville gerne høre, hvad vores datter havde lavet i weekenden, når hun havde været hos sin far. Min eksmand ville gerne høre om væsentlige oplevelser, gode som dårlige, som kunne have påvirket vores datter i løbet af ugerne.” (Kvinde)

Ser vi på aftalernes indhold, viser det sig, at de for størstedelens vedkommende handler om, hvordan forældrene fremover skal kommunikere med hinanden. Herefter kommer “løbende samvær” og “det konkrete indhold af samarbejdet” mellem forældrene, og dernæst kommer løsninger vedrørende feriesamvær. Løsninger vedrørende forældremyndighed og økonomi er der generelt færre af.

Hvad drejede løsningen sig om?

(Mæglerens besvarelser – samtlige mæglinger)

	Procent (af sager med hel eller delvis løsning)
Kommunikation og samarbejde	
▪ Form – dvs. hvordan man kommunikerer.....	75
▪ Indhold – det konkrete indhold i samarbejdet.....	56
Samvær	
▪ Løbende	66
▪ Feriesamvær.....	40
Forældremyndighed	
▪ Barnets/børnenes bopælsadresse	16
▪ Forældremyndighed i øvrigt.....	14
Økonomi	
▪ Børnebidrag/børnefamilieydelse.....	6
▪ Økonomi i øvrigt.....	8
Andet	14

I nogle tilfælde har der været tale om løsninger på andre områder. Det drejer sig om meget forskellige forhold. Som eksempler kan nævnes: Alkoholproblemer, børnenes beklædning, fritidsaktiviteter, dåb, skole og uddannelse.

Sammenholder man disse svar vedrørende løsninger med svarene om visitationsgrundlaget for sagerne, er det værd at bemærke, at aftalerne i mange tilfælde drejer sig om kommunikation og samarbejde, mens samvær var det dominerende visitationsgrundlag. Med andre ord tyder det på, at mæglerne ikke altid kommer til at handle præcis om det sagsgrundlag, der er visiteret ud fra.

Måden at kommunikere på

“Vi skal tale ordentligt til hinanden” eller *“Vi skal ikke udelukkende fokusere på de negative forhold”*, er eksempler på, hvordan aftaler og hensigts-erklæringer vedrørende forældrenes kommunikation kan være formuleret i aftalerne.

Der kan overordnet skelnes mellem to former for aftaler vedrørende kommunikation (der ikke nødvendigvis udelukker hinanden). Det drejer sig om:

- Måden forældrene kommunikerer på.
- Vidensdeling – dvs. aftaler om udveksling af information om barnet.

For det første kan aftalen omhandle måden, forældrene kommunikerer på. Det vil sige, at aftalen specificerer måder at kommunikere på, der kan hindre eller mindske skænderier og konflikter mellem forældrene, når de er nødt til at tale sammen.

“Vi kommunikerer ikke så godt. Derfor fik vi en aftale, som gik ud på, at i stedet for at stå og diskutere i døren, så ringer vi til hinanden.”
(Mand)

Aftalen kan således handle om, at dialogen mellem forældrene skal foregå gennem et bestemt medie eller bestemte steder eller tidspunkter. Nogle par aftaler, at de udelukkende skal snakke sammen via sms-beskeder eller pr. telefon, andre at de ikke må sende sms'er til hinanden om andet end praktiske forhold, fordi det ikke er behageligt eller rimeligt at føre en følelsesladet dialog via sms'er. Der kan således aftales bestemte regler for, hvilke former for kommunikation der må foregå gennem bestemte medier.

Et forældrepar aftalte således, at de kun snakkede sammen i et kvarter og om emner, som ikke kunne give diskussioner, når faren hentede børnene til samværsweekend, for derved at undgå at komme til at diskutere og skændes foran børnene. Længerevarende samtaler og vanskelige diskussioner skulle fremover foregå pr. telefon.

For det andet kan aftaler om kommunikation indeholde noget om vidensdeling. Det vil sige, at man i aftalen sikrer, at der foregår en mere systematiseret udveksling af viden og information om forhold vedrørende barnet/børnene. Mange forældre ytrer ønske om at opnå kendskab til, hvad der foregår, når børnene er hos den anden forælder eller i skole og daginstitution.

“Vi fik lavet en aftale. Den gik ud på, at jeg gerne ville høre, hvad vores datter havde lavet i weekenderne, når hun havde været hos sin far, hvordan hun generelt havde haft det. Min eksmand ville gerne høre om væsentlige oplevelser – gode som negative – som kunne have påvirket vores datter i løbet af ugen. Problemet har været, at min eksmand ikke rigtigt har villet fortælle om, hvad der er sket i weekenden. Han synes ikke, at det er væsentligt, hvad vores datter har lavet.”
(Kvinde)

Som eksempler på vidensdeling kan udgangspunktet være, at forældrene efter at være blevet skilt har forskellige opfattelser af, hvilken viden samt omfanget af viden, de gerne vil have, fra den periode, hvor børnene er hos den anden forælder.

Samvær

Indholdet i aftalerne vedrørende samvær kan dreje sig om følgende:

- Hvornår samværet skal foregå.
- Aftaler om afhentning og aflevering ved samvær.
- Praktiske forhold vedrørende samvær.

For det første kan aftalen dreje sig konkret om, *hvornår samværet skal foregå* – og altså evt. omfatte ændringer i forhold til den ordning, der eksisterer før mæglingen. Det kan både dreje sig om aftaler vedrørende det løbende samvær i dagligdagen og i ferierne. Aftaler om løbende samvær kan også handle om, hvornår og hvordan samværet skal starte, eller hvor lang tid det skal vare.

Et eksempel er en familie, hvor forældrene bliver skilt, da det ene barn er nyfødt, og forældrene er uenige om, hvornår samværet med faren skal påbegyndes. Det bliver der lavet aftale om ved konfliktmæglingen. Der kan også være tale om, at bruddet mellem forældrene er sket fra den ene dag til den anden uden, at forældrene har haft en drøftelse om samværet, og hvor mæglingen således er den første diskussion forældrene har om samværets form.

Uoverensstemmelser om feriesamvær har for nogle af de interviewede forældre været hovedårsagen til, at de har deltaget i konfliktmægling. Et par fortæller, at de har arrangeret sommerferie i den samme uge. Moren mener, at de har misforstået hinanden, mens faren hævder, at det nærmere handler om, at ekskonen ikke ville have, at han tager børnene med til udlandet. Aftalen bliver, at han bøjer af og ikke tager af sted til udlandet med børnene, men i stedet finder to andre uger at holde sommerferie i og lover at holde ferien i Danmark. Sådan bliver den konkrete uenighed om børnenes sommerferie løst. Men mandens oplevelse er, at problemet ikke bliver løst, fordi han ikke kommer på den planlagte ferie med sine børn.

Aflevering og afhentning handler en del aftaler om, fordi det ofte er her, de kritiske situationer opstår, når forældrene mødes. Den ene part kan følelesmæssigt have brug for afstand til sin tidligere partner og derfor foretrækker så lidt personlig kontakt som muligt. Et par lavede derfor en aftale om, at faren ikke måtte komme ind i morens lejlighed ved afhentning af deres fælles børn.

En anden aftale handlede om, at faren ikke måtte komme uanmeldt hos sin ekskone, men skulle ringe først, når han fx, efter at have deltaget i datterens fritidsinteresse og på datterens opfordring, fulgte hende hjem til moren.

Indholdet i aftalerne kan for det tredje også dreje sig om forskellige praktiske forhold. Det kan dreje sig om tidspunkter for afhentning og aflevering eller være spørgsmål om, hvilket eller hvor meget tøj den ene eller anden forælder skal have med ved samvær.

“Hvis de skal til fødselsdag midt i den andens periode, så skal denne spørges ca. 14 dage i forvejen, hvis det er hos nogen, der ikke er i nær familie.” (Mand)

Fødselsdage eller øvrige arrangementer kan ofte give anledning til diskussioner forældrene imellem, hvis det ligger i “den andens samværsperiode”. Af den grund vælger nogle par i aftalen at nedfælde helt konkrete regler for den slags samvær.

Aftaler om forældremyndighed og økonomi

Som det fremgår af tabellen ovenfor, er der færre aftaler, der drejer sig om forældremyndighed og økonomi. Eksempler på sådanne aftaler er fx forældre, som har lavet en aftale om børnenes bopælsadresse, fx at de skal bo hos moren i en overgangsperiode, indtil faren finder et andet sted at bo.

En kvinde fortæller meget positivt om sin aftale med sin eksmand vedrørende samvær for deres børn. Imidlertid tilføjer hun, at aftalen sikkert ikke var faldet på plads, hvis de havde inddraget problemer omkring økonomien. De konflikter, der handler om økonomi, har parret ordnet på anden måde.

9.3 Vurdering af aftalen

“Vi fik lavet en god aftale, fordi aftalen fungerer ligesom en manual. Nu kan jeg se, at i påsken har jeg børnene i de lige år og julen i de ulige år etc. Alle de små ting, hvor der nemt kan opstå ballade eller diskussioner. Det er godt at have et sådan stykke papir.” (Mand)

Forældrene beskriver aftalen på forskellige måder, hvilket antyder, hvordan de opfatter den, og hvilken vægt de lægger på aftalen. En skriftlig konklusion på mødet, sådan beskriver en forælder den aftale, som parret fik lavet. Forældrene havde en god dialog på mødet og kom videre med nogle problemstillinger også nogle, som ikke blev en del af den skriftlige aftale.

Andre beskriver primært aftalen ud fra den overensstemmelse, der er etableret mellem parterne. De ser aftalen som en kontrakt eller som et tillidsskrift, hvormed den tillid, som er forbundet med aftalen, bliver central.

Nogle vægter de retningslinier, som forældrene er blevet enige om, og kalder aftalen for en manual, hvor de præcist kan se, fx hvornår de har børnene

på samvær samt, hvilke tidsrammer der gælder, hvis samværstidspunktet skal ændres.

Andre fremhæver, at det er vigtigt, at deres aftale er skriftlig, fordi den hermed signalerer eller har større gyldighed end en mundtlig aftale. Endelig er der nogle, som blot betegner aftalen som et stykke papir og dermed indikerer, at de ikke oplever den som videre forpligtende.

Aftalerne kan have vidt forskellig karakter. Der kan være tale om en flere sider lang og detaljeret aftale eller, den kan udgøres af nogle få punkter, der i kort form ridser forældrenes løsning op. Forældrene er selv med til at udarbejde aftalen og efter, at de har skrevet den under, får de hver et eksemplar med hjem eller, mæglerne sender den til dem efterfølgende.

De forældre, der indgik en aftale helt eller delvis, blev i spørgeskemaet bedt om at vurdere aftalen. Det generelle billede er, at forældrene vurderer aftalerne positivt umiddelbart efter, at de er udformet og med det indhold, de har. I næste kapitel belyses forældrenes vurdering bl.a. af aftalernes indhold og betydning et halvt år efter aftalernes indgåelse.

Hvordan vurderer du aftalen?

(Forældrenes besvarelser)

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	I alt
Er aftalen tydelig og præcis nok?.....	46	42	9	3	-	100
Har aftalen forbedret din situation?..	25	36	19	20	-	100
Har aftalen forbedret den anden forælders situation?.....	25	35	14	9	18	100
Er du enig i aftalens indhold?.....	45	38	11	6	-	100
Er den anden forælder enig i aftalens indhold?.....	34	33	12	3	19	100
Føler du dig forpligtet til at overholde aftalen?.....	78	15	4	3	-	100
Svarer aftalen – alt i alt – til dine forventninger?.....	32	36	18	15	-	100

Langt de fleste synes, at aftalen er tydelig og præcis nok, kun godt en tiendedel vurderer, at den kun i mindre grad eller slet ikke er præcis og tydelig nok. Over halvdelen mener, at aftalen enten i høj grad eller i nogen grad har forbedret deres situation.

En tilsvarende andel mener, at aftalen har forbedret den andens situation, mens en mindre andel vurderer, at aftalen kun i mindre grad eller slet ikke har forbedret den andens situation. En femtedel har svaret “ved ikke”.

Langt de fleste er enige i aftalens indhold, 15% er kun enige i mindre grad eller slet ikke. Næsten otte ud af ti forældre føler sig forpligtet til at over

holde aftalen, mens kun ganske få ikke føler sig forpligtet af aftalen. To tredjedele mener, at aftalen svarer til deres forventninger, mens resten enten kun vurderer det i nogen grad eller slet ikke.

Forholdsvis mange vurderer, at aftalen ikke eller i mindre grad har forbedret deres situation, samt at aftalen ikke svarer til vedkommendes forventninger. Der kan være tale om de forældre, som ikke har fået deres forslag indarbejdet i aftalen, eller som har måttet afgive tid sammen med børnene.

Næste tabel viser, at der ikke er nogen væsentlig forskel imellem fædrenes og mødrenes vurdering af aftalerne. Tabellen er bygget således op, at de spørgsmål, hvor der er størst forskel i besvarelsenerne, er øverst, mens de spørgsmål, hvor der ingen forskel er, er placeret nederst.

Hvordan vurderer du aftalen? Opgjort for fædre og mødre
(Forældrenes besvarelser)

Procent	Fædre I høj eller nogen grad	Mødre I høj eller nogen grad	Forskel
Er du enig i aftalens indhold?	79	85	6
Svarer aftalen – alt i alt – til dine forventninger?	65	69	4
Er den anden forælder enig i aftalens indhold?.....	64	68	4
Er aftalen tydelig og præcis nok?	86	90	4
Føler du dig forpligtet til at overholde aftalen?	94	92	2
Har aftalen forbedret din situation?.....	60	62	2
Har aftalen forbedret den anden forælders situation?..	60	60	0

Næste tabel viser forskellene i forældrenes vurderinger på baggrund af konfliktniveauet. Det viser sig, at der er betydelige forskelle i forældrenes vurderinger alt efter konfliktniveau. Generelt er forældre med lavt konfliktniveau mere tilfredse med aftalen end forældre med højt konfliktniveau.

Tabellen er lige som ovenfor opbygget således, at de spørgsmål, hvor der er størst forskelle i vurderingerne, er placeret øverst. De to første spørgsmål med størst forskel i vurderingen handler om egen vurdering af udbyttet af aftalen. Her er markant større del af forældrene med lavt konfliktniveau end med højt konfliktniveau tilfredse. Tredjestørst forskel i vurderingerne finder vi på spørgsmålet om, hvorvidt den anden part er enig i aftalens indhold.

Mindre forskelle findes på spørgsmålet om, hvorvidt aftalen er tydelig og præcis nok. Der er heller ikke så store forskelle på spørgsmålene om, hvorvidt man vil overholde aftalen, og om man er enig i indholdet af aftalen.

Mindst forskel findes på spørgsmålet, om aftalen har forbedret den anden forælders situation.

Hvordan vurderer du aftalen?

(Forældrenes besvarelser)

Opgjort efter konfliktniveau mellem forældrene (mæglerens vurdering)

Procent	Lavt konfliktniveau I høj eller no- gen grad	Højt konfliktniveau I høj eller no- gen grad	Forskel
Har aftalen forbedret din situation?	69	44	25
Svarer aftalen – alt i alt – til dine forvent- ninger?	75	53	22
Er den anden forælder enig i aftalens indhold?	76	56	20
Er aftalen tydelig og præcis nok?	92	78	14
Føler du dig forpligtet til at overholde aftalen?	96	84	12
Er du enig i aftalens indhold?	88	76	12
Har aftalen forbedret den anden foræl- ders situation?	63	58	5

En anden måde at belyse aftalerne på er at se, hvorvidt der er overensstemmelse mellem, om forældrene er enige i aftalen, og om de føler sig forpligtet til at overholde aftalen.

Tabellen nedenfor viser, at blandt de forældre, der er helt enige i aftalens indhold, føler langt de fleste sig også forpligtet til at overholde den. En af de interviewede fædre udtrykker det således.

“Aftalens indhold lever op til det, jeg gerne ville have. Jeg fik det så at sige, som jeg ville have det. Vi gik begge under mæglingen på kompromis. Jeg synes, at jeg forpligter mig ved at skrive under på det.”

(Mand)

Andelen, der føler sig forpligtet, falder alt efter, hvor enig forældrene er i aftalens indhold. Der er således knap en tredjedel, der enten kun føler sig forpligtet i mindre grad eller slet ikke føler sig forpligtet blandt de forældre, der slet ikke er enige i aftalens indhold. Omvendt er der imidlertid to tredjedele, der føler sig forpligtet, selv om de faktisk slet ikke er enige i aftalen. En af de interviewede giver som grund, at han gerne vil have fred.

Er du enig i aftalens indhold opgjort i forhold til, om forældrene vil overholde aftalen?

(Forældrenes besvarelser)

Procent		Føler du dig forpligtet til at overholde aftalen?				
		I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Er du enig i aftalens indhold?	I høj grad	91	5	1	2	100
	I nogen grad	74	21	4	1	100
	I mindre grad	47	34	11	9	100
	Slet ikke	57	13	13	17	100

9.4 Ingen aftale

I knap en femtedel af mæglingerne er der ikke indgået en aftale. Årsagerne hertil er vidt forskellige. Den altafgørende årsag er dog, at forældrene ikke kunne blive enige om, hvad selve problemstillingen var. I øvrige sager drejede mæglingen sig ikke om at nå frem til en løsning, og endelig er der sager, hvor forældrene selv ville fortsætte dialogen.

Hvorfor blev der ikke indgået nogen aftale?

(Forældrenes besvarelser)

	Procent (Der kunne gives flere svar på spørgsmålet)
Konfliktmæglingen drejede sig ikke om at nå frem til en bestemt aftale	14
Vi kunne ikke blive enige	83
Situationen var god nok, som den var inden konfliktmæglingen	1
Vi fortsætter selv dialogen	8
Andet.....	31

En del har endvidere angivet andre grunde til, at de ikke indgik en aftale. Det drejer sig i nogle tilfælde om, at den ene part forlod mæglingen – i nogle tilfælde har mæglerne tilsyneladende afbrudt mæglingen.

Enkelte havde den oplevelse under mæglingsmødet, at de ting, de gerne ville diskutere, og som de anså som konfliktskabende, enten blev negligeret eller overhørt. En kvinde fortæller, at hun gerne ville have haft fokus på rammer for samværet, hvorimod mæglerne påpegede, at det var centralt at diskutere forældrenes indbyrdes kommunikation.

Et par, som ikke nåede frem til en aftale i løbet af mæglingen, forklarer det med, at det, som de kunne blive enige om, var hensigtserklæringer, som fx at moren skulle passe godt på sine børn, når de var hos hende, men fordi de grundlæggende havde forskellige opfattelser af, hvilke dårlige erfaringer

dette forslag udsprang af, kunne en sådan hensigtserklæring ikke bruges til noget. Desuden fortsatte de under mæglingen med at være uenige om, hvilke løsningsmodeller der var realistiske, og der var ingen fælles prioritering af de forskellige forslag.

Et andet par oplever med det samme at få konkretiseret og løst to problemer, men det lykkedes ikke for dem at få løst to andre problemer om blandt andet deres børns bopæl. Kvinden fortæller, at det skyldes den magtkamp, som forældrene havde forud for mæglingen. Der var en meget skæv magtrelation mellem forældrene, og der havde været mange tillidsbrud mellem dem, så derfor formåede de ikke at opnå en løsning på disse problemstillinger.

Procent	Det har ikke været nødvendigt	Det har vi ikke kunnet blive enige om	Anden grund
Alle	40	33	23
Har aftale*/overholdt den*	62	17	17
Har aftale/ikke overholdt	18	49	33
Ingen aftale**	0	56	31

*Hel eller delvis løsning/mæglernes svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

I tabellen vises også forskelle mellem forældre opgjort efter, om de har overholdt aftalen, de oprindeligt indgik, eller om de slet ikke indgik en aftale under mæglingen.

Der er en tydelig forskel mellem de tre grupper. Blandt den gruppe af forældre, der har overholdt deres aftale, har det i mange tilfælde ikke været nødvendigt at lave en ny aftale (62%) – det må tolkes således, at den aftale, der blev indgået under konfliktmæglingen, er tilstrækkelig. Anderledes ser det ud for den gruppe, der ikke har overholdt aftalen, idet en relativ stor gruppe ikke har kunnet finde ud af at lave en ny aftale (49%), en lidt større andel blandt de forældre, der slet ikke har lavet nogen aftale, svarer det samme (56%).

10 Forløb efter mæglingen

“Mægling er et tilbud, og det er genialt. Mæglingen var vellykket, og tiden arbejder også for, at man bedre kan finde ud af det, fordi alle konflikterne kommer mere og mere på afstand. Men der er ingen tvivl om, at konfliktmæglingen havde en meget stor virkning.” (Kvinde)

I forrige kapitel så vi på, hvor mange forældre der havde afsluttet konfliktmæglingen med en aftale, og hvordan forældrene vurderer aftalernes udformning og indhold umiddelbart efter mæglingen. I dette kapitel ser vi på forældrenes samarbejdsforløb efter mæglingen og fokuserer på de effekter, der har været af mæglingen. Det drejer sig om forældrenes erfaringer med overholdelse, brug og effekt af aftalerne, samt hvilken betydning mæglingen og aftalerne har haft i tiden efter mæglingen.

Det særlige ved denne undersøgelses data er, at der er foretaget dels telefoniske spørgeskema-interview med cirka 200 forældre et halvt år efter mæglingen, dels personlige kvalitative interview med forældre foretaget mellem fem måneder og 15 måneder efter selve mæglingsmødet.

Følgende spørgsmål danner udgangspunkt for fremstillingen i dette kapitel:

- Er alle dele af aftalen overholdt?
- Vurdering af om og hvordan aftalen har været brugbar
- Er der indgået nye aftaler?

10.1 Er aftalen overholdt?

Konfliktmægling er kendetegnet ved at være et “nedslagspunkt” i en proces eller et konfliktforløb mellem to forældre. Selve rammerne for mæglingen er, som vi var inde på i kapitel 4, bestemt af, at der går en historie forud for konfliktmæglingen. Men også at der er en historie efter mæglingen, og det er den, vi har forsøgt at nærme os i dette kapitel.

Konfliktmæglingens sigte er bredt set at ruste de to forældre til bedre selv at kunne håndtere deres fremtidige relation og samarbejde. Ser man på udbyttet af mæglingen på længere sigt, er overholdelse af aftalen et målepunkt, men det ville være for snævert eller ensidigt kun at måle mæglingens succes eller anvendelighed som konfliktløsningsmodel ved udelukkende at måle succesen ud fra, om aftalerne mellem parterne er overholdt. Derfor ser vi i det efterfølgende kapitel på de betydninger af konfliktmæglingen, som ikke umiddelbart er bundet op i forhold til aftalerne. I dette kapitel holder vi os imidlertid til effekterne i forhold til aftalerne.

Ud fra geninterviewene med forældrene kan vi se, at halvdelen af de indgåede aftaler i mere eller mindre grad er overholdt ½ år efter deres indgåelse, fire ud af ti er kun i mindre grad eller slet ikke overholdt. 7% af forældrene har svaret “ved ikke”.

Er alle dele af aftalen fra konfliktmæglingen blevet overholdt?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale)

	Procent
Ja, fuldstændig	20
Ja, det meste	32
Nej, kun i mindre grad	23
Nej, slet ikke	19
Ved ikke	7
I alt	100

I et andet spørgsmål bad vi forældrene svare på, om de havde indgået en ny aftale om børnene. Svarene kan give et billede af det videre aftaleforløb mellem forældrene, og om forældrene selv efterfølgende er i stand til fx at revidere aftaler, som ikke fungerer i praksis og indgå andre aftaler. Cirka en tredjedel har indgået en ny aftale, mens to tredjedele ikke har.

Ser vi på, om forældrene har overholdt aftalen sammenholdt med, om forældrene har indgået en ny aftale, ser billedet således ud ½ år efter konfliktmæglingen:

- 15% af forældrene har overholdt aftalen (fuldstændig eller det meste) og har indgået en ny aftale.
- 39% har overholdt aftalen, men har ikke indgået en ny aftale.
- 14% har ikke overholdt aftalen (kun i mindre grad eller slet ikke), men har til gengæld indgået en ny aftale.
- 34% har ikke overholdt aftalen og har heller ikke indgået en ny aftale.

Er alle dele af aftalen fra konfliktmæglingen blevet overholdt, og er der indgået en ny aftale?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale – ekskl. “ved ikke”)

Procent af alle	Ny aftale	Uden ny aftale
Ja, fuldstændig eller det meste overholdt	15	39
Nej, kun i mindre grad eller slet ikke overholdt	14	34

Det kan altså konstateres, at cirka to tredjedele af forældrene har en eller anden form for aftale ½ år efter mæglingen.

Fædre og mødre

Vender vi tilbage til forældrenes vurdering af overholdelsen af aftalen, er der en vis forskel mellem fædre og mødre, idet lidt flere mødre end fædre

mener, at aftalen fuldstændig er overholdt – en større andel af fædrene mener, at aftalen slet ikke er overholdt.

Er alle dele af aftalen fra konfliktmæglingen blevet overholdt?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale – ekskl. "ved ikke")

Opgjort for fædre og mødre

Procent	Fuldstændig	Det meste	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fædre	15	35	26	26	100
Mødre.....	25	35	24	17	100

Der kan være både positive og mindre positive årsager til, at aftalerne ikke overholdes. Det er på den måde ikke nødvendigvis udtryk for en mislykket mægling, hvis aftalen ikke overholdes. I nogle positive tilfælde viser det sig nemlig, at aftalen efterhånden bliver overflødig, og at de to forældre får et mere fleksibelt og velfungerende samarbejde, hvor der ikke er brug for en fast aftale. Aftalen kan i nogle tilfælde bruges som udgangspunkt for en ny og udvidet aftale.

Omvendt skal det heller ikke altid ses som en succes, at en aftale overholdes til punkt og prikke, fordi i nogle tilfælde kan de konkrete formuleringer bruges i magtkampen mellem forældrene mere end bidrage til løsning af deres konflikt.

Konfliktniveau

Næste tabel viser, at der ikke er nogen væsentlig forskel på, om aftalerne er overholdt mellem forældre med lavt og mellem konfliktniveau, mens lidt mindre andel med højt konfliktniveau har overholdt aftalen. Det er bemærkelsesværdigt, at konfliktniveauet ikke spiller nogen rolle for, om aftalerne er overholdt. Det er næsten fire ud af ti forældre med højt konfliktniveau, som vurderer, at aftalen i en eller anden grad er overholdt.

Er alle dele af aftalen fra konfliktmæglingen blevet overholdt?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale – ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter mæglerens vurdering af konfliktniveau

Procent	Fuldstændig	Det meste	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Lavt konfliktniveau	21	38	21	21	100
Mellem konfliktniveau.....	22	32	28	17	100
Højt konfliktniveau*	23	15	39	23	100

*Kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

10.2 Tiden efter mæglingen

I det følgende ser vi lidt nærmere på “historien efter mæglingen” belyst ud fra de personlige interview, vi har foretaget med forældrene. Hermed forsøger vi at nuancere de kvantitative data, der er præsenteret ovenfor.

Mæglingen og aftalen må ses som et enkelt led i en kompleks og ofte også belastet og konfliktfyldt relation mellem parterne, der er vidt forskellig fra par til par. På den baggrund kan det være vanskeligt at give en standardopskrift på en god mægling og aftale med et efterfølgende godt udbytte. En succesfuld mægling med en god effekt afhænger i høj grad af forældrene, deres relationer og den proces, mæglingen er en del af. Mæglingen, aftalen og udbyttet må derfor opfattes som et led blandt mange andre i den proces, et skilsmisseforløb er.

Et godt udbytte og den gode aftale

I de positive tilfælde er mæglingen og den dermed følgende aftale “fremtidssikret”. Aftalen opleves efterfølgende som rimelig, anvendelig og brugbar for begge parter, og den er passende formuleret i forhold til parternes fremtidige relation og behov. Samtidig har selve mæglingen i sig selv været så god en oplevelse, at den har været med til at give parterne et nyt – og mere positivt – syn på hinanden.

En god, brugbar og holdbar aftale er kendetegnet ved, at begge parter kan se fordele ved at overholde den. Udgangspunktet kan være, at begge parter er enige i aftalens indhold, og at begge har bidraget positivt til, at aftalen er kommet i hus – der er blevet givet og taget i løbet af mæglingsprocessen. Men mindst lige så vigtigt er det, at aftalen er formuleret således, at den passer ind i forhold til den proces, parterne gennemlever. En god aftale virker som en katalysator for det fremtidige samarbejde. Det vil sige, at aftalen kan bruges som et konstruktivt udgangspunkt for en positiv udvikling i samarbejdet mellem forældrene. En anden funktion for en god aftale kan være, at den fungerer som “bagstopper”, dvs. at den udgør et fælles referencpunkt for forældrene, som de kan bruge, hvis de bliver uenige om et eller andet forhold.

I nogle tilfælde kan selve mæglingen og den nye måde, forældrene kommunikerer på være nok til, at konfliktniveauet bliver mindre, og samarbejdet dermed bliver lettere – nærmest uanset indholdet af en eventuel aftale. I en vellykket mægling opnår forældrene at se hinanden i et nyt lys, hvorefter samarbejdet og kommunikationen mellem parterne lettes.

Den anden case i kapitel 4 er netop et eksempel, hvor parret ikke når frem til en aftale under mæglingsmødet, men hvor moren får justeret sine forventninger til sin eksmand og hans rolle i forhold til deres fælles børn. Det betyder efterfølgende, at hun holdt op med at opstille urealistiske forvent

ninger til eksmanden, men accepterer hans rolle, hvilket har givet hende en ro og dermed skabt ny grobund for et godt samarbejde.

I andre tilfælde kan det være nødvendigt med en meget præcis og skriftlig aftale for at gøre tingene enklere for forældrene. Dette gælder måske særligt hos par, hvor der er et højt konfliktniveau. Aftalen må derfor ses som en succes i sig selv. Man kan tale om, at der i sådanne tilfælde er tale om et meget begrænset samarbejde mellem forældrene, hvor en konkret aftale kan være med til at sætte rammerne.

“Vedrørende samværet, så blev det fastsat under mæglingen, og nu er der derfor ikke længere nogen diskussion om det. Der var ingen grund til at prøve at ændre det, fordi nu havde vi lavet en aftale.” (Kvinde)

“Aftalen har jo ingen effekt [i sig selv], men psykologisk har det en god effekt. Når diskussionen mellem os var der i starten efter mæglingen, var det sådan, at vi begge to var enige om, at hvis det gik i hårdknude, så trak vi det papir ud af skuffen og kørte efter det. Det var denne her rettesnor, så det var sådan noget med, at det der papir lå som et spøgelse, men lå også lidt som en redning. På den måde havde papiret en god effekt for vores fortsatte kommunikation.” (Mand)

Positivt kan aftalen, som citatet nedenfor viser, bruges af forældrene til at forhindre udvikling i diskussioner om forhold, som de allerede har truffet afgørelse om.

“Når min eksmand har ringet og sagt en hel masse, så har jeg sagt, det står i aftalen, det behøver vi ikke diskutere igen. Jeg har brugt aftalen som “stop festen”, det skal vi ikke diskutere igen .. til at sige, at det er den vej, vi går, fordi det er det, som vi har aftalt.” (Kvinde)

Uproblematisk når begge parter er enige om at bryde aftalen

Der er, som det fremgår, mange nuancer i spørgsmålet om, hvorvidt en mægling efterfølges af et godt udbytte. I nogle tilfælde viser det sig, at aftalen efterhånden bliver overflødig. Forældrenes erfaringer viser, at det kan være i orden, at aftalen brydes, når der er enighed herom.

En mand fortæller i den sammenhæng, at der mellem ham og hans ekskone var mange småproblemer. Det drejede sig om praktiske småting vedrørende aflevering af barnet, det medbragte tøj, tidspunkter, der ikke blev overholdt osv. I løbet af mæglingen kom det dog frem, at problemerne i bund og grund handlede om den måde, parterne kommunikerede på. De havde vænnet sig til at sms'ere til hinanden i stedet for at tale direkte sammen – og indholdet af sms'erne var ikke altid lige venligt. Parret aftalte derfor, at de fremover skulle tale sammen i telefon før og efter, faren havde samvær med barnet. Denne enkle aftale overholdt begge parter i starten, og det påvirkede samarbejdet og dialogen positivt således, at det blev mere smidigt og uproblematisk. Det er efterhånden ikke nødvendigt mere at holde sig strengt til “tefontiden”, og parret har i stedet fundet ud af at tale sammen, når der er behov.

Det går op og ned

Intensiteten i forældrenes konflikt går op og ned, som tiden går. Der kan være tale om, at der sker forandringer, der påvirker konflikten. Den ene part kan finde en ny partner eller flytte. Parterne kan hjælpe hinanden i en krævende situation eller lignende.

Efterhånden som tiden går, og bruddet ligger længere og længere tilbage i tiden, bliver konfliktniveauet mellem forældrene ofte mindre og mindre. Dette medfører en fleksibilitet i forhold til grænsen for, hvornår en aftale opfattes som brudt eller ej. Der kan være tale om, at aftalen blive overholdt i perioden efter konfliktmæglingen, men efterhånden er der dele af aftalen, som glider ud – uden at det medfører nye konflikter mellem forældrene, fordi konfliktniveauet generelt er blevet mindre.

Konfliktniveauet kan ligeledes fortsætte med at gå op og ned. I perioder har forældrene et godt samarbejde, og i andre perioder er samarbejdet mere konfliktfyldt eller ikke eksisterende. I sådanne tilfælde kan aftalen fungere som "bagstopper", mens den i andre tilfælde efterhånden opleves som forældet, når forældrene står i nye situationer og over for nye problemer.

Når konfliktniveauet og indholdet i konflikten ikke er statisk, kunne det være brugbart med en opfølgende mægling en vis periode efter aftalens indgåelse således, at man kunne tage de problemer, der var opstået, og dermed tilrette aftalen.

Aftalen er ikke juridisk gyldig

"Aftalen er for nem at komme ud af. Den burde være mere bindende."
(Kvinde)

Idet aftalen ikke er et juridisk gældende dokument, og der ikke er juridiske konsekvenser af ikke at overholde aftalen, er det vurderingen blandt forældrene, at aftalen er for let at bryde. I den sammenhæng efterlyser nogle forældre måder at gøre aftalen mere bindende på, bl.a. at aftalen indgår i den samlede sagsmappe.

"Jeg kan ikke bruge aftalen til noget, fordi den ikke er juridisk bindende på nogen måde." (Mand)

"Jeg troede, at aftalen blev sendt til statsamtet, fordi når nu aftalen er brudt, så kan statsamtet ikke gøre noget ved det. Så jeg synes, at de fire timers konfliktmægling var spild af tid... Aftalen har ingen værdi, fordi den dag, der virkelig er problemer, så kan det bare slettes, og så bliver det bare anderledes end det aftalte." (Mand)

En mand var ½ år efter mæglingen positiv over for aftalen og mæglingen generelt, men blev meget negativ, da han erfarede, at aftalen ikke går videre til statsamtet, og moren samtidig bryder aftalen, uden at det får nogen formelle konsekvenser.

Forældrene vil gerne have, at aftaler bliver lagt ind i deres sag således, at de ved en eventuel efterfølgende genoptagelse af sagen om samvær eller forældremyndighed kunne tage udgangspunkt i det, som allerede var aftalt eller i det mindste lade aftalen indgå i et senere sagsforløb.

Forskellige måder at fortolke aftalen på

Opfattelser af, hvorvidt aftalen er helt eller delvis opfyldt, kan være knyttet til de forskellige fortolkningsmuligheder, som aftalens ordlyd kan give mulighed for.

Nogle par har formuleret hensigtserklæringer, som de efterfølgende vurderer forskelligt. Det opleves generelt som uheldigt, og erklæringen kan på den baggrund give anledning til yderligere optrapning af konflikten og magtspil mellem parterne om, hvem der nu har den rette udlægning.

For diffuse aftaler kan også let føre til misfortolkninger. En kvinde giver et eksempel herpå. Hun indgår, efter hendes opfattelse, en aftale med sin tidligere partner om, at de skulle give hinanden information om barnets oplevelser, udvikling, særlige reaktioner etc. efter samvær med barnet.

“Jeg synes, at aftalen ville have været god nok, hvis den havde fungeret. Det er sådan, at når jeg spørger, hvordan det er gået i weekenden, så er svaret “ fint”, og mere uddybende får jeg ikke.” (Kvinde)

Kvinden oplever ikke, at aftalen bliver overholdt, fordi hun ikke får den information, hun gerne ville have haft om, hvad datteren har lavet, og hvordan hun har haft det. Faren på den anden side mener, det er tilstrækkelig information. Oplevelsen viser, at der er forskellige forståelser af typen af information, og hvor tilbundsående informationen skal være.

Denne problemstilling skal ikke nødvendigvis tolkes således, at det altid er bedst med meget præcise og konkrete aftaler, der står mere nagelfaste. Ulempen ved meget præcise aftaler er nemlig, at den ene eller anden part meget let kommer til at overtræde aftalen. Har parterne fx aftalt, at barnet skal hentes kl. 15.00, er der eksempler på, at en fem minutters afvigelse bliver tolket af den anden part som et klart brud på aftalen.

Problematisk, når den ene part ikke overholder aftalen

Når den ene part slet ikke overholder aftalen, giver det typisk anledning til konflikt mellem forældrene. Ser man mæglingen og aftalen som led i en proces, er/vil den manglende overholdelse være med til at cementere det forhold, at parterne ikke kan stole på hinanden eller, at den ene part ikke overholder sine aftaler, sådan som den anden tidligere har oplevet det.

En mand fortæller:

“Aftalen blev skrevet under. Aftalen handlede bl.a. om noget med ferie, specielt sommerferien. Jeg skulle have vores søn, men det fik jeg

ikke – hun beholdt ham bare. Selv om jeg stod med aftalen på skrift – så fik jeg fingeren. Aftalen kunne jeg godt glemme. Aftalen blev brudt. Vi taler ikke sammen mere. Efter at aftalen blev brudt, har vi været til møde i statsamtet – for at få fastlagt det hele om ferie.” (Mand)

Efter konfliktmæglingen kan der være tale om en slags våbenhvile, hvor alt er nogenlunde, og parterne oplever mæglingen som et gennembrud i den indbyrdes dialog. Aftalen ses som den underskrevne dokumentation for, at de er nået til et kompromis på en uoverensstemmelse.

Bliver aftalen imidlertid på et senere tidspunkt brudt af den ene forælder, betragtes dette af den anden som et alvorligt tillidsbrud og kan nærmest medføre en overeksponering af konflikten, fordi den lægges oven på de tidligere tillidsbrud eller uoverensstemmelser, som parterne har haft i løbet af deres samliv eller efter skilsmissen.

“Effekten af mæglingen er, at det bekræfter, at de aftaler, som vi indgår, ikke bliver overholdt, heller ikke selv om vi skriver under på dem... Effekten er negativ, fordi man tror, at man har en aftale, som bliver saboteret.” (Mand)

En konsekvens af brudte aftaler kan i nogle tilfælde blive den, at den ene part bruger brud på aftalen som en del af argumentation for at søge eneforældremyndighed over børnene.

10.3 Aftalens brugbarhed

I telefoninterviewene et halvt år efter, at forældrene havde været til mægling, spurgte vi, om de oplevede, at aftalen har været brugbar som løsning på deres konflikt. Det mener seks ud af ti forældre, hvilket fremgår af næste tabel. En far fortæller, *“at nu er barnet i fokus, og vores konflikter er i baggrunden. Vi trådte begge et skridt tilbage og bragte vores barns situation i centrum”*.

Der er imidlertid også en del, nemlig næsten 40%, der ikke mener, at aftalen har været brugbar. Det kan fx være, fordi den ikke er juridisk bindende, fordi den ikke er blevet overholdt, eller fordi den ikke kunne fungere i praksis. Fx siger en af de forældre, som svarede, at hun i mindre grad synes, at aftalen har kunne bruges, at *“det gik godt i nogen tid, men så tog vores indbyrdes konflikter overhånd igen, og vi taler ikke sammen, fordi det kan vi overhovedet ikke”*.

I hvilken grad vurderer du, at aftalen har været brugbar?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale)

	Procent
I høj grad	38
I nogen grad	22
I mindre grad	18
Slet ikke	22
I alt	100

Ser vi på forældrenes vurdering af aftalens brugbarhed, er der en vis forskel mellem fædre og mødre, idet lidt flere mødre end fædre mener, at aftalen i høj grad var brugbar, mens større andel af fædre mener, at aftalen slet ikke var brugbar.

I hvilken grad vurderer du, at aftalen har været brugbar?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale – ekskl. "ved ikke")

Opgjort for fædre og mødre

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Fædre	33	21	14	32	100
Mødre	40	23	20	17	100

Nogle fædre oplever, at de generelt er vanskeligere stillet i sager af denne art, fordi lovgivningen i sidste ende er til morens fordel. Deres erfaringer siger, at det ofte er moren, der tildeles forældremyndighed, hvis det kommer til en afgørelse herom, hvilket opleves som en grundlæggende ulighed mellem parterne, der påvirker hele deres opfattelse og oplevelse af konflikten.

Næste tabel viser, at størst andel forældre med lavt konfliktniveau vurderer, at aftalen har været brugbar, mens det drejer sig om lavere andel blandt forældre med mellem og højt konfliktniveau.

I hvilken grad vurderer du, at aftalen har været brugbar?

(Kun forældre, der helt eller delvis indgik en aftale – ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter mæglerens vurdering af konfliktniveau

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Lavt konfliktniveau	43	25	12	20	100
Mellem konfliktniveau	31	18	31	20	100
Højt konfliktniveau*	25	17	17	42	100

*Kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

10.4 Nye aftaler

Som vi har været inde på tidligere i dette kapitel, indgår nogle par ny aftale efter mæglingen.

Forældrene bliver efterhånden enige om, at den aftale, de oprindeligt indgik, ikke længere er helt aktuel, og dækker de behov, de har, og derfor indgår de en ny aftale. For uholdbare, mangelfulde eller uklare aftaler kan ligeledes være årsag til, at forældre vælger at lave en ny aftale.

“Allerede om torsdagen efter konfliktmæglingen, ringede han ikke, fordi han tænkte, at de dagen forinden havde snakket sammen i fire timer på mæglingsmødet. Det blev ekskonen sur over. Senere glemte hun at ringe en gang, og en anden torsdag ringede han ikke, fordi han var faldet i søvn på sofaen. Derfor snakkede vi om, om vi ikke lige så godt kunne bryde aftalen. Det var vi enige om, og så aftalte vi kun at ringe, hvis der var noget med børnene.” (Mand)

I stedet for, at der sker brud på en aftale, som ikke fungerer i praksis, og dermed risikerer at skabe grobund for nye konflikter og tillidsbrud, ændrer de aftalen.

En tredjedel af forældrene har efter ½ år indgået en ny aftale om børnene. Langt størst andel har indgået aftaler om løbende samvær, meget lavere andel har indgået aftaler om feriesamvær, børnebidrag/børnefamilieydelse og forældremyndighed ud over bopælsadresse.

Hvad drejede (den nye) aftale sig om?

	Procent (af sager med hel eller delvis løsning)
Samvær	
- løbende	58
- feriesamvær	27
Forældremyndighed	
- barnets/børnenes bopælsadresse	8
- forældremyndighed i øvrigt	13
Kommunikation og samarbejde	
- form – dvs. hvordan man kommunikerer	8
- indhold – det konkrete indhold i samarbejdet	4
Økonomi	
- børnebidrag/børnefamilieydelse	14
- økonomi i øvrigt	4
Andet	23

Det er værd at bemærke, at kun få har indgået aftaler om kommunikation og samarbejde, som var “topscoreren” under mæglingerne.

De forældre, der ikke havde indgået en aftale, blev spurgt om årsagen hertil. Fire ud af ti angav, at årsagen var, at det ikke var nødvendigt. En tredjedel begrundede det med, at de ikke kunne finde ud af det. Endelig er der 23%, der har givet en anden grund.

Hvis der ikke er indgået en ny aftale, hvad er årsagen hertil?

Opgjort efter om forældrene har en aftale, og om den er overholdt (mæglerens svar)

Procent	Det har vi ikke		Anden grund
	Det har ikke været nødvendigt	kunnet blive enige om	
Alle	40	33	23
Har aftale*/overholdt den*	62	17	17
Har aftale/ikke overholdt	18	49	33
Ingen aftale**	0	56	31

*Hel eller delvis løsning/mæglerens svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

I tabellen vises også forskelle mellem forældre opgjort efter, om de har overholdt aftalen, de oprindeligt indgik, eller om de slet ikke indgik en aftale under mæglingen.

Der er en tydelig forskel mellem de tre grupper. Blandt den gruppe af forældre, der har overholdt deres aftale, har det i mange tilfælde ikke været nødvendigt at lave en ny aftale (62%) – Det må tolkes således, at den aftale, der blev indgået under konfliktmæglingen, er tilstrækkelig. Anderledes ser det ud for den gruppe, der ikke har overholdt aftalen, idet en relativ stor gruppe ikke har kunnet finde ud af at lave en ny aftale (49%). En lidt større andel blandt de forældre, der slet ikke har lavet nogen aftale, svarer det samme (56%).

11 Konfliktniveau og kommunikation

Effekten af mægling er, som nævnt, ikke kun bundet op i forhold til aftalen, men skal ses i forhold til, om konfliktmæglingen udover at løse den konkrete problemstilling, også kan give et nyt perspektiv på forældrenes samarbejde.

Det vil sige, om mæglingen sætter forældrene i stand til at løse nye problemer og konflikter mellem dem. Det kan fx dreje sig om måden, de kommunikerer på, men også bredere kan mæglingen have indflydelse på konfliktniveauet mellem forældrene.

I dette kapitel ser vi på følgende temaer:

- Er konfliktniveauet dalet?
- Bedre kommunikation?
- Har parterne efterfølgende søgt og modtaget anden hjælp?

11.1 Er konfliktniveauet dalet?

Forældrene er blevet bedt om at vurdere, hvorvidt konfliktniveauet har ændret sig som følge af konfliktmæglingen.

Fire ud af ti mener $\frac{1}{2}$ år efter mæglingen, da de blev telefoninterviewet, at det er dalet, en lidt større andel mener, det er det samme, mens lidt over en tiendedel mener, det er blevet værre.

Er det din vurdering, at konfliktniveauet er dalet som følge af konfliktmæglingen?	
	Procent
I høj grad	20
I nogen grad	19
Det er det samme	43
Det er blevet værre	13
Ved ikke/svært at vurdere	5
I alt	100

Der er en vis forskel mellem fædre og mødre. En større andel blandt mødrene mener, at mæglingen “i nogen grad” har betydet, at konfliktniveauet er dalet, mens en lidt større andel af fædrene mener, at konfliktniveauet er det samme eller endog er blevet værre.

Er det din vurdering, at konfliktniveauet er dalet som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke/svært at vurdere")

Opgjort for fædre og mødre

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Fædre.....	21	12	49	18	100
Mødre.....	21	24	43	12	100

Også når vi ser på forældrene ud fra konfliktniveau, er der nogen forskel at spore. Forældre med lavt og mellem konfliktniveau vurderer dog virkningen i forhold til konfliktniveau nogenlunde samstemmende, mens færre forældre med højt konfliktniveau har oplevet forbedringer.

Er det din vurdering, at konfliktniveauet er dalet som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke/svært at vurdere")

Opgjort efter mæglerens vurdering af konfliktniveau

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Lavt konfliktniveau.....	23	23	43	12	100
Mellem konfliktniveau.....	22	20	46	13	100
Højt konfliktniveau*	13	10	53	23	100

*Kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Endelig kan vi belyse spørgsmålet om forandring af konfliktniveauet ud fra forældrenes overholdelse af aftalen. Blandt forældre, der har overholdt aftalen, mener den største gruppe, at konfliktniveauet er dalet, mens dette gælder en noget lavere andel blandt forældre, der enten ikke har overholdt aftalen eller slet ikke har indgået en aftale.

Kun en meget lille andel blandt forældre, der har overholdt aftalen, mener, at konfliktniveauet er blevet højere, mens det gælder en større andel blandt forældre, der ikke har overholdt aftalen eller ikke har indgået en aftale.

Er det din vurdering, at konfliktniveauet er dalet som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter mæglerens vurdering om forældrene har en aftale og om den er overholdt

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Har aftale*/overholdt den* ...	38	29	31	3	100
Har aftale/ikke overholdt	6	16	56	22	100
Ingen aftale**	10	3	59	28	100

*Hel eller delvis løsning/mæglerens svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Når en fælles indgået aftale overholdes af begge parter, opbygger parterne tillid til hinanden, og der skabes derved grobund for, at samarbejdet og dialogen om børnene kan udvikles. Et par fortæller hver især, at nu, hvor de har fået en aftale, som begge overholder, er en stor del af årsagen til kon

flikten væk. Det betyder, at de som forældre ikke har helt samme behov for at tale sammen for at få udredt misforståelser, indgå aftaler etc.

“Samværet blev fastsat, og så er der ingen diskussion. Nu er der ikke noget at diskutere mere. Selvfølgelig er der faldet nogle dumme bemærkninger, men det er ikke i nær samme grad (som før).” (Kvinde)

Modsat kan konflikten fortsætte eller blive optrappet, når forældrene – eller den ene part – har store forventninger til udbyttet, men at det ikke lykkes efterfølgende at overholde aftalen. En mand fortæller, at han havde håbet på at få en bedre dialog med sin ekskone om deres fælles børn og få mere fleksibelt samvær med børnene. Det lykkedes imidlertid ikke, hvilket har øget hans frustrationer over sin situation, og samtidig oplever han, at kommunikationen med ekskone nu slet ikke er der.

Opsummerende kan vi således sige, at 40% af forældrene giver udtryk for, at konfliktniveauet er dalet ½ år efter mæglingen. Flere kvinder end mænd mener dette og hovedsageligt forældrepar, som har overholdt aftalen. Samme andel mener, at konfliktniveauet ½ år efter mæglingen er det samme, og en mindre andel på 13% mener, at det er blevet værre.

11.2 Mæglerens vurdering af konfliktniveau

I dette afsnit fremstiller vi mæglerens vurdering af mæglingens møderne baseret på de statistiskemabesvarelser, de har lavet.

I kapitel 4 har vi fremstillet mæglerens vurdering af, hvordan konfliktniveauet var mellem parterne, da mæglingen var afsluttet. Her følger deres vurderinger for det første af, hvorvidt de mener, at konfliktniveauet mellem parterne ændrede sig under mæglingen, og for det andet af, hvordan mæglingens proces gik.

Et væsentligt mål med konfliktmæglingen er, at konfliktniveauet mellem forældrene bliver mindre i løbet af mæglingen.

Næste tabel viser, hvordan mæglerne vurderer, at konfliktniveauet ændrede sig i løbet af mæglingen.

I noget over halvdelen af sagerne vurderer mæglerne, at konfliktniveauet er blevet lavere under konfliktmæglingen (57% har svaret 1 eller 2). I to ud af fem mæglinger var konfliktniveauet nogenlunde uændret (39% har svaret 3-4), mens konfliktniveauet i hver tyvende mægling blev højere (4% har svaret 5-6).

Hvordan vurderer I (mæglerne), at konfliktniveauet ændrede sig mellem parterne under mæglingen?

	Procent
1 – Blev lavere	20
2	37
3	27
4	12
5	3
6 – Blev højere	1
I alt.....	100

Endelig bad vi mæglerne vurdere, hvordan de selv synes, mæglingsprocessen gik. I næsten tre fjerdedele af sagerne vurderer mæglerne, at processen er gået godt (73% på niveau 1-2). Godt hver femte mægling gik nogenlunde (22% på niveau 3-4), mens kun få mæglinger er gået dårligt (5% på niveau 5-6).

Hvordan vurderer I (mæglerne) selv, at selve mæglingsprocessen gik?

	Procent
1 – Godt.....	37
2	36
3	16
4	6
5	4
6 – Dårligt.....	1
I alt.....	100

Tabellen nedenfor viser, at der er sammenhæng mellem udviklingen af konfliktniveauet under mæglingen og det konfliktniveau, der var ved afslutningen af mæglingen. De mæglinger, der endte med et lavt konfliktniveau mellem forældrene, har i langt de fleste tilfælde haft et positivt forløb forstået på den måde, at konfliktniveauet er blevet lavere undervejs i løbet af mæglingsprocessen. Derimod har mæglinger, hvor man er endt på et højt konfliktniveau, i de fleste tilfælde haft et forløb, hvor konfliktniveauet ikke er ændret undervejs.

Konfliktniveau, da mæglingen var afsluttet i forhold til ændring af konfliktniveau

	Ændring af konfliktniveau			I alt
	Blev lavere (1-2)	Uændret (3-4)	Blev højere (5-6)	
Lavt konfliktniveau (1-2).....	81	19	0	100
Mellem konfliktniveau (3-4).....	39	61	1	100
Højt konfliktniveau (5-6).....	16	63	21	100

Der kan også konstateres en sammenhæng mellem konfliktniveau, og hvordan mæglerne vurderer, at mæglingen gik. Jo lavere konfliktniveauet var ved afslutningen af mæglingen, des bedre er konfliktmæglingen gået.

Konfliktniveau, da mæglingen var afsluttet i forhold til, hvordan mæglingen gik

	Hvordan gik mæglingen?			I alt
	Godt (1-2)	Mellem (3-4)	Dårligt (5-6)	
Lavt konfliktniveau (1-2).....	93	7	0	100
Mellem konfliktniveau (3-4).....	60	35	5	100
Højt konfliktniveau (5-6).....	35	47	18	100

11.3 Bedre kommunikation

Næste tabel viser, at godt fire ud af ti forældre ½ år efter mæglingen vurderer, at kommunikationen er blevet forbedret som følge af mæglingen. En tilsvarende andel mener, det er det samme. En mindre gruppe på 15% mener, den er blevet værre.

I hvilken grad vurderer du, at konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation mellem dig og den anden forælder?

	Procent
I høj grad.....	19
I nogen grad.....	23
Det er det samme.....	42
Det er blevet værre.....	13
Ved ikke/svært at vurdere	3
I alt.....	100

Der kan ikke konstateres nogen markant forskel mellem fædre og mødre på spørgsmålet om, hvorvidt konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation – det viser følgende tabel.

I hvilken grad vurderer du, at konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation mellem dig og den anden forælder?

(ekskl. "ved ikke")

Opgjort for fædre og mødre

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Fædre.....	19	21	42	18	100
Mødre.....	20	25	44	11	100

Derimod er der forskel, når vi ser svarene ud fra forældrenes konfliktniveau. Des lavere konfliktniveau, der er mellem forældrene, des bedre synes konfliktmæglingen at have hjulpet.

I hvilken grad vurderer du, at konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation mellem dig og den anden forælder?

(ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter mæglernes vurdering af konfliktniveau

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Lavt konfliktniveau.....	24	27	39	10	100
Mellem konfliktniveau....	17	21	50	12	100
Højt konfliktniveau*	10	17	43	30	100

*Kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Næste tabel viser forskellen på vurdering af, om kommunikationen er blevet bedre for forældre, der indgik en aftale og har overholdt den, forældre der indgik en aftale, som ikke er overholdt, og endelig forældre, der slet ikke indgik en aftale.

Det er tydeligt, at forældre, der har indgået en aftale og overholdt den, også er den gruppe, hvor relativt flest synes, at kommunikationen er forbedret. I næste gruppe, hvor der er indgået en aftale, der dog ikke er blevet overholdt, er der omtrent en tredjedel, der mener, at kommunikationen er forbedret. Halvdelen mener, den er uændret, mens den sidste femtedel mener, det er blevet værre. Ser vi endelig på de forældre, der slet ikke indgik en aftale, mener 14%, at kommunikationen er blevet bedre, godt og vel halvdelen mener, den er uændret, mens knap en tredjedel mener, det er blevet værre.

I hvilken grad vurderer du, at konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation mellem dig og den anden forælder?

(ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter om forældrene har en aftale, og om den er overholdt (mæglerens svar)

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Har aftale*/overholdt den*...	35	27	25	4	100
Har aftale/ikke overholdt	5	29	47	20	100
Ingen aftale**	7	7	56	30	100

*Hel eller delvis løsning/mæglerens svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Bedre til at kommunikere og barnets bedste

Mange af de aftaler, der er indgået, handler om kommunikation, og det er vores indtryk, bl.a. fra dialogmøderne med mæglerne, at kommunikationen mellem parrene generelt er en problemstilling, der fylder meget i mæglingerne. Tilsyneladende er en dårlig kommunikation mellem parterne anledning til mange problemer, og omvendt vil en bedring af kommunikationen skabe et forbedret samarbejdsforhold mellem parterne.

Et af de interviewede par fremhæver hver især, at de er blevet bedre til at kommunikere med hinanden uden, at det bliver til skændier og gensidige fornædringer, og at det er en væsentlig effekt af mæglingen, der reelt har større betydning end selve aftalen.

“Vi har brugt aftalen som en retningslinie mellem os. Sådan set har vi brugt alt det, som ikke blev skrevet ned, nemlig det med at have en større tillid og respekt til hinanden samt lytte til hinanden med respekt. Vi har meget brugt den måde, som vi under mæglingen øvede os i at tale på.” (Mand)

Moren hos dette eksspar lægger også meget vægt på det, som de lærte under mæglingen, og fremhæver, at de er blevet mere bevidste om at trække børnene ud af konflikten og tage udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet. Manden siger videre:

“At vi deltog i mæglingen har helt sikkert ændret vores situation. Efterfølgende begyndte vi på det, som vi havde aftalt, og derefter fik vi overskud. Desuden er vi blevet hurtigere til at tage beslutninger, fordi vi nu respekterer og lytter til, hvad den anden siger.” (Mand)

11.4 Anden hjælp

“Efter konfliktmæglingen havde jeg min søn til psykolog, og der fandt man ud af, hvad problemet var. Han havde behov for at være mere sammen med sin far.” (Kvinde)

Det sidste spørgsmål, vi stillede, var, om forældrene havde fået anden hjælp til at løse konflikten, siden de havde været til konfliktmægling. Godt en fjerdedel har modtaget anden hjælp siden konfliktmæglingen. Størst andel findes i gruppen, der havde indgået en aftale under konfliktmæglingen, som ikke er blevet overholdt. En lidt mindre andel findes blandt forældre, der ikke indgik en aftale, mens andelen er endnu lavere blandt de forældre, der har overholdt den aftale, som blev udarbejdet under mæglingen.

Har du modtaget anden hjælp til løsning af konflikten, siden du var til konfliktmægling?

Opgjort efter om forældrene har en aftale, og om den er overholdt (mæglernes svar)

	Procent, der har modtaget hjælp
Alle	26
Har aftale*/overholdt den*	18
Har aftale/ikke overholdt	35
Ingen aftale**	29

*Hel eller delvis løsning/mæglernes svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Endvidere er der nogle af forældrene, som gennem konfliktmæglingen får erkendelse af, at de har brug for psykologisk eller terapeutisk støtte for at komme igennem deres krise eller generelt komme videre efter ophør af samlivet.

12 Fokus på børnene

“Det handler om, at børnene skal have det bedre. Børn har ikke godt af at se forældrene “slå” på hinanden.” (Mand)

Konfliktmæglingen drejer sig grundlæggende om at forbedre situationen for børnene. Selv om det er forældrenes konflikt, mæglingen handler om, er børnenes situation den bagvedliggende problemstilling. Når vi i dette kapitel stiller skarpt på børnene, er det på baggrund af forældrene og mæglerens erfaringer og vurderinger. De har forholdt sig til følgende spørgsmål:

- Om og hvordan børnene bliver inddraget under mæglingen?
- Hvordan de mener, børnene kan inddrages i løsningen af problemet, herunder om de skulle deltage under mæglingen?

Desuden er forældrene blevet bedt om at svare på:

- Hvilken betydning mæglingen efterfølgende har haft for børnenes situation?

12.1 Børnenes behov under selve mæglingen

Selv om børnene ikke direkte deltager i konfliktmæglingen, er det hensigten, at hensynet til dem og deres situation skal være fremherskende på mødet.

Mæglerne arbejder helt bevist på at få forældrene til at se situationen fra børnenes side og få deres behov på banen under mæglingens mødet. Ofte vil det være en af deres væsentligste roller at få sat fokus på, at mæglingens mødes formål er at få forbedret børnenes situation samt at få forældrenes øjne op for, hvilke konsekvenser deres konflikt har for børnene. Et af formålene med konfliktmægling er derfor også at arbejde for, at forældrenes stridigheder dæmpes, så de kan se andre end deres egne behov.

Forældrenes fokus er ofte rettet imod den aktuelle konflikt, der er mellem dem, og derved kommer børnene og deres behov til at spille en mindre rolle. Et “kunstgreb”, som mæglerne kan benytte i den forbindelse, er at henvende forældrenes opmærksomhed meget direkte på børnenes situation, og deres erfaringer er, at netop børnenes perspektiv kan være banebrydende for løsningen af forældrenes konflikt.

Under den beskrivende fase og indledningsvis kan mæglerne fx bede forældrene om at beskrive og fortælle om barnet og eventuelt vise billeder af barnet. Deres erfaringer er, at forældrene, som netop har børnene til fælles, er enige om beskrivelsen af børnene, hvor dejlige de er samt, at det ville være bedst for børnene, hvis forældrene kunne samarbejde. Ofte bliver forældrene stille og eftertænksomme, når der bliver spurgt ind til børnene.

Mæglerne bruger forskellige spørgeteknikker undervejs, fx spørger de om, hvordan forældrene tror, at børnene vil have det med den og den løsning.

En forælder fortæller, hvordan mæglerne var aktive i forhold til at få forældrene til at holde fokus på, hvad der ville være bedst for børnene.

“Børnene var med i rummet. Psykologen lavede en tegning med det store barn i midten og far og mor på hver side, og viste på den måde, at det handler om at løfte ham ud af denne konflikt, og så ligger det mellem far og mor. Det er ikke barnet, der skal skæres midt over, og han skal ikke mærke, at han er genstand for en konflikt.” (Kvinde)

I forbindelse med den aftale, som nogle af forældrene laver, bliver en del af afrundingen på mæglingsmødet for nogle at få drøftet og få lagt retningslinier for, om og hvordan børnene skal informeres samt, hvem der skal gøre det. En del af aftalen kan også være, at forældrene har en samtale med barnet.

I spørgeskemaundersøgelsen spurgte vi forældrene, om der blev taget nok hensyn til børnenes behov under selve konfliktmæglingen. Det mener de fleste forældre, at der gjorde. Lidt mere end en fjerdedel mener dog ikke, at der blev taget nok hensyn.

Blev der taget nok hensyn til børnenes behov under konfliktmæglingen?

	Procent
Ja, i høj grad	41
Ja, i nogen grad	30
Kun i mindre grad.....	20
Nej, slet ikke.....	9
I alt	100

Der er en mindre forskel mellem mødre og fædre, hvad angår spørgsmålet, om der blev taget nok hensyn til børnenes behov. Fædrene er mere delte i deres vurderinger end mødrene.

Der er således både en lidt større andel af fædrene, som synes, der i høj grad blev taget hensyn til børnenes behov, og en lidt større andel, der slet ikke synes det. Der er dog ikke tale om store forskelle i vurderingerne.

Blev der taget nok hensyn til børnenes behov under konfliktmæglingen?

Opgjort for fædre og mødre

Procent	Fædre	Mødre
Ja, i høj grad	43	39
Ja, i nogen grad	25	35
Kun i mindre grad.....	20	19
Nej, slet ikke.....	12	7
I alt	100	100

Det er der derimod, når forældrenes vurderinger ses på baggrund af deres konfliktniveau. Hovedparten af de forældre, hvor mæglerne har vurderet, at der var lavt konfliktniveau, vurderer, at der i høj eller nogen grad blev taget hensyn til børnenes behov. Derimod deler forældre med højt konfliktniveau sig i to nogenlunde lige store dele, hvor den ene del vurderer det positivt, og den anden er mere negativ i vurderingen af, om der blev taget hensyn til børnenes behov.

Blev der taget nok hensyn til børnenes behov under konfliktmæglingen?

Opgjort efter konfliktniveau mellem forældrene (mæglerens vurdering)

Procent	Forældre med lavt konfliktniveau	Forældre med højt konfliktniveau
Ja, i høj grad	50	27
Ja, i nogen grad	30	26
Kun i mindre grad.....	15	24
Nej, slet ikke.....	5	23
I alt	100	100

Når børnene ikke kommer på banen

Nogle forældre befinder sig i en konflikt eller i et magtspil, der overskygger fokus på børnene, og derfor lykkedes det dem ikke at se på konflikten og løsningerne fra børnenes perspektiv. I den sammenhæng fremhæver nogle forældre mæglerens centrale rolle.

En mor fortæller:

“Det lykkedes ikke særlig godt for os at se det objektivt fra børnenes side. Jeg holder hårdt på, at det er bedst, at børnene har et fast og sikkert hjem og base. Han siger, at det er bedst med 50% til hver. At forholde de klare facts som fx, hvordan deres hverdag bedst fungerer i forhold til skole osv., lykkedes ikke for os, fordi magtkampen mellem os forhindrede det. Men mæglerne kunne måske nok have holdt de følelsesmæssige argumenter ude.” (Kvinde)

En anden forælder fortæller:

“Barnet bliver jo ofte skubbet lidt tilbage, fordi lige pludselig handler det ikke om barnet, men om to voksne i stedet for. Men mæglerne var

meget gode til at minde os om, at vi hele tiden skulle huske, hvad der var bedst for vores barn. I konflikten som blev meget personlig, blev vores barn draget ind igen. Det var klart mæglerne, der fik drejet perspektivet.” (Kvinde)

I nogle tilfælde er det et bevidst valg fra forældrenes side, at børnenes situation ikke skal inddrages i mæglingen. Fokus i mæglingen er at opnå bedre samarbejde og kommunikation mellem forældrene for på den måde indirekte at sikre bedre forhold for børnene.

En far fortæller således, at formålet med mæglingen klart var at opnå en bedre kommunikation mellem ham og hans tidligere kone. De var begge enige om, at problemerne udelukkende handlede om deres måde at kommunikere på, og det var igennem mæglingen muligt at forbedre dette. Udbyttet for barnet var således indirekte, idet mæglingen skabte grobund for et forbedret samarbejde mellem forældrene.

12.2 Er børnenes situation efterfølgende forbedret?

Et væsentligt spørgsmål er, om børnenes situation er blevet forbedret på længere sigt. 42% af forældrene mener efter ½ år, at børnenes situation er blevet forbedret som følge af konfliktmæglingen. Godt en tredjedel mener, børnenes situation er den samme, mens resten mener, det er blevet værre for børnene.

Er børnenes situation forbedret som følge af konfliktmæglingen?

	Procent
I høj grad	19
I nogen grad	23
Det er det samme.....	38
Det er blevet værre	15
Ved ikke/svært at vurdere	4
I alt.....	100

På dette spørgsmål kan der ses en vis forskel mellem fædre og mødre, idet lidt større andel af mødrene mener, at mæglingen har forbedret børnenes situation, mens en større andel blandt fædrene mener, det er blevet værre.

Er børnenes situation forbedret som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke/svært at vurdere")

Opgjort for fædre og mødre

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Fædre	14	20	46	20	100
Mødre.....	24	27	37	13	100

Der kan også konstateres forskel mellem forældrene med lavt og højere konfliktniveau. Størst andel blandt forældre med lavt konfliktniveau har oplevet, at mæglingen har forbedret børnenes situation.

Er børnenes situation forbedret som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke/svært at vurdere")

Opgjort efter mæglernes vurdering af konfliktniveau

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Lavt konfliktniveau	26	28	33	14	100
Mellem konfliktniveau...	14	23	45	18	100
Højt konfliktniveau*	11	14	57	18	100

*kun få forældre med "højt konfliktniveau" har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Næste tabel viser, at størst andel blandt forældre, der har indgået en aftale og overholdt den, mener, at børnenes situation er forbedret. En betydelig mindre andel blandt forældre, der ikke har overholdt aftalen, synes børnenes forhold er forbedret. Og en endnu lavere andel blandt forældre, der slet ikke nåede frem til en aftale, mener, at børnenes situation er forbedret.

Blandt forældre, der har overholdt aftalen, mener få, at børnenes situation er forværret, mens det gælder for en noget større andel blandt de forældre, der ikke har overholdt aftalen eller ikke har haft en aftale.

Er børnenes situation forbedret som følge af konfliktmæglingen?

(ekskl. "ved ikke")

Opgjort efter om forældrene har en aftale, og om den er overholdt (mæglernes svar)

Procent	I høj grad	I nogen grad	Det samme	Blevet værre	I alt
Har aftale*/overholdt den*...	38	28	27	6	100
Har aftale/ikke overholdt	5	26	43	26	100
Ingen aftale**	10	7	62	21	100

*Hel eller delvis løsning/mæglernes svar + fuldstændig eller det meste af aftalen overholdt/forældrenes svar

**Kun få forældre uden aftale har deltaget, derfor må tallene tages med forbehold

Mæglingen har haft en positiv betydning

Selv om vi ikke direkte via interview med børnene kan påvise en effekt i forhold til dem, er der ingen tvivl om, at mæglingen i mange tilfælde har været et led i en positiv udvikling, hvor konfliktniveauet mellem forældrene generelt er dalet, og samarbejdet og kommunikationen blevet bedre. Der

med må det også formodes, at børnenes situation generelt er forbedret. Tre forhold trækkes frem, som betydende for børnene:

- Børnene overværer ikke længere forældrenes skænderier.
- Konkrete forandringer til børnenes fordel.
- Forældrene har rykket deres fokus i retning af, hvad der er bedst for barnet.

Nogle forældre peger på, at det især har forbedret barnets situation, at de har lavet aftaler, som bevirker, at de *“ikke længere skændes hen over hovederne på børnene”* ved hver eneste møde. Andre er helt holdt op med at mødes for at undgå, at børnene udsættes for disse konfrontationer mellem deres forældre.

“Mæglingen har haft stor betydning set fra børnenes perspektiv. Det har betydning, at deres forældre ikke mere skændes... Før mæglingen skulle jeg gå efter et kvarter, fordi relationen mellem mig og ekskonen var anspændt og konfliktfyldt. Nu bliver der en slags familieatmosfære, og det er godt for børnene. Børnene føler sig ikke splittet, fordi nu kan forældrene mødes uden, at de skændes, eller at en af dem brat går.” (Mand)

En anden mand oplever, at mæglingen har haft positiv betydning for barnet, fordi det ikke overværer diskussionerne mellem forældrene. På den anden side oplever barnet den tavse fjendtlighed mellem forældrene, men faren vurderer, at det trods alt er bedre.

“Jeg ved sådan set ikke om vores aftale har haft nogen betydning for vores datter, fordi jeg har ikke kunne mærke forskel på hende... Men det har jo nok haft en betydning, fordi nu ser hun os ikke stå og diskutere. Nu oplever hun bare den kulde, der er, fordi nu afleverer jeg bare og går – og vinker så op til vinduet. Det kunne jo undgås ved, at jeg fik lov til at aflevere hende i institutionen.” (Mand)

Andre forældre peger på *konkrete forandringer* af bestemte forhold, der betyder, at børnenes situation er forbedret. Der kan fx være tale om sikkerhed i forhold til, hvor barnets hjem er, eller tryghed forbundet med, at der nu er faste rammer for, hvornår barnet skal være hos henholdsvis mor eller far.

“Der blev lavet aftaler om, at de skulle blive hos mig indtil mandag morgen i stedet for at blive hentet søndag aften. Det var det, børnene ønskede, og det er det, der er kommet ud af konfliktmæglingen.” (Mand)

Som det også fremgår af dette citat, er børnenes ønsker også inddraget i den aftale, forældrene laver.

Desuden viser datamaterialet en tendens til, at *forældrene har rykket deres fokus i retning af barnets bedste*. Det bliver understreget i interviewene, at barnet ikke skal mærke, at det er genstand for en konflikt, eller at de ikke skal være mæglere i forældrenes konflikt. Nogle siger fx at:

“Vores søn har været bolden, som er blevet sparket mellem os.”
(Mand)

“Enhver kan sige sig selv, at når man ikke bor sammen, så bor man ikke sammen med sine børn, og så kan man ikke dele dem i to,”
(Kvinde)

En af hovedindfaldsvinklerne til konflikten for forældrene er argumenterne om barnets bedste. Bag forældrenes argumentationer for den ene eller anden løsning i mæglingen og bag de ønsker, de har til samvær, forældremyndighed osv., ligger i de fleste tilfælde en argumentation, der bygger på, at en given løsning, ordning eller ændring kun har gyldighed, hvis det henviser til, hvad der er bedst for barnet. Det vil sige, at det er hensynet til barnet, der går forud for et hvilket som helst andet argument, når det drejer sig om samarbejdet om børnene.

Barnets bedste er så at sige et forhold, der står over alle andre forhold, når det drejer sig om samarbejdet om børnene. Problemerne mellem forældrene viser sig på den måde i to forhold:

For det første er forældrene langt fra enige om, hvad der er godt for barnet. Forældrenes uenigheder drejer sig i nogle tilfælde om, hvad der generelt er godt for barnet, altså at forældrene er uenige om fælles beslutninger vedrørende barnet. Det kan fx dreje sig om uenighed om almindelig opdragelse eller de regler, man har fastsat i forhold til barnet (sengetider, madvaner, skolevalg osv.). Det drejer sig i andre tilfælde om, at den ene forælder ikke synes om, hvad der sker, når barnet er sammen med den anden forælder. Det kan også handle om generelle opdragelsesmæssige forhold, men også om, at den ene forælder fortager sig noget med barnet, som den anden forælder ikke kan bifalde.

For det andet er spørgsmålet, om det faktisk altid er barnets bedste, det drejer sig om, når forældrene forhandler. Man kan sige, at et argument om, at “den og den løsning er god for barnet”, i langt de fleste tilfælde vil overtrumfe et argument om, “at den og den løsning er god for mig”. Alle er altså klar over, at hensynet til barnet har første ret, og argumenter for ændringer, nye aftaler osv. vil derfor blive begrundet i dette forhold uanset, at det faktisk er andre forhold, der er på spil.

Ingen direkte betydning

Andre mener ikke, at aftalen har haft nogen direkte betydning for børnene. En mulig årsag hertil kan være, at forældrene ikke tidligere havde barnet direkte involveret i konflikterne.

“Jeg tror ikke, at vores barn har mærket nogen forskel, fordi vi diskuterer ikke foran hende. Slet ikke.” (Kvinde)

En anden forklaring kan være, at den aftale, forældrene er nået frem til, ikke involverer barnet. Eller de vurderer, at aftalen ikke har haft den ønskede effekt i forhold til barnets situation.

Negativ betydning

Endelig er der forældre, der vurderer, at mæglingen og aftalen efterfølgende nærmest har haft en negativ effekt på børnenes situation. Der kan være dele af aftalen, som forældrene vurderer som positive set fra barnets perspektiv, men andre dele af aftalerne som strider imod deres opfattelse af, hvad der ville være bedst for børnene. En far fortæller:

“Nu må jeg komme ind i huset og hente børnene, men jeg må ikke komme med til deres fødselsdag, og det er noget børnene undrer sig over. Jeg vil gerne have, at børnene ved, at jeg – deres far – gerne vil være sammen med dem ... Jeg vil ikke have, at mine børn, når de bliver teenagere, har grund til at være sure på mig, fordi jeg ikke har været der for dem. Der er fædre nok, som ikke gider se deres børn, så jeg kan ikke forstå, hvorfor det skal være sådan en kamp, når man gerne vil være der for sine børn.” (Mand)

En anden forælder, som har en meget kritisk og negativ vurdering af mæglingsmødet, mener også, at mæglingen har haft en negativ betydning for børnene, fordi forældrenes diskussioner under mæglingen fik deres konflikt til at eskalere. Den anden forælder hos dette par fortæller, at sønnen efterfølgende har fået vanskeligheder, hvilket hun mener delvis hænger sammen med den aftale, som forældrene fik lavet på mæglingsmødet. På den anden side har hun vanskeligt ved at se, hvilke aftaler de ellers kunne have truffet.

12.3 Hvordan kan børn inddrages i løsning af problemet?

Forældrene er blevet spurgt om, hvordan børnene kan inddrages i løsning af problemet.

Hovedparten af forældrene er enige om, at børn ikke skal deltage på selve mæglingsmødet, og det er også den generelle holdning, at børn ikke skal inddrages i løsning af problemet. Argumenterne herfor er for det første, at børnene ikke er problemet, og de bliver ikke betragtet som aktør i forhold til problemet og heller ikke i forbindelse med løsningen af det. Nogle forældre mener, at børnene allerede er alt for involveret i de voksnes problemer, og at det netop handler om at forsøge at fratage dem denne rolle. For det andet er argumenterne knyttet til børnenes alder. Kun få af de forældre, der deltager i konfliktmægling, har børn over 12 år.

Nogle fremhæver, at det er et meget vanskeligt spørgsmål, og at de er meget i tvivl om børnenes inddragelse både i forhold til, hvorvidt de skal inddrages, og hvis de skal, hvordan.

Der skal spørges ind til de unges synspunkter, eller de unge skal høres, og deres synspunkter skal være med til at danne udgangspunkt for løsningen af problemet, mener nogle forældre til større børn. De ser de unge som part i forhold til løsningen. Det kan enten være forældrene eller professionelle fx børnesagkyndige, som hører børnene og bringer deres synspunkter med ind i mæglingen. Både forældre og mæglere fremhæver i denne forbindelse, at det er vigtigt, at forældrene respekterer barnets meninger.

Orientering om konfliktmæglingsmødets resultater ser nogle af forældrene som måden, børnene skal inddrages på.

Mæglernes holdninger til spørgsmålet om børnenes inddragelse adskiller sig ikke fra forældrenes. *“Mægling kan sammenlignes med et aftenmøde, når børnene er gået i seng”*, siger en af mæglerne. At børnene ikke skal deltage på mæglingsmøderne sammen med forældrene, bliver også forklaret med, at børnene ofte er i en loyalitetskonflikt mellem forældrene, og at de skal beskyttes fra at blive inddraget i forældrenes strid.

Nogle mæglere ser måske en mulighed i, at ældre børn i fx teenagealderen kunne deltage, hvis det var relevant i forhold til problemstillingen. Også set i lyset af børns inddragelse generelt i dag og børn som aktører i eget liv osv. Men de understreger, at der ville være tale om en stor udfordring for mæglerne.

Andre ser en mulighed i, at konfliktmæglingen mellem forældrene kunne suppleres med eller ses i sammenhæng med rådgivning i forhold til barnet eller kombineres med det. Nogle mæglere har imidlertid også dårlige erfaringer fra sager, hvor den børnesagkyndige først talte med den unge, og derefter på mæglingsmødet fremlagde den unges synspunkter. Mæglerne stiller spørgsmålstejn ved denne form, fordi forældrene vil læse resultaterne af samtalen meget forskelligt, når de er i konflikt og slås om, hvad barnet har sagt. Desuden er mægling ikke for problemstillinger, som kræver samtaler med børn eller børnesagkyndig rådgivning. De sager skal slet ikke videresendes til konfliktmægling ifølge de formelle retningslinier.

Børn skal ikke deltage i mæglingsmødet

Konfliktmægling er en metode, hvor forældrene mødes uden, at børnene er direkte involveret.

Man kunne måske forestille sig, at nogle børn kunne have deltaget i mæglingen. Det er der imidlertid, som allerede nævnt, kun ganske få forældre, der er enige i, hvilket fremgår af næste tabel.

Tror du barnet/børnene kunne have deltaget i konfliktmæglingen?

	Procent
Ja, helt sikkert	3
Ja, sikkert	8
Nej, sikkert ikke	14
Nej, helt sikkert ikke	67
Ved ikke.....	8
I alt	100

Samme spørgsmål har vi set nærmere på i forhold til børnenes alder. Det vil sige, at vi har skelnet mellem forældre, der kun har børn under 12 år, og forældre, der har mindst et barn over 12 år. På denne baggrund viser der sig en forskel, idet en større andel af forældre med lidt ældre børn end med yngre børn godt kunne forestille sig, at børnene var med til konfliktmæglingen. Der er dog stadig et flertal, der ikke kunne forestille sig det.

Tror du barnet/børnene kunne have deltaget i konfliktmæglingen?

Procent	Forældre med børn under 12 år	Forældre med mindst et barn på 12 år og derover
Ja, helt sikkert	3	5
Ja, sikkert	6	18
Nej, sikkert ikke	13	20
Nej, helt sikkert ikke	73	48
Ved ikke.....	6	8
I alt	100	100

En forælder, som godt kunne forestille sig, at barnet kunne deltage i mæglingen, tager imidlertid det forbehold, at det må komme an på barnets aktuelle psyke og den situation, som barnet er i på det pågældende tidspunkt. Der stilles således spørgsmål ved, om barnet måske vil kunne magte at stå i en loyalitetskonflikt mellem forældrene på sådant et møde.

En model, som nogle forældre peger på, er, at børnene indirekte kunne deltage i mæglingen. For de ældste børn kan det måske være vigtigt, at deres ønsker og holdninger kommer mere direkte med i mæglingen. En forælder udtrykker således, at hendes søn kunne man (mæglerne) sagtens spørge om hans mening, netop fordi han er 12 år. Men hun afviser, at han direkte skulle deltage i mæglingen, fordi det ville være ubehageligt for ham at overvære forældrenes dialog om de problemstillinger, som var oppe under mæglingen.

Bilag

- Bilag 1 – Visitation
- Bilag 2 – Tabeller
- Bilag 3 – Metode
- Bilag 4 – Diverse skemaer

Visitation

Når en forælder henvender sig til statsamtet kan vedkommende få tilbud om et møde med en sagsbehandler, mægling eller rådgivning. Forældrene kan enten acceptere eller afslå tilbuddet om mægling. De, som accepterer, kan enten deltage i et mæglingsmøde eller aflyse det inden, det finder sted.

Dette kapitel handler om visitation. Datagrundlaget er dels dialogmøder med mæglere fra statsamterne dels resultaterne fra et registreringsskema om visitation, som i en periode er udfyldt i fire statsamter, og som dækker alle henvendelser til statsamterne. Der er imidlertid usikkerhed forbundet med disse resultater, fordi det tyder på, at skemaerne ikke er udfyldt efter de samme retningslinier i de fire statsamter. Derfor må der tages forbehold for de statistiske resultater i dette kapitel.

De egnede og mindre egnede sager

Ifølge retningslinierne for konfliktmægling bør forældre, som har misbrugsproblemer, er psykisk syge eller i alvorlig krise, eller som ikke taler dansk, ikke blive visiteret til konfliktmægling.

Det er den enkelte sagsbehandler, som skønner, om forældrene har nogle af disse problemer. Det kan være vanskeligt, fordi sagsbehandleren ikke altid har stor viden at træffe denne afgørelse ud fra.

For eksempel vil de fleste forældre være i en eller anden krisesituation, fordi de er gået hver til sit. Sagsbehandlerne oplever, at det kan være vanskeligt at afgøre, hvorvidt de er for skrøbelige i forhold til at klare krisen. Kendetegn som sygelig vrede og/eller gråd kan indikere, at mægling ikke er velegnet. Mæglerne har da også erfaringer med uheldige mæglinger, som fx skyldes, at en af forældrene havde et misbrug.

Herudover kan der være tale om særlige sager eller typer af sager, hvor det enkelte statsamt eller den enkelte sagsbehandler enten altid tilbyder eller oftest undlader at tilbyde mægling.

Spørgsmålet står oftest mellem at tilbyde rådgivning eller mægling. I et statsamt havde man valgt at tilbyde mægling i alle sager, hvor der er en konflikt mellem forældrene.

I et andet statsamt undlader man fx at tilbyde mægling, hvis det skønnes, at sagen reelt kun kan løses ved en afgørelse i statsamtet eller retten. Det gælder således særligt sager om placering af forældremyndigheden.

Mæglernes erfaringer peger på forskellige forhold, som medvirker til at gøre sagen mere eller mindre egnede til konfliktmægling. De velegnede sager er fx: Når forældrene er åbne, er indstillet på at arbejde med problemerne, eller hvor processen mellem parterne er gået i gang forud for mæglingsmødet, og hvor mødet kan ses som en afslutning på et forløb.

De mindre egnede sager er fx sager, hvor forældrene ikke ønsker at flytte sig, og som ikke er imødekommende i forhold til partneren. Det kan være forældre, som er i et meget ulige forhold, og hvor forældrene ikke vil rykke sig, selv om de kan se, at det giver problemer for barnet. Man kan måske også sige de retfærdighedssøgende forældre. Eller nye konflikter, hvor parterne kan stå i en meget ulige situation. Det kan være, at den ene forælder er mere påvirket af adskillelsen end den anden. Der kan også være tale om sager, hvor problemstillingen er relativ enkel og kan løses i løbet af en times rådgivning, hvor den ene part ikke er forhandlingsvillig, men fx bare sidder der, fordi vedkommendes advokat har sagt, at de skal deltage.

Og nogle sager, der umiddelbart lader til at være velegnede, viser sig i praksis at være vanskelige at mægle i, fordi den ene forælders motiv til deltagelse som udgangspunkt reelt ikke er at indgå i en konstruktiv dialog med den anden, men tværtimod det modsatte. Og omvendt har det også vist sig, at der er i nogle tilfælde kommer et godt resultat ud af mæglinger, der umiddelbart ikke virker lovende, når sagsbehandlerne i statsamterne visiterer til mæglingen.

Intet tilbud, mægling eller rådgivning

Der er foretaget en registrering af alle henvendelser i en cirka tre måneders periode i fire statsamter: Århus, Nordjylland, Sønderjylland og Roskilde.

Statsamterne har registeret sagens gang fra forældrenes henvendelse, til der er truffet afgørelse om, hvorvidt forældrene ikke skulle have noget tilbud eller, om de skulle have rådgivning eller konfliktmægling. Det gælder alle nye sager, der drejer sig om forældremyndighed og samvær.

Vi har imidlertid valgt ikke at fokusere på forskellene amterne imellem. Dels fordi der er usikkerhed om, hvorvidt forskellene skyldes amternes måde at udfylde registreringsskemaet på, dels fordi der ikke her er tale om en analyse af de forskellige statsamters praksis.

Registreringen omhandler i alt 656 henvendelser til de fire statsamter, heraf over halvdelen i Statsamtet Århus.

Hvilke tilbud fik forældrene?

Procent	Sagsbehand- ling	Både konflikt- mægling og råd- givning	Kun konflikt- mægling	Kun børnesag- kyndigrådgiv- ning	I alt N=656
I alt	57	19	5	19	100

Ud af de 656 henvendelser fik mere end halvdelen af forældrene almindelig sagsbehandling. En femtedel fik både tilbudt konfliktmægling og børnesagkyndig rådgivning, en tyvendedel fik specifikt tilbudt konfliktmægling, mens den sidste femtedel udelukkende blev tilbudt børnesagkyndig rådgivning.

Næste tabel viser, at 2% af de henvendelser, forældrene kommer med til statsamtet, ender med konfliktmægling, mens 8% ender med børnesagkyndig rådgivning.

Hvilke tilbud blev gennemført?

Procent	Sagsbehandling eller intet tilbud gennemført	Konfliktmæg- ling	Børnesagkyndig rådgivning	I alt N=656
I alt	90	2	8	100

De typiske begrundelser for ikke at give forældrene noget tilbud var:

- *Enighed mellem forældrene:* På baggrund af enighed mellem forældrene om samvær eller forældremyndighed anses det som unødvendigt at tilbyde mægling eller rådgivning. Enighed under vilkårsforhandlinger.
- *Mindre ændringer:* Der har kun været tale om ansøgninger om mindre ændringer i forbindelse med samvær, og derfor fik forældrene ikke noget tilbud.
- *Formelle begrundelser:* Parterne talte ikke dansk, psykiske problemer, misbrugere osv.
- *Praktiske grunde:* Forældrene mødte ikke op, sagen skal behandles i et andet statsamt. Sagen skal afgøres i retten.
- *Manglende motivation hos forældrene:* Den ene part ønskede ikke at deltage i mægling eller modtage rådgivning. Parterne ønskede ikke at mødes.
- *Vurdering af, at tilbuddene ikke egner sig til forældrene:* Parterne har prøvet mægling eller rådgivning før uden resultat.
- *Der forventes ingen ændring ved rådgivning/mægling:* Statsamtet havde tidligere truffet afgørelse i samme sag om samme emne. Ansøgningen var helt urealistisk i forhold til forventede muligheder.

Vi spurgte statsamterne, hvad begrundelsen var for, at det eller de bestemte tilbud blev givet til forældrene. Det fremgår tydeligt, at sagsbehandlerne i hver enkelt sag har taget stilling til, om forældrene skulle gives et tilbud og i givet fald hvilket tilbud.

I tilfælde, hvor forældrene blev tilbudt enten mægling eller rådgivning, er følgende begrundelser typiske:

- *Lovkrav* – standardtilbud for forældre i den situation.
- *Forventet god effekt*: Gavnligt for begge forældre. Kendskab til parterne. Brug for individuel løsning. “Det kunne ikke blive værre”. Forældrene var usikre på, om de gjorde det rigtige. Højt konfliktniveau.
- *Motiverede forældre*: Forhandlingsvillige. Manglede hjælp til at komme videre.

I nogle tilfælde har forældrene kun fået tilbudt rådgivning (og ikke mægling). Begrundelserne herfor er typisk:

- *Lovgivningskrav*.
- *Forventer ingen effekt ved mægling*: Forældrene er ikke forhandlingsvillige. Parterne har prøvet mægling før uden effekt. Højt konfliktniveau. Ikke “modne” til mægling. Ubalance i forholdet.
- *Udtrykt ønske fra forældre*.
- *Sagen ikke egnet*: Fx fordi den verserer ved domstolene.
- *Hensyn til barnet*. Statsamtet ønskede at høre barnets mening.

I færre tilfælde har forældrene kun fået tilbudt mægling. Her er begrundelserne fx følgende:

- *Motiverede forældre*: Aftalestabile.
- *Ønske fra forældre*: Bad selv om det.

Flest nye sager

Spørgsmålet er, hvad der karakteriserer visitationen til de forskellige tilbud. Det første spørgsmål drejer sig om, hvor mange gange forældrene har henvendt sig til statsamtet i forhold til, hvilket tilbud de fik. Af nedenstående tabel fremgår det, at forældre, der henvender sig første gang, generelt får et bredere tilbud, herunder konfliktmægling, mens forældre, der tidligere har været mange gange i statsamtet, sjældnere modtager tilbud om mægling.

Hvilke tilbud fik forældrene?

Opgjort efter hvilken gang det er forældrene henvender sig til statsamtet

Procent	Sagsbehandling	Både mægling og rådgivning	Kun konfliktmægling	Kun børnesagkyndig rådgivning	I alt
Forældre, der henvendte sig første gang	50	23	7	20	100
Forældre, der har henvendt sig 1-4 gange før	61	19	4	16	100
Forældre, der har henvendt sig 5 + gange før	68	9	2	22	100
I alt.....	57	19	5	19	100

Næste tabel viser forskellen i, hvilket tilbud forældrene fik, opgjort efter, hvad den sag drejede sig om, som de har henvendt sig vedrørende.

Ser vi først på forældre, der har henvendt sig om problemer vedrørende samvær eller forældremyndighed, afviger disse ikke meget fra gennemsnittet (nederste vandrette række). Andelen, der modtager sagsbehandling, svarer nogenlunde til det generelle billede, og andelen, der både har modtaget tilbud om mægling og rådgivning, svarer også til gennemsnittet.

Derimod er der mindre forskelle i forhold til, om forældrene kun har fået tilbud om mægling eller rådgivning. Blandt forældre, der har henvendt sig om samvær, er andelen, der har modtaget tilbud om rådgivning, lidt lavere end gennemsnittet, mens andelen er lidt højere blandt forældre, der har henvendt sig om forældremyndighedssager.

Ser vi derimod på gruppen af forældre, der både har henvendt sig om forældremyndighed og samvær, ser billedet noget anderledes ud, idet en noget større del af disse forældre har fået et tilbud om enten mægling og/eller rådgivning.

Hvilke tilbud fik forældrene?

Opgjort efter hvad sagen drejede sig om

Procent	Sagsbehandling	Både mægling og rådgivning	Kun konfliktmægling	Kun børnesagkyndig rådgivning	I alt
Forældre, der henvendte sig om samvær	61	19	5	15	100
Forældre, der har henvendt sig om forældremyndighed	57	19	2	22	100
Forældre, der har henvendt sig om samvær og forældremyndighed	33	28	9	30	100
I alt	57	19	5	19	100

Hvem tilbyder mægling?

Visitationspraksis og prioritering af tilbuddet om konfliktmægling har tilsyneladende været forskellig i landets statsamter. I nogle amter har mægling været meget højt prioriteret, og konfliktmægling er blevet tilbudt forældrene frem for andre tilbud. I andre amter har der ikke været det samme fokus på tilbuddet.

Nogle statsamter melder om, at det især i starten var de sagsbehandlere, der selv var uddannede mæglere, der i de fleste tilfælde visiterede til konfliktmægling. Efterhånden har det dog jævnet sig ud således, at også sagsbehandlere, der ikke er uddannet som mæglere, visiterer til mægling.

Et spørgsmål i registreringen i de fire statsamter er derfor, om der kan ses forskel i visitationen til henholdsvis mægling og rådgivning mellem sagsbehandlere, der selv er mæglere og sagsbehandlere, der ikke er mæglere.

Hvilke tilbud fik forældrene?

Opgjort efter hvem, der besluttede hvilket tilbud, der skulle gives

Procent	Både mægling og rådgivning	Kun konfliktmægling	Kun børnesagkyndig rådgivning	I alt
Sagsbehandlere, der er mæglere	44	14	42	100
Sagsbehandlere, der ikke er mæglere	49	8	44	100

Tabellen viser, at der er en vis forskel, idet sagsbehandlere, der selv er mæglere, oftere specifikt tilbyder mægling end sagsbehandlere, der ikke er mæglere.

Hvordan blev tilbuddet givet?

Den information, statsamterne giver forældrene, varierer. I nogle statsamter visiteres forældrene via telefon eller via skriftlig tilmelding, mens andre statsamter helst kun visiterer til mægling efter en forudgående personlig samtale med forældrene.

Civilretsdirektoratet har udarbejdet en pjece til forældrene, hvor de mest nødvendige oplysninger findes. Nogle statsamter har dog selv peppet pjecen lidt op for at gøre den tydeligere og mere appetitlig.

Som næste tabel viser, er der forskel på, hvilken måde tilbuddet blev givet på alt efter, om det var konfliktmægling, børnesagkyndig rådgivning eller begge dele. Blandt forældre, der både har fået tilbudt mægling og rådgivning, har godt halvdelen fået tilbuddet på et møde i statsamtet og i nogle tilfælde også telefonisk eller skriftligt. Andelen, der har fået tilbuddet på et møde, er lavere blandt de (få) forældre, der kun blev tilbudt mægling og lavere endnu blandt de forældre, der kun fik tilbudt rådgivning. Den højeste andel, der har fået tilbuddet telefonisk, findes blandt forældre, der specifikt er blevet tilbudt mægling. Ser vi på de forældre, der kun har fået et skriftligt tilbud, er andelen højest blandt forældre, der kun har fået tilbud om børnesagkyndig rådgivning, mens den er lavest blandt forældre, der specifikt har modtaget tilbud om mægling.

Hvornår/hvordan blev de forskellige tilbud givet?

Procent	Både mægling og rådgivning	Kun konfliktmægling	Kun børnesagkyndig rådgivning
	På et møde i statsamtet + evt. telefonisk og/eller skriftligt.....	55	46
Gennem telefonen + evt. skriftligt	4	21	5
Kun skriftligt	41	32	60
I alt	100	100	100

Samlet set betyder dette, at forældre, der tilbydes mægling, oftere får tilbudet personligt enten på et møde eller via telefonen. Mens forældre, der kun tilbydes børnesagkyndig rådgivning, meget oftere kun får et skriftligt tilbud.

Forskelle mellem mødre og fædre

Næste tabel viser, at der kun kan konstateres mindre forskelle i, hvad fædre og mødre ønsker, når de får de forskellige tilbud. Ser vi først på de forældre, der både er blevet tilbudt mægling og rådgivning, kan man se, at 60-63% ikke ønskede nogen af tilbuddene. Cirka 6-7% ønskede begge dele, 16-17% ønskede konfliktmægling, og 15-17% ønskede børnesagkyndig rådgivning.

Blandt de forældre, der specifikt fik tilbud konfliktmægling, er der heller ikke nogen væsentlig forskel. 30-33% ønskede ikke tilbuddet, 59-63% sagde ja, mens resten havde andre ønsker. Derimod kan der ses en mindre forskel, når vi ser på forældre, der kun blev tilbudt børnesagkyndig rådgivning. Her er der større andel blandt mødre, der ikke ønskede tilbuddet, mens større del af fædrene sagde ja til tilbuddet.

Hvad ønskede forældrene?

Procent	Tilbud om både mægling og rådgivning		Kun tilbudt konfliktmægling		Kun tilbud om børnesagkyndig rådgivning	
	Mor	Far	Mor	Far	Mor	Far
Ønskede ikke nogen af tilbuddene.....	63	60	33	30	66	57
Ønskede mægling og rådgivning.....	6	7	0	4	0	0
Ønskede mægling	16	17	59	63	0	1
Ønskede rådgivning	15	17	7	4	34	42
I alt	100	100	100	100	100	100

Samtidig viser skemaet, at en relativ stor del af forældrene, der specifikt fik tilbudt mægling sagde ja, når man sammenligner med dem, der fik tilbudt børnesagkyndig rådgivning. Ser vi på de forældre, der både fik tilbudt mægling og rådgivning, viser det sig, at nogenlunde lige stor andel sagde ja til

det ene og til det andet. Vi spurgte endvidere mæglerne, hvad årsagen var til, at forældrene ikke ønskede tilbuddet. Der er forskellige årsager:

- Uenighed mellem forældrene: Kamp mellem forældrene.
- Den ene part ønsker ikke at møde den anden.
- Den ene ønskede sagen afsluttet.
- Mente ikke, det ville ændre noget. Troede ikke det ville hjælpe. Kunne ikke se formålet.
- Den ene svarede ikke.
- Mente ikke, der var noget at tale om.
- Forældrene mener, de selv kan indgå aftaler. Fandt selv en løsning på problemerne.
- Kunne ikke på pågældende tidspunkt.
- Havde prøvet konfliktmægling. Havde prøvet rådgivning.

Forskelle mellem forskellige forældre

Ser vi på forældrenes alder, kan der kun ses mindre forskelle i forhold til, hvilke tilbud de får fra statsamtet. Generelt er det således, at des ældre forældrene er, jo oftere får de almindelig sagsbehandling. Mens de yngste forældre får et tilbud i ca. 45% af tilfældene, får de ældre forældre over 40 år det i knap 40% af tilfældene. Der er ingen væsentlig forskel på, om forældrene tilbydes mægling eller rådgivning.

Endelig har vi set på, om der skulle være forskel på de tilbud, forældrene får på baggrund af, hvem der har forældremyndigheden. Det viser næste tabel.

Hvilke tilbud fik forældrene?

Opgjort efter, hvem der har forældremyndigheden

Procent	Sagsbehandling	Både mægling og rådgivning	Kun konfliktmægling	Kun børnesagkyndig rådgivning	I alt
Fælles forældremyndighed	53	24	4	19	100
Moren har forældremyndighed	60	17	5	19	100
Faren har forældremyndighed	75	17	0	8	100

Det fremgår, at har forældrene fælles forældremyndighed, tilbydes de i flere tilfælde et af statsamtets tilbud, mens forældrepar, hvor enten moren eller faren har myndigheden alene, i mindre grad tilbydes mægling eller rådgivning. Forskellen består særligt i, at større andel med fælles forældremyndighed bliver tilbudt både mægling og rådgivning. Det bør nok nævnes, at antallet af sager, hvor faren har forældremyndigheden alene, er begrænset.

Bilag 2

Tabeller

Dette bilag indeholder de statistiske fremstillinger, som vi henviser til undervejs i rapporten.

Tabel 1: Flest forældre i 30erne (kapitel 2)

Forældrenes alder?	Procent
-29 år.....	12
30-39 år.....	55
40 år og derover.....	33
I alt	100

Tabel 2: Antallet af børn forældrene har sammen (kapitel 2)

Knap halvdelen af forældrene har et barn sammen, lidt mindre andel har to, mens resten har tre eller flere børn sammen.

Antal børn sammen?	Procent
1 barn.....	48
2 børn.....	41
3 børn.....	9
4-5 børn	2
I alt	100

Tabel 3: Presset til at deltage i konfliktmægling fordelt efter køn (kapitel 3)

Følte du dig presset til at deltage?....			
Opgjort efter køn			
Procent	I høj eller nogen grad	I mindre grad eller slet ikke	I alt
Følte du dig presset af den anden forælder?			
Fædre	16	84	100
Mødre.....	16	84	100
Følte du dig presset af statsamtet?			
Fædre	13	87	100
Mødre.....	14	86	100

Tabel 4: Presset til at deltage? Fordelt efter vurdering af mægling (kapitel 3)**Følte du dig presset til at deltage af den anden forælder?**

Opgjort efter samlet vurdering af selve konfliktmæglingen

Procent	I høj eller nogen grad	I mindre grad eller slet ikke	I alt
Følte du dig presset af den anden forælder?			
Mæglingen var i høj grad vellykket	12	89	100
Mæglingen var i nogen grad vellykket	15	85	100
Mæglingen var i mindre grad vellykket	23	77	100
Mæglingen var slet ikke vellykket	26	75	100
Følte du dig presset af statsamtet?			
Mæglingen var i høj grad vellykket	7	93	100
Mæglingen var i nogen grad vellykket	13	87	100
Mæglingen var i mindre grad vellykket	21	79	100
Mæglingen var slet ikke vellykket	25	75	100

Samme spørgsmål er i næste tabel belyst ud fra forældrenes konfliktniveau. Her ser det ud til, at vurderingen af, om man har følt sig presset af den anden forælder, ikke varierer i forhold til konfliktniveauet mellem forældrene, mens der er en mindre forskel i vurderingen af, om forældrene oplevede, at statsamtet pressede, idet lidt større andel forældre med højt end med lavt konfliktniveau har følt sig presset.

Tabel 5: Presset til at deltage fordelt efter konfliktniveau (kapitel 3)**Følte du dig presset til at deltage af den anden forælder?**

Opgjort efter konfliktniveau (mæglernes vurdering)

Procent	I høj eller nogen grad	I mindre grad eller slet ikke	I alt
Følte du dig presset af den anden forælder?			
Lavt konfliktniveau.....	16	84	100
Mellem konfliktniveau.....	17	83	100
Højt konfliktniveau.....	19	84	100
Følte du dig presset af statsamtet?			
Lavt konfliktniveau.....	11	89	100
Mellem konfliktniveau.....	17	83	100
Højt konfliktniveau.....	18	82	100

Tabel 6: Snakket med nogle om deltagelse (kapitel 3)**Snakkede du med nogen om deltagelse i konfliktmægling, inden du sagde ja til at deltage?**

	Procent (Der kunne gives flere svar)
Nej.....	41
Ja, med nuværende partner/ægtefælle	25
Ja, med tidligere partner/ægtefælle	15
Ja, med venner/familie.....	28
Ja, med en rådgiver (fx advokat/psykolog).....	21
Ja, med andre	6

Tabel 7: Antal mæglingsmøder (kapitel 4)

I langt de fleste sager er der kun afholdt én mægling. I nogle sager er der holdt to mæglingsmøder, og i ganske få tilfælde er der holdt tre eller fire mæglingsmøder.

Hvor mange konfliktmæglingsmøder blev der afholdt?

	Procent
1 mægling	84
2 mæglingsmøder	15
3-4 mæglingsmøder.....	1
I alt	100

Tabel 8: Varighed (kapitel 4)

De fleste mæglingsmøder har varet mellem 2½-3½ time. En del har varet længere, mens færre har taget kortere tid.

Det er naturligt særligt de mæglingsmøder, der har strakt sig over to eller flere gange, der samlet set har varet længst.

Hvor lang tid tog selve mødet/møderne?

	Procent
0-1½ time (inkl.)	2
1½ time-2½ time	13
2½ time-3½ time	43
3½ time-4½ time	21
4½ time-5½ time	11
Mere end 5½ time	10
I alt	100

Tabel 9: Vurdering af konfliktmægling fordelt på køn (kapitel 4)**Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?**

Opgjort for fædre og mødre

Procent	Fædre I høj eller nogen grad	Mødre I høj eller nogen grad	Forskel
Gjorde den anden forælder en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	64	71	7
Fik du et klart indtryk af den anden forælders forslag til løsninger?	75	71	4
Var der vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen?	45	41	4
Fik du forståelse for den anden forælders oplevelse af konflikten?	68	71	3
Er du tilfreds med den fælles formulering af problemerne	77	74	3
Talte den anden forælder nedsættende om dig?	54	51	3
Fik du lov at tale ud?	86	89	3
Blev I enige om, hvilke problemer der skulle behandles i konfliktmæglingen?	78	76	2
Fik du udtrykt dine forslag/ønsker til løsning af problemet	89	87	2
Blev de løsningsforslag, du synes var vigtige, inddraget?	73	75	2
Oplevede du, den anden forælder fik forståelse for din situation?	41	40	1
Var der tid nok?	70	69	1
Fik du udtrykt din egen oplevelse af konflikten?	88	87	1
Gjorde du selv en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	98	98	0

Tabel 10: Stemningen under konfliktmæglingen (kapitel 5)

Næste tabel viser, at der ikke er væsentlig forskel på fædrene og mødrenes vurdering af stemningen under konfliktmæglingen.

Hvordan var stemningen under konfliktmæglingen?

Opgjort for fædre og mødre

	Fædre	Mødre
Procent	Tryk (1-2)	Tryk (1-2)
Tryk/utryk	77	79
	Venlig (1-2)	Venlig (1-2)
Venlig/uvendig	78	80
	Afslappet (1-2)	Afslappet (1-2)
Afslappet/anspændt	58	55

Tabel 11: Vurdering af konfliktmæglingen efter mæglerens vurdering (kapitel 7)

Der er sammenhæng mellem mæglerens vurdering af mæglingsprocessen, og hvordan forældrene vurderer mæglingen. De mæglinger, som mæglerne har vurderet som gode, synes de fleste forældre også er vellykkede, og de mæglinger, der ikke gik så godt, finder forældrene heller ikke så vellykkede.

Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket?

Opgjort efter mæglerens vurdering af, hvordan mæglingsprocessen gik

Procent	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	I alt
Godt	38	42	14	7	100
Mellem	14	36	23	28	100
Dårligt.....	4	17	29	50	100

Tabel 12: Konflikt ved mæglingens afslutning (kapitel 7)

I 16% af mæglingerne fandt forældrene ikke en løsning på deres konflikt, og det gælder hovedsageligt for de forældre, som mæglerne har vurderet til at have et højt konfliktniveau.

Konfliktniveau da mæglingen var afsluttet i forhold til, om parterne fandt en løsning

(Mæglerens besvarelser – samtlige mæglinger)

	Fandt parterne en løsning?			
	Ja	Delvis	Nej	I alt
Lavt konfliktniveau (1-2).....	81	17	2	100
Mellem konfliktniveau (3-4).....	27	55	18	100
Højt konfliktniveau (5-6).....	16	28	56	100

Metode

I dette bilag beskriver vi de metoder, som er anvendt i evalueringen. Det drejer sig om:

1. Spørgeskemaer til forældre, der er udfyldt kort tid efter mæglingen (vedlagt som 1. skema).
2. Telefoninterview med 200 udvalgte forældre ½ år efter mæglingen (vedlagt som 2. skema).
3. Kvalitative interview med 27 forældre (interviewguide og matrix for udvælgelsen er vedlagt, som 3. og 4. liste).
4. Dialogmøde med mæglere (interviewguide vedlagt som 5. liste).
5. Statistik og spørgeskema udfyldt af mægleren i forbindelse med hver mægling (vedlagt som 6. skema).
6. Sagsregistreringsskemaer udfyldt af sagsbehandlere i fire statsamter ved alle nye henvendelser om forældremyndighed og samvær (vedlagt som 7. skema).

Spørgeskema til forældrene

For at få et kvantitativt dækkende billede af forældrenes oplevelse og vurdering af konfliktmæglingen er de blevet bedt om at udfylde et spørgeskema og indsende det til CASA inden 14 dage efter mæglingen. Fremgangsmåden har været, at mæglerne ved afslutningen af mæglingen har givet hver af forældrene en kuvert indeholdende et spørgeskema, et følgebrev fra Civilretsdirektoratet samt en frankeret returkuvert. Der er efterfølgende gennemført en rykkerprocedure, hvor CASA har sendt en påmindelse til de forældre, der ikke havde svaret på spørgeskemaet inden tidsfristen. Sammen med påmindelsen er der sendt et nyt spørgeskema. Svarprocenten er udregnet på baggrund af de afholdte mæglinger i perioden. Desværre har der i nogle tilfælde været tale om, at statsamtet ikke har uddelt spørgeskemaet til forældrene. Vi har efterfølgende søgt at fremsende spørgeskemaer til forældrene, men har ikke i alle tilfælde fået nogen reaktion. Vi har i udregningen af svarprocenten trukket de mæglinger fra, hvor der er gået lang tid, før vi fik kendskab til, at spørgeskemaerne ikke var uddelt.

Svarprocent

	Antal	Procent
Afholdte mæglinger	452 (=904 forældre)	
Fratrukket pga. manglende spørgeskemauddeling i statsamtet	7 (= 14 forældre)	
I alt antal forældre	890	100
Besvarelser	513	58

Samlet set er svarprocenten på 58, hvilket desværre er i underkanten af, hvad der må anses som tilfredsstillende. På den baggrund må resultaterne tages med et mindre forbehold.

Vi har mulighed for at belyse bortfaldet i forhold til køn. Tabellen nedenfor viser, at noget større andel kvinder end mænd har svaret på skemaet. På denne baggrund må der tages yderligere forbehold med hensyn til fædrenes holdninger og vurderinger.

Bortfald – køn

	Antal	Antal besvarelser	Svarprocent
Fædre.....	445	224	50
Mødre.....	445	289	64

Det er muligt ved hjælp af det statistiske databehandlingsprogram at kompensere for denne skævhed, imidlertid har det vist sig, at der ikke er væsentlige forskelle i fædrene og mødrenes besvarelser, og vi har derfor valgt at unklade denne procedure.

En anden måde at belyse bortfaldet på er at se, hvorvidt der er stor forskel på de vurderinger, de forældre foretager i par, hvor kun den ene forælder har svaret i forhold til den gennemsnitlige vurdering.

Bortfaldsanalyse

Hvordan stemte de samlede vurderinger af konfliktmæglingen overens?

	I høj grad vellykket	I nogen grad vellyk- ket	I mindre grad vellyk- ket	Slet ikke vellykket	I alt
Fædres vurdering, hvor begge har svaret	30	41	16	14	100
Fædres vurdering, hvor kun faren har svaret	23	40	18	19	100
Mødres vurdering, hvor begge har svaret	37	37	16	11	100
Mødres vurdering, hvor kun moren har svaret	33	39	15	13	100

Der er nogen forskel, men den er ikke stor. Der er dog en tendens til, at forældre, hvor begge har svaret generelt, er mere positive end forældre, hvor kun den ene har svaret.

Når vi ved, at der generelt er stor sammenfald i forældrenes vurdering, kan man antage, at hvis alle havde svaret, ville den samlede vurdering være en smule mindre positiv. Imidlertid er der tale om marginale forskelle, der ikke rækker ved det samlede billede.

Opfølgende telefoninterview med forældre

Et væsentligt spørgsmål er, om de indgåede aftaler bliver overholdt, og om konfliktmæglingen i øvrigt har haft en effekt. For at få et kvantitativt billede af dette er der gennemført en række korte, opfølgende telefoninterview med forældre, der havde været i konfliktmægling, og som havde udfyldt det første spørgeskema.

Fremgangsmåden har været, at en studentermedhjælper fra CASA har ringet de forældre op, der et halvt år forinden havde deltaget i konfliktmægling og svaret på det første spørgeskema. De forældre, som det ikke har været muligt at komme i kontakt med ved gentagne opringninger, har efterfølgende fået et spørgeskema tilsendt til selvudfyldelse.

Svarprocenten for denne del af undersøgelsen er udregnet i tabellen nedenfor.

Svarprocent	Antal	Procent
Udvalgte forældre	261	
Fratrukket pga. manglende adresseoplysninger og telefonnumre.....	12	
I alt antal forældre	249	100
Besvarelser	206	83

Svarprocenten er på 83, hvilket anses som tilfredsstillende, og tallene skulle på den baggrund være pålidelige og dækkende.

Kvalitative interview med forældre

Med det formål for det første at komme mere i dybden med forældrenes vurderinger og erfaringer med konfliktmægling og for det andet at følge op på effekten af mæglingen har vi foretaget kvalitative interview med 26 forældre. Hovedparten af interviewene er foregået i maj måned 2004. Interviewpersonerne er udvalgt således, at de parvis matcher hinanden for på denne måde at have de to historier om det samme forløb.

Interviewpersonerne er udvalgt parvis på baggrund af spørgeskemaerne, hvor der er blevet spurgt, om de er interesseret i at deltage i et kvalitativt interview. I udvælgelsen har vi bl.a. taget højde for:

- Geografi – forældre fra forskellige statsamter er interviewet.
- Konfliktniveau både forældrepar med højt og lavt konfliktniveau er med.
- Aftaler både forældre som fik lavet en aftale, og nogle som ikke fik.

Interviewene har bl.a. handlet om (se endvidere vedlagte interviewguide):

- Motivation for at deltage.

- Vurdering af konfliktmæglingsmødet.
- Betydningen af mæglingen og forløb efterfølgende.
- Brug af aftalen eller, hvorfor der ikke blev indgået en aftale.
- Børnenes situation og behov.

De kvalitative interview har for det første haft til formål at give uddybninger og nuancer i forhold til forældrenes vurderinger på spørgeskemaundersøgelsen og for det andet give en mulighed for at spørge ind til effekten af konfliktmæglingen og den eventuelle aftale, som forældrene fik lavet.

Forældrene er interviewet mellem 5 og 15 måneder efter, at mæglingen har fundet sted.

Dette tidsmæssige forhold betyder, at selve metoden og selve mæglingsmødet ikke er vægtet så højt som konsekvenserne og det videre forløb efter mæglingen. Forældrene har generelt svært ved at erindre selve mødet. De forældre, som har haft negative erfaringer, kan huske selve mæglingen bedst.

I interviewsituationen har det for nogle været vanskeligt at fastholde et fokus på den del af konflikten, som var tema for mæglingsmødet og så den samlede relation mellem parterne.

For andre har konfliktmæglingsmødet handlet om enkelte og konkrete uenigheder, som skulle afklares, og det har været nemmere for forældrene at skelne mellem disse og deres samlede relation.

Dialogmøder med mæglerne

For at opnå kendskab til mæglerens oplevelse og vurdering af konfliktmægling som redskab til løsning af problemer mellem forældre, har vi afholdt fem dialogmøder med mæglere fra statsamtene.

Dialogmøderne er afholdt i foråret 2003. Følgende temaer er drøftet på dialogmøderne:

- Organisering
- Målgruppe/visitation
- Metode
- Aftale
- Børn

Statistik og spørgeskema udfyldt af mægleren

I evalueringen indgår det statistiskema, mæglerne har udfyldt i forbindelse med hver mægling. Der er i perioden 1. marts 2003 til 29. februar 2004 i alt udfyldt 452 skemaer.

Registreringsskemaer ved henvendelse til statsamter

I efteråret 2003 til foråret 2004 har sagsbehandlerne i Roskilde, Nordjylland, Sønderjylland og Århus Statsamter udfyldt et registreringsskema i forbindelse med hver henvendelse fra forældre vedrørende forældremyndighed og samvær. Der er i alt udfyldt 656 skemaer, heraf 383 i Århus, 129 i Nordjylland, 102 i Sønderjylland og 41 i Roskilde.

Noget kunne tyde på, at skemaerne ikke er udfyldt efter samme retningslinier i alle statsamterne. Derfor må der tages et vist forbehold for resultaterne, som er præsenteret i bilag 1.

Bilag 4

Spørgeskema om konfliktmægling

Hvordan besvares spørgeskemaet?

De fleste spørgsmål besvares ved at sætte ring ud for det eller de svar, der bedst passer til din situation eller vurdering. Ved spørgsmålene er det angivet, om du skal sætte en eller flere ringe. I enkelte spørgsmål, skal du selv skrive svaret.

Nedenfor er vist to eksempler på, hvordan spørgsmålene besvares:

Havde du forældremyndigheden over barnet/børnene inden konfliktmæglingen?

Kun én ring

Nej	1
Ja, alene	2
Ja, fælles	3
Forskellig ordning for forskellige børn	4
-

Hvorfor blev der ikke indgået nogen aftale?

Gerne flere ringe

Konfliktmæglingen drejede sig slet ikke om at nå frem til en bestemt aftale	1
Vi kunne ikke blive enige	1
Situationen var god nok, som den var inden konfliktmæglingen	1
Vi fortsætter selv dialogen	1
Andet: _____	1
-

Spørgeskemaet bedes returneret i vedlagte kuvert inden 14 dage. Hvis vi ikke har modtaget skemaet inden da, vil vi tillade os at minde dig om det.

Det er altid frivilligt at deltage i en spørgeskemaundersøgelse, men resultaterne bliver bedst, hvis så mange som muligt svarer. CASA garanterer at de indsendte spørgeskemaer behandles fortroligt. Statsamtet vil ikke få kendskab til de enkelte besvarelser. Efter undersøgelsens afslutning vil spørgeskemaet blive destrueret. Nummeret, der er stemplet på forsiden, skal kun bruges til at se, om spørgeskemaet er returneret.

Har du nogen spørgsmål, kan du ringe til Claus Syberg Henriksen eller Marianne Malmgren på telefon nr. 33 32 05 55.

1. Hvor mange møder har du deltaget i?

(Konfliktmæglinger i denne sag!)

Antal

a. Hvornår blev (sidste) konfliktmægling afholdt?

Dato _____ År: _____

2. Har du modtaget anden form for rådgivning om det problem, konfliktmæglingen omhandlede? *(Udenfor Statsamtet - fx kommunen, advokat, retshjælp, psykolog)*

Kun én ring

Nej 1

Ja, fra hvem: _____ 2

3. Havde du hørt om konfliktmægling, før statsamtet foreslog det?

Gerne flere ringe

Nej 1

Ja, fra en pjece 1

Ja, fra en avis 1

Ja, fra radio/TV 1

Ja, fra venner/familie 1

Ja, andet: _____ 1

4. Synes du, at du vidste nok om konfliktmæglingen inden I startede?

Kun én ring

Ja, i høj grad 1

Ja, i nogen grad 2

Kun i mindre grad 3

Nej slet ikke 4

5. Snakkede du med nogen om deltagelse i konfliktmægling, inden du sagde ja til at deltage?

Gerne flere ringe

Nej 1

Ja, med min nuværende partner/ægtefælle 1

Ja, med min tidligere partner/ægtefælle 1

Ja, med venner/familie 1

Ja, med en rådgiver (fx advokat, psykolog) 1

Ja, med andre: _____ 1

6. Har du tidligere benyttet nogle af statsamtets tilbud?

Sæt én ring i hver linie

Ja Nej

Børnesagkyndig rådgivning (§28) 1 2

Tidligere deltaget i konfliktmægling 1 2

Andet: _____ 1 2

**7. Hvad var hovedproblemet, konfliktmæglingen handlede om?
Beskriv det kort!**

8. Hvad fik dig til at deltage i konfliktmæglingen?

Sæt én ring i hver linie

Jeg ville gerne ...	Ja	Nej
– lave en bestemt aftale	1	2
– vise imødekommenhed over for den anden forælder	1	2
– komme i bedre dialog med den anden forælder	1	2
– tage nye problemer op	1	2
– have større mulighed for indflydelse på samvær/ forældremyndighed	1	2
– have hjælp til selvhjælp (blive bedre til selv at løse problemerne fremover)	1	2
– Andet: _____	1	2

9. Følte du dig presset til at deltage i konfliktmæglingen?

Sæt én ring i hver linie

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ikke relevant
Af den anden forælder	1	2	3	4	5
Af Statsamtet	1	2	3	4	5
Af andre: _____	1	2	3	4	-

10. Hvordan vurderer du selv konfliktmæglingen?

Konfliktmæglingen foregår i forskellige faser, hvordan vurderer du dem?

Sæt én ring i hver linie

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Fik du udtrykt din egen oplevelse af konflikten?	1	2	3	4
Fik du forståelse for den anden forælders oplevelse af konflikten?	1	2	3	4
Oplevede du, at den anden forælder fik forståelse for din situation?	1	2	3	4
Blev I enige om, hvilke problemer der skulle behandles i konfliktmæglingen?	1	2	3	4
Er du tilfreds med den fælles formulering af problemerne?	1	2	3	4
Fik du udtrykt dine forslag/ønsker til løsning på problemet?	1	2	3	4
Fik du et klart indtryk af den anden forælders forslag til løsninger?	1	2	3	4
Blev de løsningsforslag, du synes var vigtige, inddraget?	1	2	3	4
Var der vigtige forhold, der blev udelukket fra løsningen?	1	2	3	4
Fik du lov at tale ud?	1	2	3	4
Talte den anden forælder nedsættende om dig?	1	2	3	4
Gjorde du selv en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	1	2	3	4
Gjorde den anden forælder en indsats for at få konfliktmæglingen til at fungere?	1	2	3	4
Var der tid nok til at behandle de problemstillinger, du synes var vigtige?	1	2	3	4

11. Hvordan var stemningen under konfliktmæglingen?

Du bedes beskrive stemningen ved at sætte én ring i hver linie.

Tryk -	1	2	3	4	- Utryk
Venlig -	1	2	3	4	- Uvenlig
Afslappet -	1	2	3	4	- Anspændt

12. Hvordan vurderer du mæglerens rolle under konfliktmæglingen?*Sæt én ring i hver linie*

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Var mæglerne neutrale?	1	2	3	4
Var mæglerne gode nok til at forklare spillereglerne for konfliktmæglingen?	1	2	3	4
Følte du, at mæglerne havde "styr" på situationen? ...	1	2	3	4
Var mæglerne gode til at supplere hinanden?	1	2	3	4
Følte du dig presset af mæglerne?	1	2	3	4

a. Har du yderligere kommentarer til mæglerens rolle under mæglingen?

13. Blev der indgået en aftale i konfliktmæglingen?*Kun én ring*

Ja	1
Kun delvis	2
Nej	(Gå til spørgsmål 15) 3

a. Hvad indgik i aftale om?*Sæt evt. flere ringe*

Samvær:	
- løbende (hverdag og weekend)	1
- feriesamvær	1
Forældremyndighed:	
- barnets/børnenes bopælsadresse	1
- forældremyndighed i øvrigt	1
Kommunikation mellem forældrene	1
Samarbejdet mellem forældrene	1
Økonomi:	
- børnebidrag/børnefamilieydelse	1
- økonomi i øvrigt	1
Andet: _____	1

b. Beskriv kort indholdet af aftalen med dine egne ord:

c. Var der noget, der ikke blev indgået aftale om? Beskriv kort:

14. Hvordan vurderer du aftalen?

Sæt én ring i hver linie

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Er aftalen tydelig og præcis nok?	1	2	3	4	-
Har aftalen forbedret din situation?	1	2	3	4	-
Har aftalen forbedret den anden forælders situation?	1	2	3	4	5
Er du enig i aftalens indhold?	1	2	3	4	-
Er den anden forælder enig i aftalens indhold?	1	2	3	4	5
Føler du dig forpligtet til at overholde aftalen?	1	2	3	4	-
Svarer aftalen – alt i alt – til dine forventninger?	1	2	3	4	-

Gå til spørgsmål 16

15. Hvorfor blev der ikke indgået nogen aftale?

Gerne flere ringe

Konfliktmæglingen drejede sig slet ikke om at nå frem til en bestemt aftale	1
Vi kunne ikke blive enige	1
Situationen var god nok, som den var inden konfliktmæglingen	1
Vi fortsætter selv dialogen	1
Andet: _____	1

16. Blev der taget nok hensyn til børnenes behov under konfliktmæglingen? *Kun én ring*

- Ja, i høj grad 1
Ja, i nogen grad 2
Kun i mindre grad 3
Nej, slet ikke 4

a. Har aftalen forbedret barnets/børnenes situation? *Kun én ring*

- Ja, i høj grad 1
Ja, i nogen grad 2
Det er det samme 3
Nej, det har forværret situationen 4
Ved ikke endnu 5

b. Tror du barnet/børnene kunne have deltaget i konfliktmæglingen? *Kun én ring*

- Ja, helt sikkert 1
Ja, sikkert 2
Nej, sikkert ikke 3
Nej, helt sikkert ikke 4
Ved ikke 5

c. Hvordan kan barnet/børnene inddrages i løsningen af problemerne?

17. Var konfliktmæglingen – alt i alt – vellykket? *Kun én ring*

- I høj grad 1
I nogen grad 2
I mindre grad 3
Slet ikke 4

Til sidst nogle baggrundsspørgsmål

18. Din alder?

19. Er du ... *Kun én ring*

- far? 1
mor? 2
andet? (Fx ny partner,
bedsteforælder): (Gå til spørgsmål 24) 3
-

-
- 20. Har du boet sammen med den anden forælder?** *Kun én ring*
- Nej 1
- Ja 2

a. Hvis ja, hvor længe har I boet sammen?

År _____

Måneder _____

b. Hvis ja, hvor længe er det siden, at I flyttede fra hinanden?

År _____

Måneder _____

21. Hvor mange børn har I sammen?

Antal _____

a. Barnets/børnenes alder? _____

22. Havde du forældremyndigheden over barnet/børnene inden konfliktmæglingen?

Kun én ring

Nej 1

Ja, alene 2

Ja, fælles 3

Forskellig ordning for forskellige børn 4

23. Er du i et parforhold i dag?

Kun én ring

Nej 1

Ja, vi bor sammen 2

Ja, men vi bor ikke sammen 3

24. Hvordan er din nuværende beskæftigelsessituation?

Kun én ring

Beskæftiget 1

Arbejdsløs 2

Pensionist 3

Studerende 4

Andet: _____ 5

25. Uddannelse? (Hvilken uddannelse har du senest afsluttet?)

Kun én ring

Grund-/folkeskole (7. - 10. klasse) 1

Ungdomsuddannelse (student, HF, HHX o.l.) 2

Erhvervsuddannelse (efg, egu, elev- eller lærlingeuddannelse o.l.) 3

Videregående uddannelse (seminarium, universitet o.l.) 4

Anden: _____ 5

Spørgeskema Deltagere i konfliktmægling, der tidligere har besvaret spørgeskema

Løbenummer: _____

- 1. Er du** *Kun én ring*
- Mor? 1
- Far? 2
- Andet: _____ 3
-

- 2. Er alle dele af aftalen fra konfliktmæglingen blevet overholdt?** *Kun én ring*
- Ja, fuldstændig 1
- Ja, det meste 2
- Nej, kun i mindre grad 3
- Nej, slet ikke 4
- Ved ikke 5

2a. Hvis nej, hvorfor ikke?

- 3. I hvilken grad vurderer du, at aftalen har været brugbar?** *Kun én ring*
- I høj grad 1
- I nogen grad 2
- I mindre grad 3
- Slet ikke 4

3a. Uddyb venligst?

4.	I hvilken grad vurderer du, at konfliktmæglingen har hjulpet til en bedre kommunikation mellem dig og den anden forælder?	<i>Kun én ring</i>
	I høj grad	1
	I nogen grad	2
	Det er det samme	3
	Det er blevet værre	4
	Ved ikke/svært at vurdere	5

5.	Er børnenes situation forbedret som følge af konfliktmæglingen?	<i>Kun én ring</i>
	I høj grad	1
	I nogen grad	2
	Det er det samme	3
	Det er blevet værre	4
	Ved ikke/svært at vurdere	5

6.	Er det din vurdering, at konfliktniveauet er dalet som følge af konfliktmæglingen?	<i>Kun én ring</i>
	I høj grad	1
	I nogen grad	2
	Det er det samme	3
	Det er blevet værre	4
	Ved ikke/svært at vurdere	5

7.	Har I indgået nye aftaler om børnene? - Hvis ja, om hvad?	<i>Gerne flere ringe</i>
	Nej	<i>(Besvar 7a)</i> 1
	Ja, om samvær løbende	1
	feriesamvær	1
	Ja, om forældremyndighed barnets/børnenes bopælsadresse	1
	forældremyndighed i øvrigt	1
	Kommunikation mellem forældrene	1
	Samarbejde mellem forældrene	1
	Økonomi	
	børnebidrag/børnefamilieydelse	1
	økonomi i øvrigt	1
	Andet: _____	1

7a. Hvis der ikke er indgået en ny aftale, hvad er årsagen hertil? *Gerne flere ringe*

Det har ikke været nødvendigt 1

Det har vi ikke kunnet finde ud af 1

Anden grund: _____ 1

8. Har du modtaget anden hjælp til løsning af konflikten, siden du var til konfliktmægling? *Kun én ring*

Nej 1

Ja, fra: _____ 2

9. Hvilke fordele og ulemper vil du nævne i forbindelse med og efter din deltagelse i konfliktmægling?

Tak for hjælpen!

Interviewguide til forældre konfliktmægling april 2004

Før interview gennemgå spørgeskema for informationer

Formålet er at få dine erfaringer til brug for Statsamtterne videres arbejde med konfliktmægling

Beskrivelse og vurdering af aftalen

Fik I lavet en aftale? - ja, delvist, nej.

Hvad var indholdet af den aftale

Hvad synes du om aftalens indhold (rimeligt, forpligtende, relevant) og hvorfor

Efter - Aftalens holdbarhed

Hvordan har I konkret brugt aftalen/mæglingen efterfølgende - i dag/

Hvad har du kunne bruge aftalen til? – og hvorfor

Hvad har dine børn kunne bruge aftalen til?

I hvilken udstrækning holder aftalerne mellem jer, og i hvilken udstrækning hænger det sammen med mæglingsmetoden

Begrundelser for at overholde aftalen eller ikke overholde dem

Svagheder ved aftalen/mæglingen

Effekt af mægling og sideeffekter på længere sigt

Hvilken betydning har mæglingen haft for relationen mellem dig og din ex-partner? Mht. kommunikation?

Hvordan har du kunne bruge metoden til fx konfliktløsning til andet (sideeffekter) giv konkrete eksempler

Hvorvidt jeres måde at tale sammen ændret sig?

Betydning for børnene

Hvilken betydning har mæglingen, aftalen, for børnene

Hvordan er børnenes situation i dag? Har de fået det bedre?

Synes du børnenes situation er blevet forbedret som følge af mæglingen?

Hvordan og hvorfor

Erfaringer

Hvorvidt var konfliktmægling umagen værd set fra din situation?/ Hvordan synes du at jeres konflikt/relation/erfaringer var egnet til konfliktmægling?

Hvordan ville jeres situation have set ud uden konfliktmægling - børnenes situation?

Nu som ekspert i konfliktmægling, hvem vil have glæde af denne måde at løse konflikter på? Hvad og hvem er konfliktmægling bedst egnet til?

Næ

Før - Hvad var din motivation for at deltage?

Hvad fik dig til at deltage? (Tilvalg? presset og hvilke andre muligheder var der?)

Hvem tog initiativ til konfliktmægling?

Hvordan hørte du om mægling - hvordan fik du tilbudt mægling?

Vidste du nok om metoden inden du gik ind til mæglingen ?

Under - Hvad sker der under mæglingen?

Vurdering af selve mødet med din partner (hvad var godt og mindre godt)

Skete der ændringer/udvikling af konflikten under mæglingen? Hvordan

Skete der ændringer i forhold til relationen mellem jer forældre? Hvordan

Hvordan blev børnene inddraget? Vurdering af inddragelsen af børnene

Hvilke problemer blev taget op, og hvilke blev ikke taget op?

Hvad var det gode ved mæglingen? Hvad var det mindre gode?

Hvordan med din egen indsats, den andens indsats og den fælles indsats

Mæglerne roller og uddannelse og køn - hvad synes du om mæglerne?

Beskriv dine oplevelser af mæglerne (deres køn)

Hvad gjorde mæglerne (vurdering af de redskaber de anvendte)

Havde mæglerne de fornødne kompetencer - hvordan

Hvordan tog mæglerne børnenes perspektiv frem?

Vurdering af antal møder og varigheden af mæglingen

Afslutningsvis -

Nævn tre ting som du synes skulle være anderledes ved konfliktmægling?

Guide til dialogmøder i statsamterne om konfliktmægling

Visitation

Mål: Sikring af motiverede forældre

- Hvem står for visitationen
- Hvilken viden har “visitatorerne”
- Hvordan fungerer kommunikationen mellem mæglere og visitatorer
- Hvilken information får parterne inden mæglingen - skriftlig, mundtlig
- Mægling >< rådgivning
- Hvilke forældre spørges om mægling, hvem udvælger
- Hvilke forældre spørges ikke - hvorfor
- Er der gjort en særlig indsats for at få flere mæglinger

Konfliktmægling

Mål: Udtryk for oplevelser + aftale

- Muligheder ved mediations/mæglingsmetoden - hvad kan metoden?
- Begrænsninger, - Hvornår går det galt (forældrene, metoden ..)
- Rollefordeling mellem mæglere
- Metodeudvikling og -differentiering - hvordan - hvilke behov
- Flere møder + Opfølgende møder efter et stykke tid (fx ½år)
- Hvordan er børnene med - under hvilken form

Aftaler

Mål: To vindere

- Muligheder og begrænsninger
- Hvem laver/laver ikke aftaler
- Muligt og “umuligt” Indhold
- “Holdbarhed”, hvad kan man gøre

Effekt

Mål: “Lettere” sager eller færre “tunge” sager

- Udbytte
- Udbytte i fht. andre metoder (rådgivning)
- Empowerment
- Afskaffelse af kassesager
- Betydning for børnene

Uddannelse og supervision

Mål: Relevant kunnen - “være klædt på”

- Hvilken uddannelse har mæglerne modtaget - indledende, opfølgning
- Hvilke muligheder er der for supervision
- Andre “input” - fx konferencer, erfaringsudveksling ...
- Er mulighederne tilstrækkelige
- Hvad mangler der uddannelse om

Andre temaer

- Holdninger i Statsamterne
- Information om mægling (foldere, pjecer)

Konfliktmægling - Statistik- og spørgeskema

Udfyldes af mæglerne og sendes samlet fra Statsamtet til CASA den 1. i hver måned

J. nr. _____

Statsamt: _____

Dato (Sidste mægling) _____ år: _____

1. Hvad er grunden til, at sagen er visiteret til konfliktmægling?

Sæt evt flere ringe

Samvær 1

Forældremyndighed 1

Andet: _____ 1

2. Hvor mange konfliktmæglingsmøder blev der afholdt?

(Om denne sag)

Antal _____

a. Hvor lang tid tog selve mødet/møderne?

(Ekskl. evt. forberedelse og opfølgning)

Timer _____

Minutter _____

3. Hvem var mæglere i sagen?

Antal fra Statsamtet

Antal udefra

Jurist _____

Psykolog _____

Andre, skriv stilling: _____

4. Fandt parterne en løsning på deres konflikt?

- Ja 1
Nej (Gå til spørgsmål 6) 2
Delvist 3

5. Hvad drejede af løsningen sig om?

Sæt evt flere ringe

- Samvær
- løbende 1
- feriesamvær 1
Forældremyndighed
- barnet/børnene bopælsadresse 1
- forældremyndighed i øvrigt 1
Kommunikation og samarbejde
- form - dvs. hvordan man kommunikerer 1
- indhold - dvs. det konkrete indhold i samarbejdet 1
Økonomi
- børnebidrag/børnefamilieydelse 1
- økonomi i øvrigt 1
Andet: _____ 1

6. Hvordan vurderer I, at konfliktniveauet var mellem parterne, da mæglingen var afsluttet?

Lavt 1 2 3 4 5 6 Højt

7. Hvordan vurderer I, at konfliktniveauet ændrede sig mellem parterne under mæglingen?

Blev lavere 1 2 3 4 5 6 Blev højere

8. Hvordan vurderer I selv, at selve mæglingsprocessen gik?

Godt 1 2 3 4 5 6 Dårligt

Mor

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer og postdistrikt _____

Telefonnummer: _____

Far

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer og distrikt: _____

Telefonnummer: _____

Bisidder

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer og distrikt: _____

Telefonnummer: _____

(Skemaerne udfyldes løbende ved alle nye henvendelser vedrørende forældremyndighed og samvær.

Skemaet følger sagens gang. Skemaet samles ind af Statsamtets kontaktperson)

Statsamt:

Journalnummer:

Dato for ansøgning:

Dato for afslutning af sagen/videresendelse til konfliktmægling:

1. Er det første gang forældrene henvender sig?

(Kun oplysninger fra edb-registrering, dvs. siden 1997)

Ja, Det er første gang.....	1
Nej, forældrene har henvendt sig... - 1- 4 gange tidligere.....	2
- 5 eller flere gange tidligere	3
Ved ikke.....	4

2. Hvad drejer den aktuelle ansøgning sig om?

Gerne flere
ringe

Samvær.....	1
Forældremyndighed	1
Andet: _____	1

3. Hvilke(t) tilbud fik forældrene?

Gerne flere
ringe

Ikke noget tilbud	1
Konfliktmægling	1
Børnesagkyndig rådgivning	1

a. Hvad var begrundelsen herfor?

(Beskriv, hvorfor der ikke blev givet et tilbud / hvorfor man gav forældrene det/de aktuelle tilbud)

4. Hvem besluttede, hvilket tilbud der skulle gives?

Sagsbehandler, der er mægler..... 1
Sagsbehandler, der ikke er mægler 2
Anden: _____ 3

5. Hvornår/hvordan blev tilbudet givet?

*Gerne flere
ringe*

På et møde i Statsamtet 1
Gennem telefonen 1
Skriftligt..... 1
På anden måde, hvilken: _____ 1

6. Hvad ønskede forældrene?

Evt. flere ringe

	Far	Mor
Konfliktmægling.....	1	1
Børnesagkyndig rådgivning (§28)	1	1
Ønskede ikke nogen af tilbudene.....	1	1

a. Hvis (en af) forældrene ikke ønskede tilbudet, hvad var årsagen?

Ved ikke..... 1

1. Blev tilbudet gennemført?

Ja, konfliktmægling (*skriv løbenummer på registreringsskemaet*): _____
Ja, børnesagkyndig rådgivning..... 2
Nej 3

Baggrundsoplysninger om forældre:

2. Har forældrene boet sammen?

(Spørg evt. forældrene)

Ja..... 1
Nej 2

a. Hvis ja, hvor længe

År _____

Måneder _____

b. Hvis ja, hvor længe siden er det, at forældrene flyttede fra hinanden?

År _____

Måneder _____

3. Alder?

Mor _____

Far _____

4. Hvem har forældremyndigheden?

(Spørg evt. forældrene)

Fælles..... 1

Moren 2

Faren 3

Forskellige ordning for forskellige børn 4

CASA
Linnésgade 25, 3.
1361 København K

Kontakt
Claus Syberg Henriksen
eller Marianne Malmgren
33 32 05 55
csh@casa-analyse.dk